národní
úložiště
šedé
literatury

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Moravskoslezského kraje - 2015

Český statistický úřad
2016

Dostupný z http://www.nusl.cz/ntk/nusl-371371

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 20.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD

ZÁKLADNÍ TENDENCE DEMOGRAFICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE - 2015

Regionální statistiky

Ostrava, 31. 8. 2016

Kód publikace: 330134-16

Č. j.: 49/2016–8501

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu v Ostravě

Ředitel odboru: Ing. Jaromír Kartous

Kontaktní osoba: Ing. Jan Halva, e-mail: jan.halva@czso.cz

© Český statistický úřad, Ostrava, 2016

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | **www.czso.cz**

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 648, 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | **www.praha.czso.cz**

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | **www.stredocesky.czso.cz**

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | **www.cbudejovice.czso.cz**

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 249
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | **www.plzen.czso.cz**

Karlovy Vary | Sportovní 28, 360 01 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | **www.kvary.czso.cz**

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | **www.ustinadlabem.czso.cz**

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | **www.liberec.czso.cz**

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | **www.hradeckralove.czso.cz**

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | **www.pardubice.czso.cz**

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 080
e-mail: infoservisvys@czso.cz | **www.jihlava.czso.cz**

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel: 542 528 115, 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | **www.brno.czso.cz**

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 509
e-mail: infoservisolom@czso.cz | **www.olomouc.czso.cz**

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 931, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | **www.zlin.czso.cz**

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | **www.ostrava.czso.cz**

ISBN 978-80-250- 2721-9

© Český statistický úřad, Ostrava, 2016

Obsah

Úvod 4
Shrnutí hlavních poznatků 5
1. Demografický vývoj 7
2. Sociální vývoj 14
3. Ekonomický vývoj 25
4. Životní prostředí 33
5. Mezikrajské srovnání 42

Tabulková příloha 51

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj 52
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj 53
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj 54
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí 55
Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Moravskoslezského kraje v letech 2000–2015 56
Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Moravskoslezský kraj – demografický vývoj 58
Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Moravskoslezský kraj – sociální vývoj 59
Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Moravskoslezský kraj – ekonomický vývoj 62
Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Moravskoslezský kraj – životní prostředí 64
Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Moravskoslezského kraje v roce 2010 a 2015 65

Úvod

Předkládaný materiál je analytickým obrazem vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Moravskoslezského kraje v roce 2015, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2010). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné.

V textu posuzujeme vývoj na území kraje i vývoj ve srovnání s ostatními kraji České republiky. Zařadili jsme také samostatnou kapitolu s mezikrajským srovnáním. Vzhledem k systému postupného zpracování dat zatím nemáme k dispozici kompletní údaje za rok 2015. Proto můžeme v některých oblastech (především makroekonomika) zpracovat hodnocení pouze do roku 2014, v dalších oblastech jsou údaje za rok 2015 zatím pouze předběžné a budou se postupně zpřesňovat.

Obdobné materiály byly zpracovány ve všech krajích České republiky. Také tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Nově je v ní zařazen dlouhodobý pohled na vývoj vybraných ukazatelů od roku 2000, tedy od vzniku krajů jako územně samosprávných celků. Tabulková příloha analýzy může obsahovat pouze omezený počet statistických ukazatelů. Širší rozsah informací v podrobnějším územním členění můžete najít ve veřejné databázi ČSÚ na adrese https://vdb.czso.cz nebo můžete kontaktovat pracoviště informačních služeb na krajské správě ČSÚ.

Aktuální údaje průběžně zveřejňujeme na internetové adrese www.ostrava.czso.cz. Komplexní pohled na vývoj v kraji poskytuje Statistická ročenka Moravskoslezského kraje pravidelně vydávaná v průběhu měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o krátkodobém vývoji regionu nabízí Statistický bulletin Moravskoslezského kraje, který vždy vychází 95. den po skončení příslušného čtvrtletí.

* * *

Čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.
Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.
Křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.
Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.
Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 22. 8. 2016. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Shrnutí hlavních poznatků

Předkládaný rozbor hodnotí sociálně ekonomickou situaci Moravskoslezského kraje z pohledu statistických výsledků roku 2015, v meziročním srovnání, ale i dlouhodobějším, většinou pětiletém, období a zároveň v části mezikrajského srovnání poukazuje na silnější či slabší stránky současného stavu a dynamiky vývoje.

Z dále uvedeného je možno vysledovat některá fakta, která lze považovat za pozitivní:

V demografické oblasti je pozitivních tendencí několik. Jednou z nich je skutečnost, že se nadále zvyšuje tzv. střední délka života.

Byl zaznamenán meziroční nárůst v počtu sňatků a rozvodovost dále klesá.

Míra porodnosti se po letech klesajícího trendu mírně zvedla a stabilizovala na úrovni necelých 10 promile. Potratovost meziročně opět mírně klesla, na což má z dlouhodobého hlediska vliv klesající počet umělých přerušení těhotenství.

V sociálním vývoji je možno pozitivně hodnotit fakt, že úroveň vzdělanosti pracovní síly roste.

Po útlumu v předchozích letech rostla zaměstnanost, především v sekundárním sektoru.

Roste míra ekonomické aktivity obyvatel.

Přes obecně vyšší podíl nezaměstnaných je pozitivní jeho nadále klesající tendence.

Roste čistý disponibilní důchod domácností.

Trvale rostla dosahovaná průměrná nominální mzda vyjádřená jako podíl mzdových prostředků na zaměstnance i jako mzdový medián, zároveň se zvýšila výše starobního důchodu.

Počet zjištěných trestných činů meziročně klesl.

V ekonomické oblasti je možno kladně hodnotit růst hrubého domácího produktu.

V průmyslových podnicích počet zaměstnanců mírně vzrostl, vzrostly tržby i mzdy zaměstnanců.

Objemy stavebních prací v roce 2015 zastavily déletrvající meziroční propady v jejich hodnotovém vyjádření. Projevilo se to i v rozsahu zahajování a dokončovaní bytové výstavby.

Informační technologie využívá v rostoucí míře stále více domácností, již více než 2/3 domácností mají PC s přístupem k internetu.

Meziročně roste počet návštěvníků HUZ ze zahraničí a neklesá průměrná délka pobytu ani domácích ani zahraničních hostů.

Z ekologického hlediska je podstatné, že značnou část rozlohy kraje tvoří chráněná území.

Změny v užívání půdy posilují ekologickou stabilitu krajiny.

Spotřeba vody na obyvatele se stabilizovala na úrovni cca 90 litrů, pozitivní je, že ztráty pitné vody ve vodovodní síti se snižují.

Počet obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci roste, 97 % odpadních vod je čištěno.

Emise hlavních znečišťujících látek do ovzduší pomalu klesají.

Investice na ochranu životního prostředí vynaložené na území kraje jsou nejvyšší v ČR.

Jiné charakteristiky statistických ukazatelů však pozitivní jistě nejsou a na ty by měla být pozornost zaměřena prioritně:

Z demografického hlediska je nepříznivé, že dlouhodobě klesá počet obyvatel kraje, lidé se z kraje více vystěhovávají než přistěhovávají a populace postupně stárne. Relativní úbytek obyvatel patří nejenom v minulém roce v mezikrajském srovnání k největším.

Věková struktura obyvatel se rychle mění, na 100 dětí již připadá více jak 121 seniorů.

Již druhým rokem se rodí více dětí mimo oficiální manželský svazek.

V sociální oblasti dlouhodobě nezaměstnaní představují v kraji téměř polovinu z celkového počtu nezaměstnaných.

Do předčasného důchodu odchází stále více osob, tři z deseti starobních důchodců odešlo do důchodu předčasně.

Počet usmrcených osob při dopravních nehodách od roku 2013 stále stoupá.

V ekonomické oblasti je nově registrovaných subjektů stále méně.

V zemědělství klesá živočišná produkce v naturálním vyjádření, především produkce jatečních prasat.

Stále klesá počet vydaných stavebních povolení i očekávaný budoucí objem stavební produkce předurčený klesající orientační hodnotou povolovaných staveb.

Z pohledu životního prostředí je negativní, že:

Na 80 % území kraje je zhoršená kvalita ovzduší, nejhorší stav ovzduší je v aglomeraci Ostrava/Karviná/Frýdek-Místek.

Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele se po roce opět zvýšila.

Graf Změna hodnot vybraných ukazatelů v Moravskoslezském kraji a ČR mezi roky 2014 a 2015

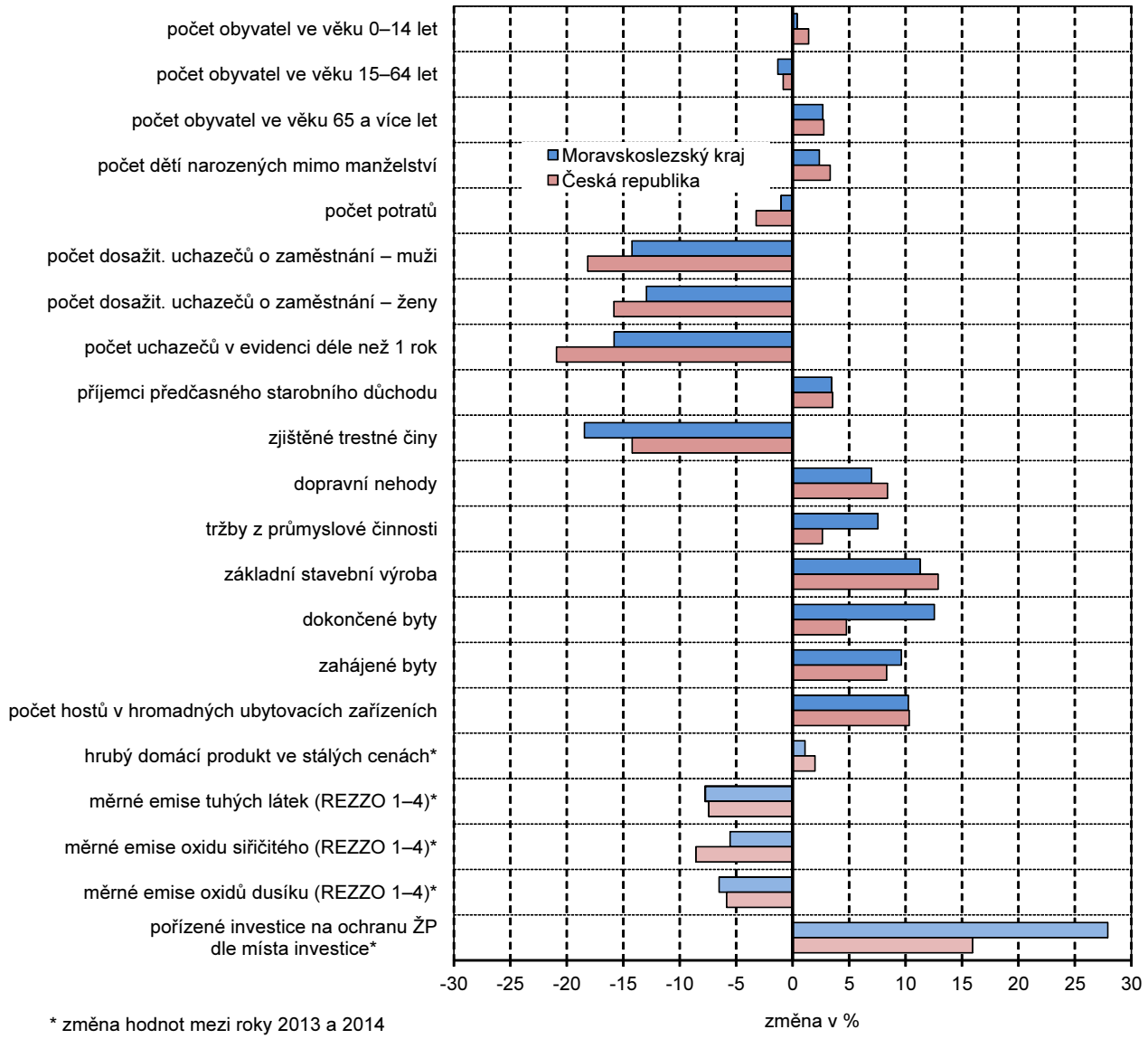

* změna hodnot mezi roky 2013 a 2014

1. Demografický vývoj

Sídelní struktura kraje se vyznačuje mimořádnou hustotou obyvatelstva a jeho koncentrací na území ostravsko-karvinské aglomerace

Moravskoslezský kraj se rozkládá na ploše 5 427 km^2, což přestavuje 6,9 % z rozlohy celé České republiky (dále ČR), přičemž na obyvatelstvu se podílí 11,5 %. V mezikrajském srovnání má kraj – pochopitelně s výjimkou Hlavního města Prahy – jednoznačně nejvyšší hustotu osídlení, a to 224 obyvatel na km^2. Největšího počtu obyvatel na km^2 je dosahováno v okresech Ostrava-město (977 obyvatel) a Karviná (712 obyvatel), naopak nejméně je zalidněn okres Bruntál, kde na km^2 rozlohy okresu připadá v průměru jen 61 obyvatel.

Graf 1.1 Počet obyvatel ve městech a podíl městského obyvatelstva v Moravskoslezském kraji a jeho okresech

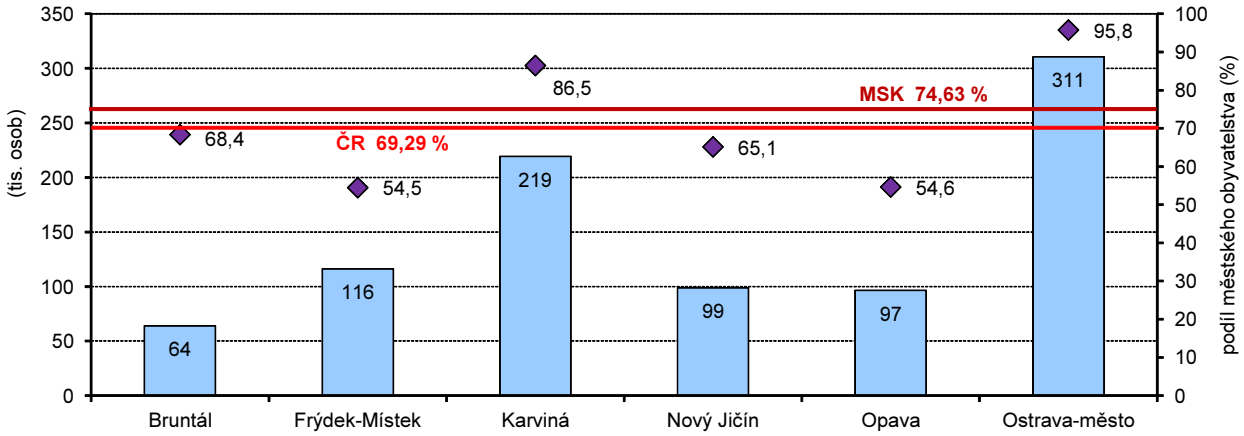

Pohyb obyvatel ve správních obvodech ORP Moravskoslezského kraje v letech 2010 až 2015

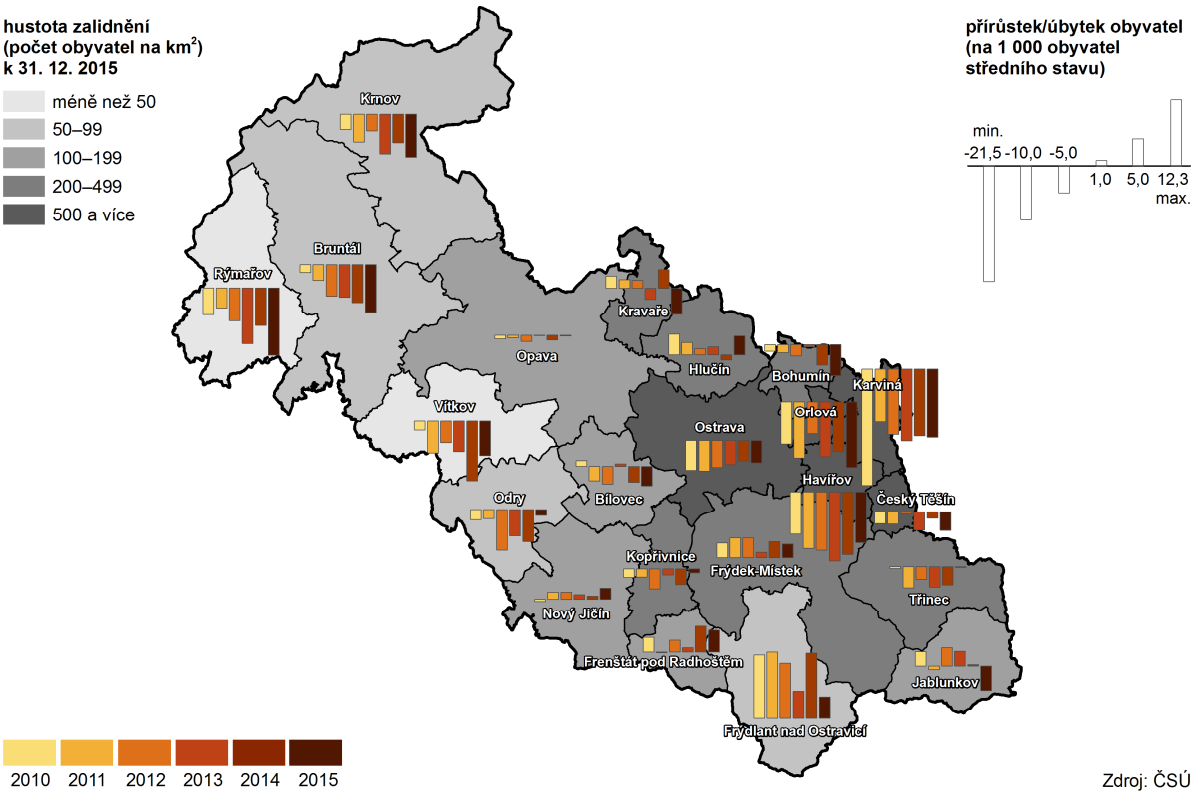

Zdroj: ČSÚ

V celém kraji se nachází 300 obcí, což představuje jen 4,8 % z počtu 6 253 obcí celé ČR, to dokládá vysokou míru urbanizace Moravskoslezského kraje. Sídelní struktura kraje je však v jeho jednotlivých regionech rozdílná.

V širší oblasti ostravsko-karvinské aglomerace žije převážná část obyvatel kraje. Obyvatelstvo této centrální části kraje je koncentrováno převážně do městských aglomerací, na druhé straně okrajové části horských a podhorských regionů na západě a východě kraje jsou typické nižší hustotou osídlení v převážně vesnické zástavbě. Přesto téměř tříčtvrtinový podíl městského obyvatelstva na celkovém počtu obyvatel kraje je v rámci celé ČR vysoce nadprůměrný.

V kraji je dlouhodobě dosahováno úbytku obyvatelstva, který se nedaří zastavit

V Moravskoslezském kraji bydlelo ke konci roku 2015 (dle zpracované bilance stavu obyvatel, navazující na výsledky sčítání lidu, domů a bytů) 1 213 311 osob. V průběhu roku poklesl počet obyvatel kraje o 4 365 osob, což je opět výrazný meziroční pokles obyvatelstva, se kterým se kraj potýká prakticky již od roku 1995, kdy začalo docházet k pravidelným meziročním poklesům stavu obyvatelstva v kraji. Klesající trend počtu obyvatel byl narušen jen v letech 2007 a 2008, přičemž v posledních letech se velikost úbytku obyvatelstva kraje pohybovala nad úrovní čtyř tisíc obyvatel. V minulém roce došlo ke snížení početního stavu obyvatel kraje jak v mužské složce (1 978 osob), tak ve složce ženské (2 387 osob).

Přírůstek/úbytek počtu obyvatel stěhováním v obcích v letech 2010 až 2015

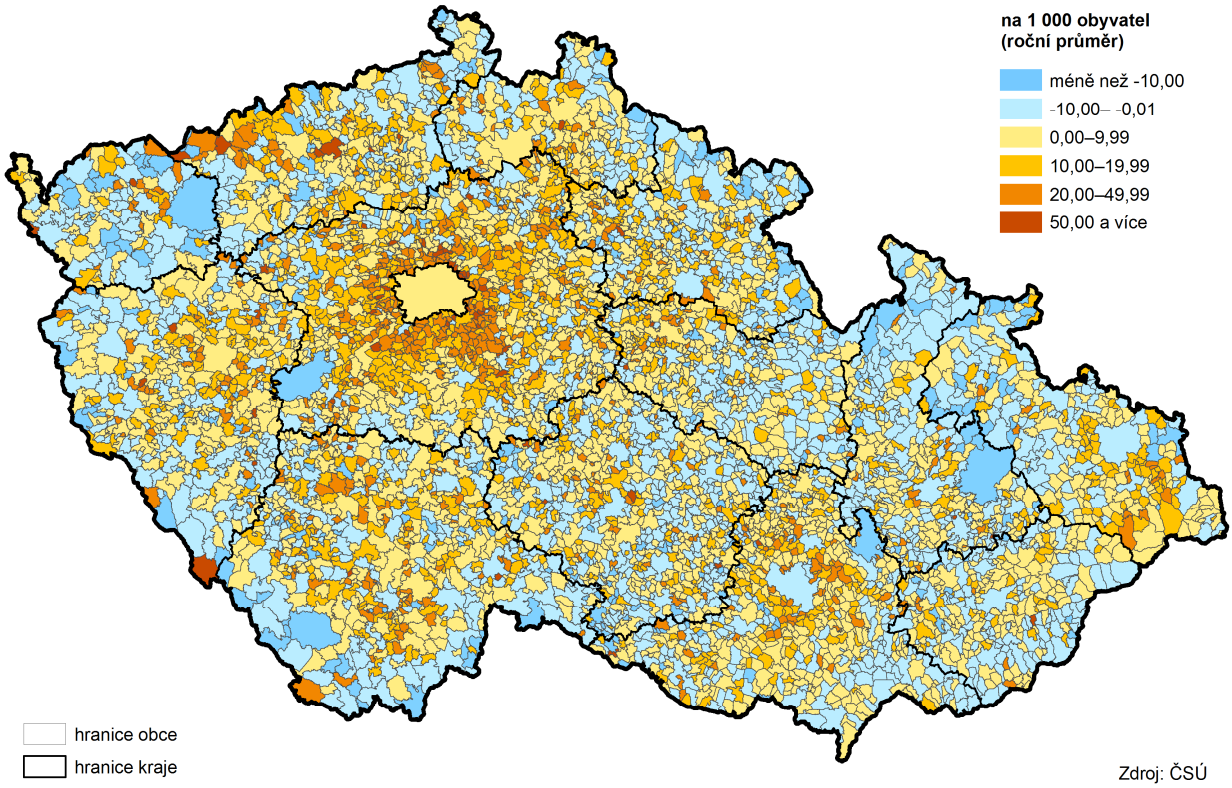

Zdroj: ČSÚ

Vysoké migrační saldo je dlouhodobým trendem, zvlášť se projevuje na Karvinsku a Ostravsku

Na uvedený vývoj působila především skutečnost, že se z kraje vystěhovalo o 2 681 osob více, než kolik se jich do kraje přistěhovalo. Díky migraci došlo k početnímu snížení obyvatel především v okresech Karviná (–1 690 osob), Ostrava-město (–814 osob), ale i v okrese Bruntál (564 osob). Přitom migrační přírůstek byl zaznamenán jen v okrese Frýdek-Místek (+501 osob).

Vývoj krajské migrace a změny v jejich saldu ovlivňuje v posledních letech – možno říci pozitivně – i míra zahraniční migrace. Jak v roce 2015, tak i 2014 se z kraje do ciziny vystěhovalo méně osob, než kolik se jich do kraje z ciziny přistěhovalo. V uplynulém roce tento rozdíl činil 522 osob, v roce předešlém 411 osob, což snížilo o cca pětinu celkově záporné migrační saldo.

Pro dokreslení možno uvést, že tzv. vnitřní stěhování, tj. stěhování mezi obcemi v rámci Moravskoslezského kraje, bylo evidováno v roce 2015 v rozsahu 20 540 osob, což bylo 8,5 % celostátního úhrnu. Vzhledem k podílu obyvatel

kraje na celé ČR (11,5 %), lze vnitřní migraci v kraji hodnotit jako podprůměrnou. Meziokresní stěhování v rámci Moravskoslezského kraje činilo 8 732 osob, zbylých 11 808 osob se stěhovalo z obce do obce v rámci daného okresu.

Na úbytku obyvatel se podepsalo i meziročně záporné saldo mezi narozenými a zemřelými

Na celkový vývoj počtu obyvatel kraje působilo rovněž negativně, že v posledních pěti letech umírá v kraji více lidí, než kolik se jich rodí. Např. v roce 2015 zemřelo v kraji 13 550 osob, tj. o 1 684 lidí více, než kolik se jich živě narodilo. Přirozený úbytek obyvatelstva byl zaznamenán ve všech okresech Moravskoslezského kraje, především v okrese Karviná (–737 osob). Výjimku z tohoto negativního trendu tvořil pouze okres Nový Jičín, kde byl zaznamenán přírůstek 131 osob.

Graf 1.2 Počet obyvatel a celkový, přirozený a migrační přírůstek obyvatel v Moravskoslezském kraji

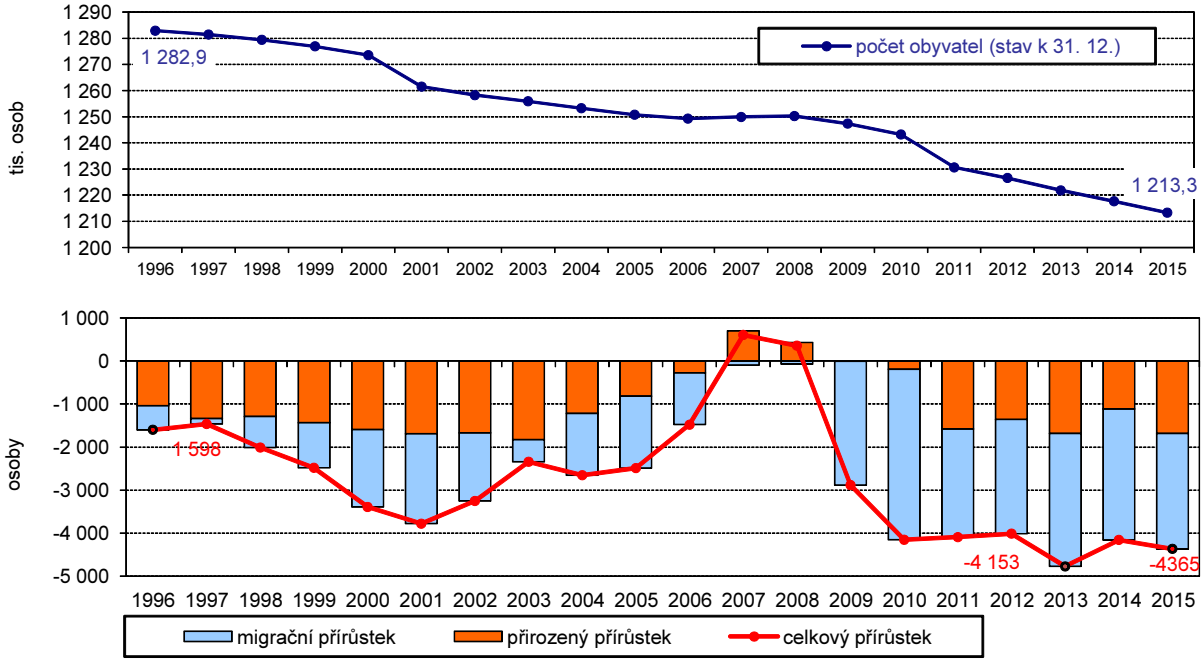

Relativní úbytek obyvatel patřil nejen v minulém roce k největším

Rovněž v porovnání s ostatními kraji ČR nevypadá situace zrovna povzbudivě. Relativně (v přepočtu na tisíc obyvatel) dosahoval kraj druhého nejvyššího přirozeného a migračního úbytku obyvatelstva, a to po Karlovarském kraji. Moravskoslezský kraj tak má ve své historii vůbec nejnižší počet obyvatel.

Míra porodnosti se stabilizovala pod deseti promile a zároveň se zvýšila míra úmrtnosti

V kraji se v roce 2015, stejně jako v roce předchozím, udržela porodnost a naopak vzrostla úmrtnost. Narodilo se jen 11 866 dětí (živě narození), tj. o 133 dětí méně než v roce předchozím. Míra porodnosti (počet narozených na tisíc obyvatel) se však udržela na 9,8 promile díky nižšímu stavu obyvatel. Je ale dlouhodobě pod celorepublikovou úrovní, přitom v letech 2007–2010 se míra porodnosti v kraji udržovala nad hodnotou 10 promile, tj. na úrovni dosahované i v první polovině devadesátých let minulého století.

Míra porodnosti (počet narozených na tisíc obyvatel) byla v roce 2015, stejně jako v roce předchozím, na úrovni 9,8 promile. Narodilo se jen 11 866 dětí (živě narození), tj. o 133 dětí méně než v roce předchozím. Tento stav byl zapříčiněn nižším stavem obyvatelstva. Dlouhodobě se však míra porodnosti nachází pod celorepublikovou úrovní, která je od roku 2006 vyšší než 10 promile. V Moravskoslezském kraji bylo takovýchto hodnot dosahováno pouze v letech 2007–2010. Naproti tomu u míry úmrtnosti došlo k meziročnímu nárůstu ve výši 0,4 promile.

Ženy rodí v pokročilejším věku a stále více dětí se rodí v nemanželském svazku

Z celkového počtu živě narozených dětí bylo 51,7 % chlapců. Většina dětí (47,2 % ze všech narozených) se narodila jako prvorozené, 36,4 % dětí jako druhorozené a jako třetí a další dítě v pořadí se narodilo 16,5 % všech dětí. Není vůbec překvapivé, že se stále více dětí rodí mimo oficiální manželský svazek, v roce 2015 to již bylo 52,2 %. Průměrný věk matky při narození prvního dítěte se také neustále zvyšuje – v roce 2015 činil už 29,8 roku.

Graf 1.3 Podíl narozených mimo manželství v Moravskoslezském kraji

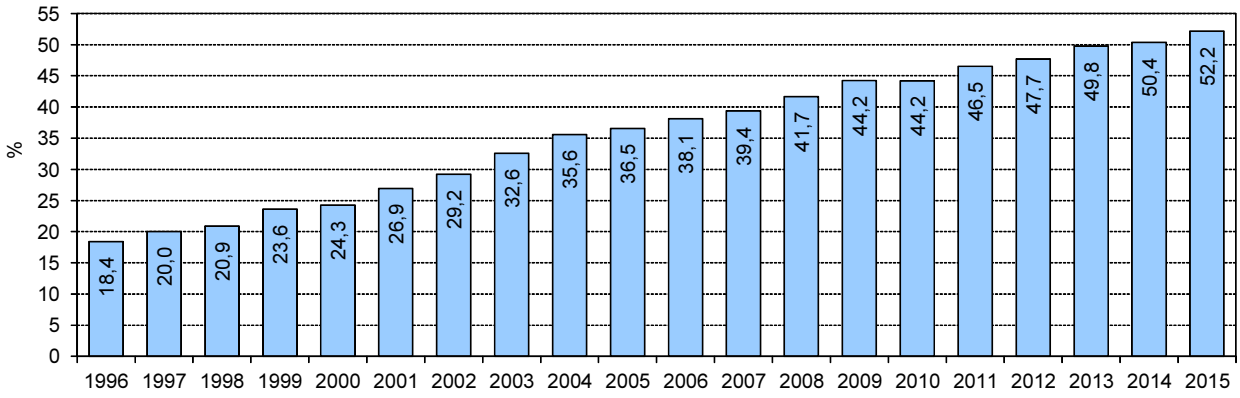

K úmrtím dochází především v důsledku nemocí oběhové soustavy a obecně na rakovinu

Počet zemřelých osob v roce 2015 v kraji meziročně poměrně výrazně vzrostl, a to na 13 550 (+433 osob), což je největší počet za poslední desetiletí. Minulý rok se mírně vymyká z trendu předchozích let, kdy míra úmrtnosti překročila 11 procent (11,2 %), zatímco v předchozích letech se míra úmrtnosti pohybovala v rozmezí 10,7 až 10,9 osob na tisíc obyvatel.

Již tradičně největším „zabijákem" byly nemoci oběhové soustavy (6 345 osob, tj. 46,8 % všech zemřelých) a tzv. novotvary (3 172 osob, tj. 23,4% všech úmrtí). V případě nemocí oběhové soustavy, zvláště pak diagnóz infarktů myokardu a cévních nemocí mozku byl patrný již od roku 2010 pokles těchto případů vedoucích ke smrti. V roce 2015 však těchto případů opět meziročně narostlo, a to o 211 úmrtí. Počty případů úmrtí pro příčiny novotvarů si pozvolna klesající trend posledních let zachovaly.

Zaznamenáníhodnou skutečností je fakt, že podle statistiky z roku 2014 zemřelo 165 lidí dokonanou sebevraždou, tj. o více jak dvě třetiny lidí více, než kolik jich zemřelo při dopravních nehodách (96 osob).

Graf 1.4 Porodnost a úmrtnost v Moravskoslezském kraji

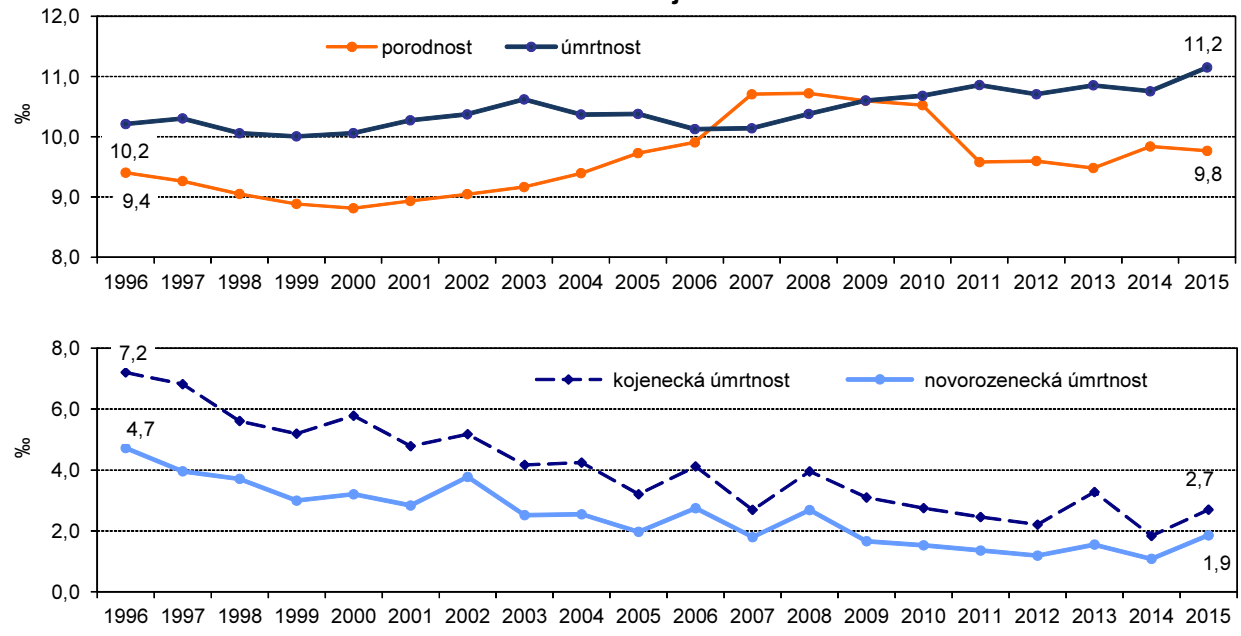

Počet sňatků láme dosavadní trend…

Již od roku 2007 je registrováno v MS kraji každoročně méně sňatků, a to i v přepočtu na tisíc obyvatel. V roce 2013 tak bylo evidováno historicky nejméně sňatečních obřadů. V roce 2014 však došlo k zastavení tohoto trendu a i v roce 2015 byl zaznamenán meziroční nárůst v počtu sňatků na hodnotu 5 541 sňatků, což je o 252 sňatků meziročně více. V 68,9 % případů se jednalo o sňatek do té doby z obou stran svobodných partnerů. Průměrný věk ženicha byl 35,3 let a nevěsty 32,3 let. V případě prvního sňatku byl průměrný věk

partnerů poněkud nižší, a to 31,6 resp. 28,7 let. I v tomto případě se tento průměrný věk stále mírně zvyšuje.

… zatímco počet rozvodů se dlouhodobě spíše snižuje, přičemž k meziročnímu poklesu došlo i v roce 2015

V minulém roce bylo v kraji rozvedeno 3 050 manželství, což je o 103 rozvodů meziročně méně. V celkem 1 757 případech (57,6 % z úhrnu rozvedených manželství) se jednalo o manželství s nezletilými dětmi. Téměř 47 % manželství bylo rozvedeno po 15 a více letech jeho trvání. Průměrný věk při rozvodu byl u mužů 44 let a u žen 41 let. V převažující většině případů (přes 60 %) byla deklarovaným důvodem rozvodu pro muže i ženy rozdílnost povah, názorů a zájmů. Nevěra muže byla příčinou rozvodu ve 4,2 %, zatímco nevěra ženy jen ve 3,3 %. V souhrnu na 100 uzavřených sňatků připadalo 55 manželství rozvedených.

Graf 1.5 Sňatečnost a rozvodovost v Moravskoslezském kraji

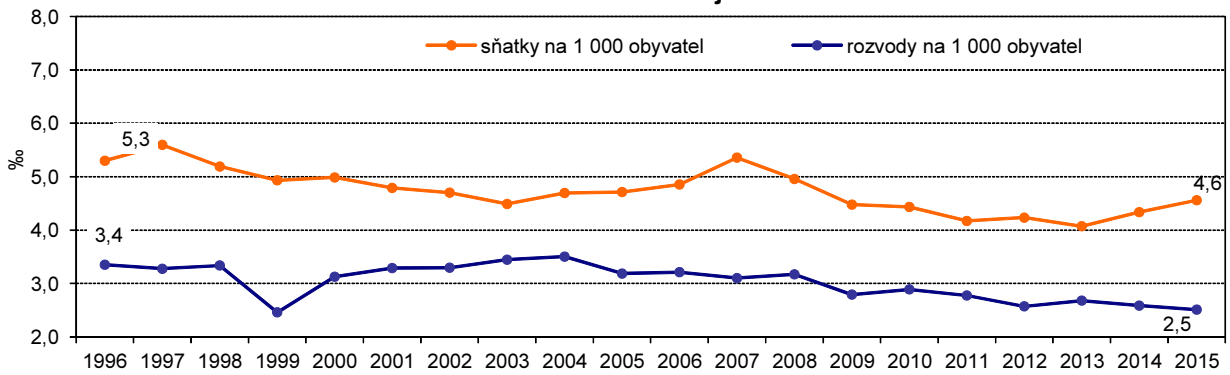

Potratovost meziročně opět mírně klesla a byl tak potvrzen klesající trend z předchozích let

Počet potratů se v minulém roce udržel pod hranicí 4 tisíc, z dlouhodobějšího hlediska se údaj o 3 922 potratech pro rok 2015 zařadil do historického minima. Z uvedeného počtu bylo 39,1 % samovolných potratů a 41,8 % uměle přerušených těhotenství miniinterrupcí. V rozhodující většině případů (54,2 %) se jedná o potraty svobodných žen. Jistě potěšující je, že potratovost nadále klesá v případě mladých žen do 19 let věku (loni 226 případů).

Graf 1.6 Počet potratů a potratovost v Moravskoslezském kraji

Pramen: ÚZIS, výpočty ČSÚ

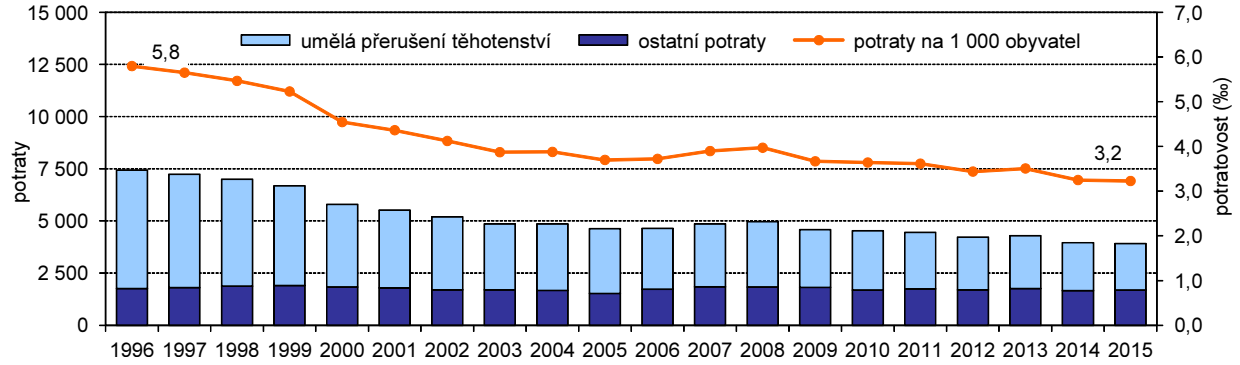

Kojenecká i novorozenecká úmrtnost byla v předchozím roce mírně nadprůměrná

Novorozenecká úmrtnost (zemřelí do 28 dnů po porodu na počtu živě narozených) i kojenecká úmrtnost (zemřelí do jednoho roku na počtu živě narozených) meziročně kolísá kolem velmi nízkých hodnot. V minulém roce činila novorozenecká úmrtnost 1,9 a kojenecká 2,7 promile a byla mírně nad republikovým průměrem.

Dále dochází ke zvyšování střední délky života a s ní pokračuje proces stárnutí obyvatel kraje

Naděje na dožití při narození, tzv. střední délka života, se dlouhodobě zvyšuje. V minulém roce činila v případě mužů 74,21 roků a v případě žen 80,95 let. Pro ty, co se již dožili šedesáti let věku, se střední délka života posouvá, a to na 78,61 resp. 83,24 let.

Koncem roku 2015 činil průměrný věk obyvatel kraje již 42 roků; v případě žen to bylo 43,5 a u mužů jen 40,4 let. Z pohledu věkové struktury obyvatel celé ČR se tak Moravskoslezský kraj řadí již mezi kraje s nadprůměrným stářím obyvatel. V průměru nejstarší obyvatele má okres Karviná (42,5 let) a Ostrava-město (42,2 let), naopak v průměru o cca rok mladší jsou obyvatelé v okrese Nový Jičín.

Graf 1.7 Věkové složení obyvatelstva Moravskoslezského kraje

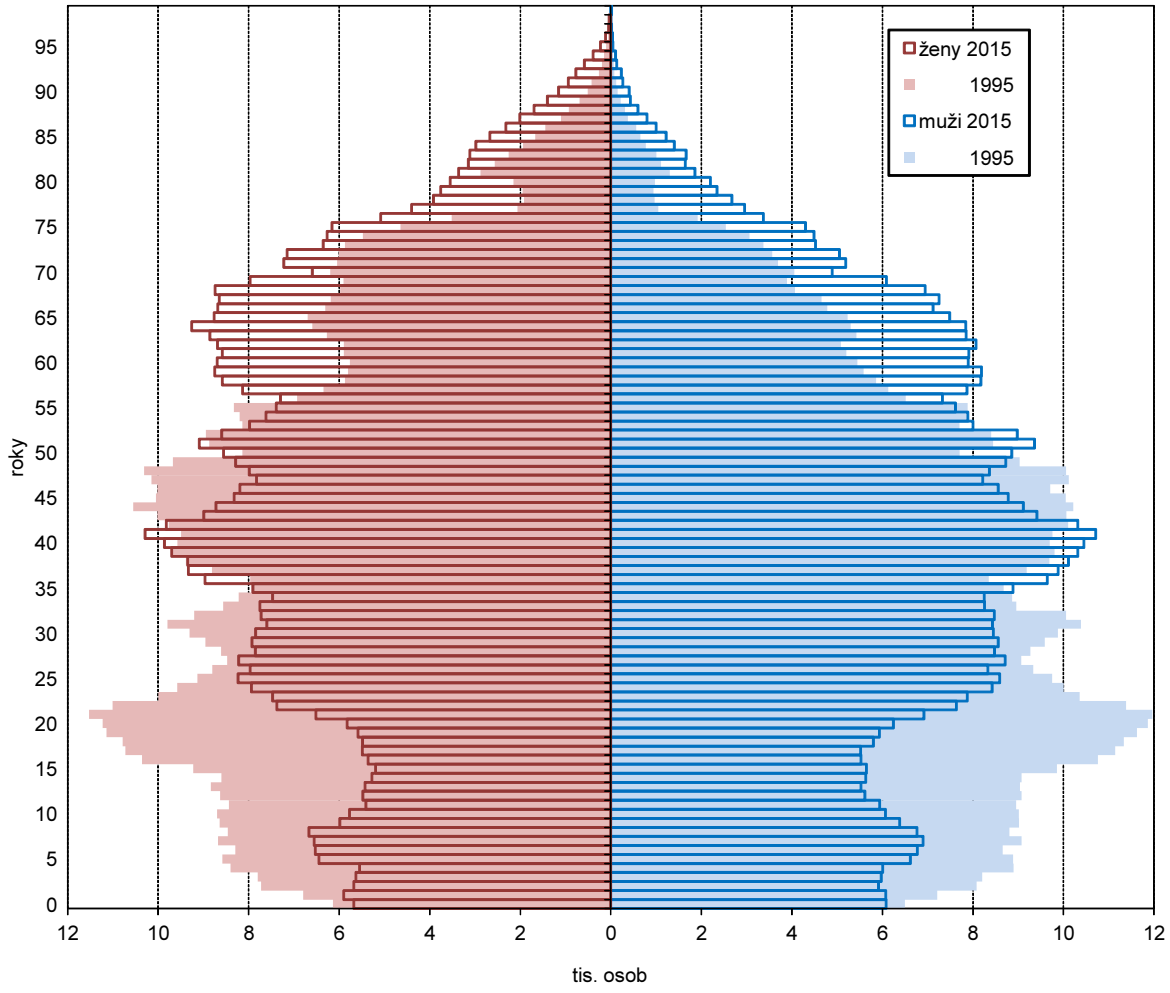

Graf 1.8 Obyvatelstvo Moravskoslezského kraje v předproduktivním a poproduktivním věku a průměrný věk obyvatel

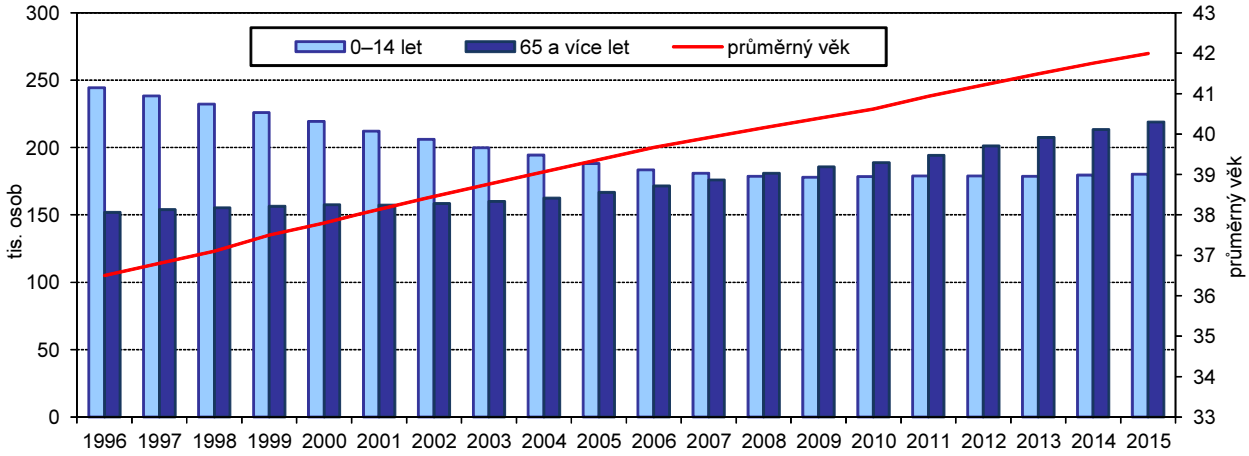

Věková struktura obyvatel se rychle mění, na 100 dětí již připadá více jak 121 seniorů

Stárnutí populace se odráží rovněž ve věkové struktuře obyvatelstva, jež zachycuje mj. index stáří, tj. údaj o počtu osob nad 65 let věku připadající na 100 dětí do 15 let. Tento index se v posledních letech poměrně dramaticky zvyšuje a koncem roku 2015 již na 100 dětí připadalo v kraji 121,5 seniorů (ale v okrese Karviná již více jak 130 seniorů!). Index stáří se v případě mužské složky populace výrazně liší od složky ženské. Na 100 chlapců v kraji připadá jen 96,2 mužů nad 65 let, ale na 100 děvčat už 148,1 seniorek.

Děti ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2015

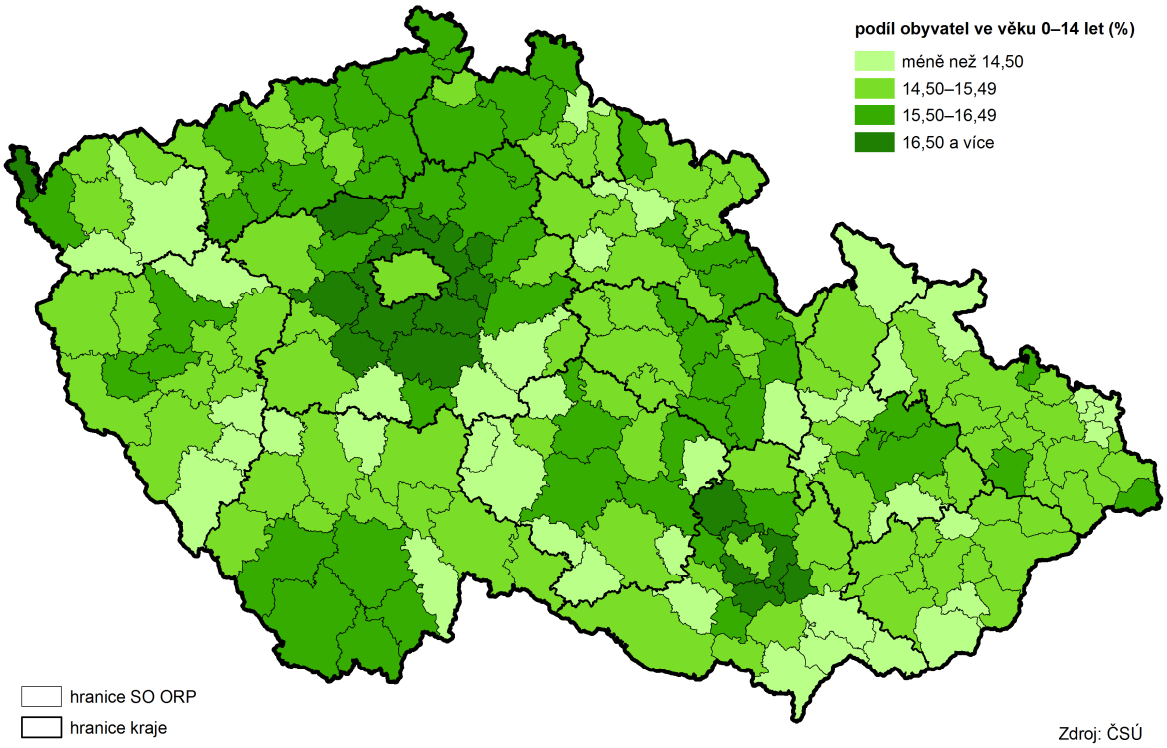

Zdroj: ČSÚ

Index stáří v obcích k 31. 12. 2015

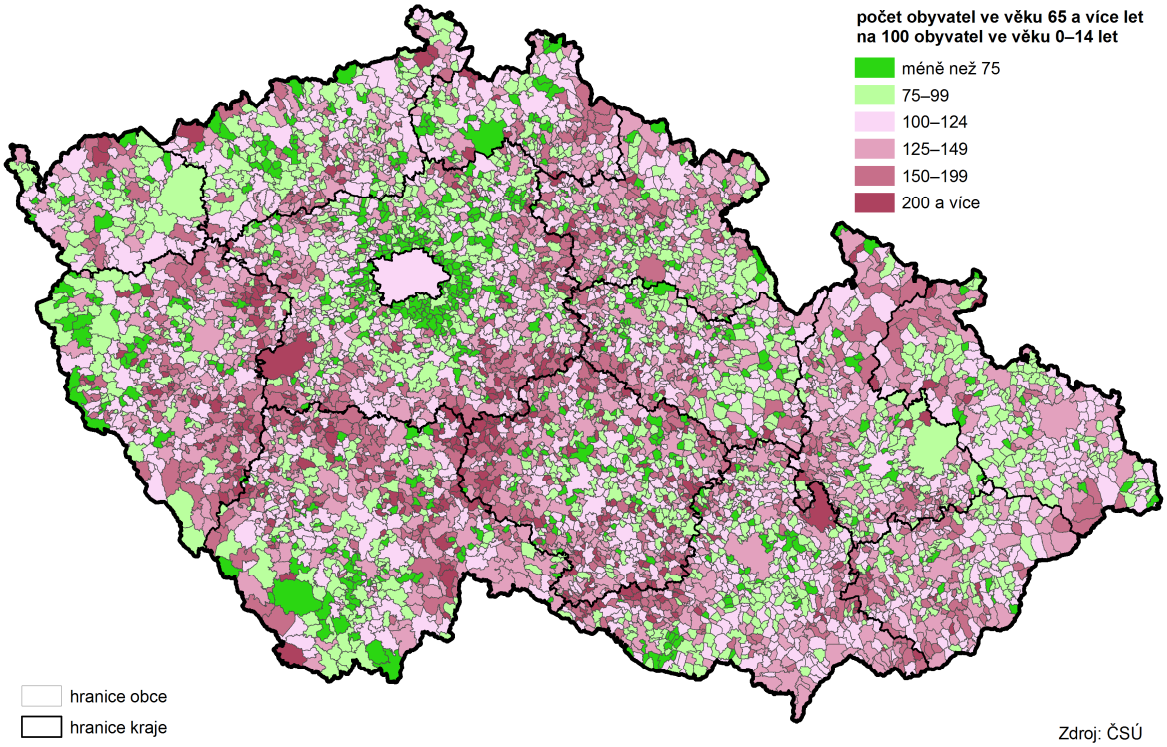

Zdroj: ČSÚ

2. Sociální vývoj

Údaje o ekonomické aktivitě populace jsou získávány z Výběrového šetření pracovních sil

Populaci osob starších 15 let tvoří osoby ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní. Všichni ti, kteří se účastní trhu práce, vytváří možný lidský potenciál – pracovní sílu. Skutečně využitý potenciál je potom počet zaměstnaných v národním hospodářství. Skupinu osob ekonomicky neaktivních tvoří v nejjednodušším pohledu důchodci, žáci a studenti a osoby pečující o rodinu.

Nezaměstnanost v krajích v letech 2010 až 2015
(stav ke konci jednotlivých měsíců)

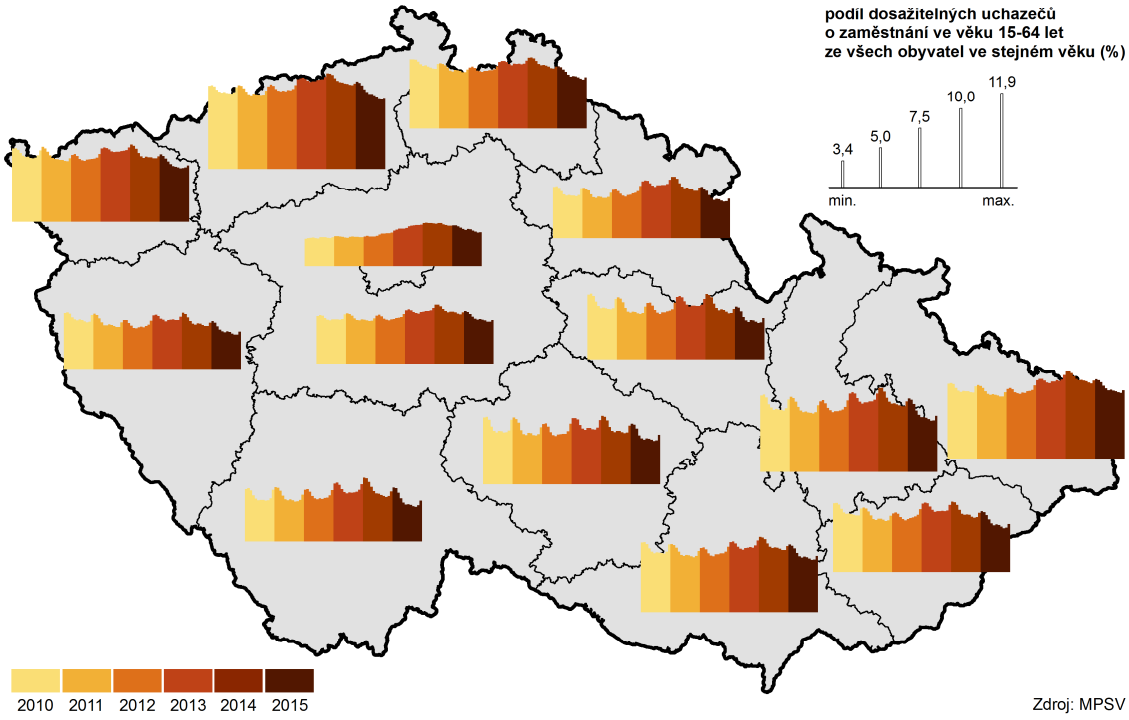

Zdroj: MPSV

Uchazeči o zaměstnání na 1 volné pracovní místo v krajích v letech 2010 až 2015
(stav k 31. 12.)

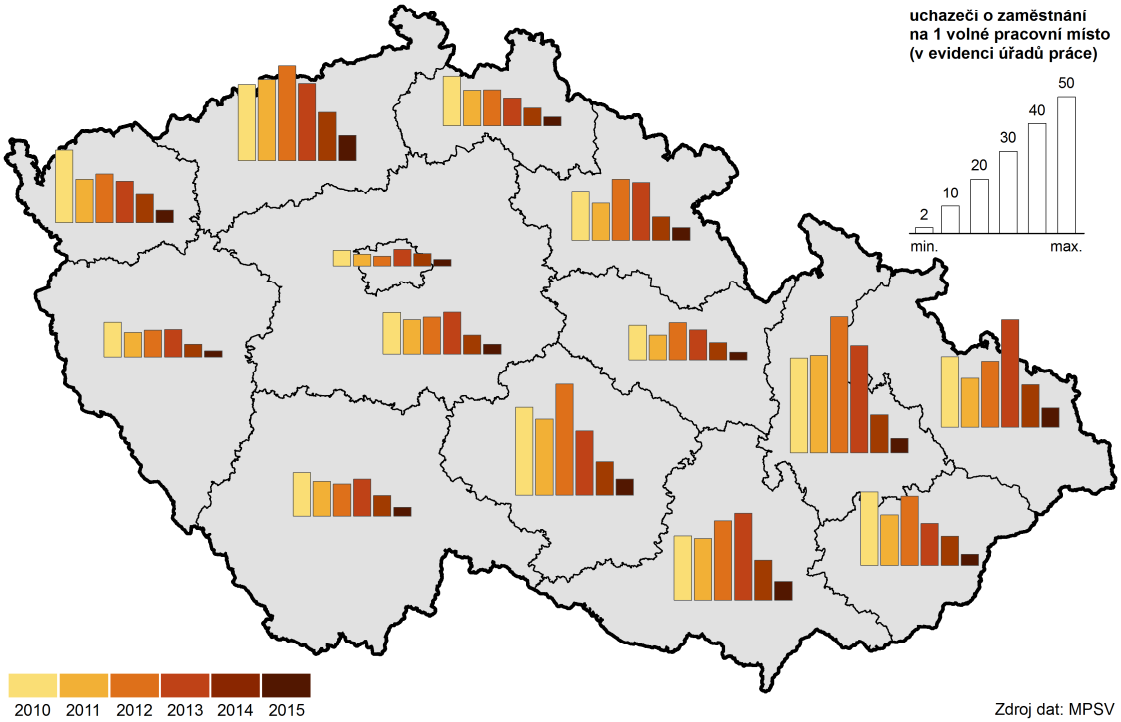

Zdroj dat: MPSV

Údaje o pracovní síle, míře ekonomické aktivity, míře zaměstnanosti či nezaměstnanosti jsou získávány z Výběrového šetření pracovních sil (dále jen VŠPS). Ukazatele za rok 2011 jsou vážené na data demografické statistiky po promítnutí SLDB 2011, následující roky tak nejsou plně srovnatelné s předešlými roky.

Při posuzování výsledků VŠPS je třeba mít na zřeteli, že se jedná o výběrové šetření. Výsledné údaje jsou tedy reprezentativní statistické odhady zatížené určitou statistickou chybou, především na úrovni regionů.

Informace o podílu nezaměstnaných osob (míře registrované nezaměstnanosti) jsou z podkladů Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV).

Nezaměstnanost v obcích k 31. 12. 2015

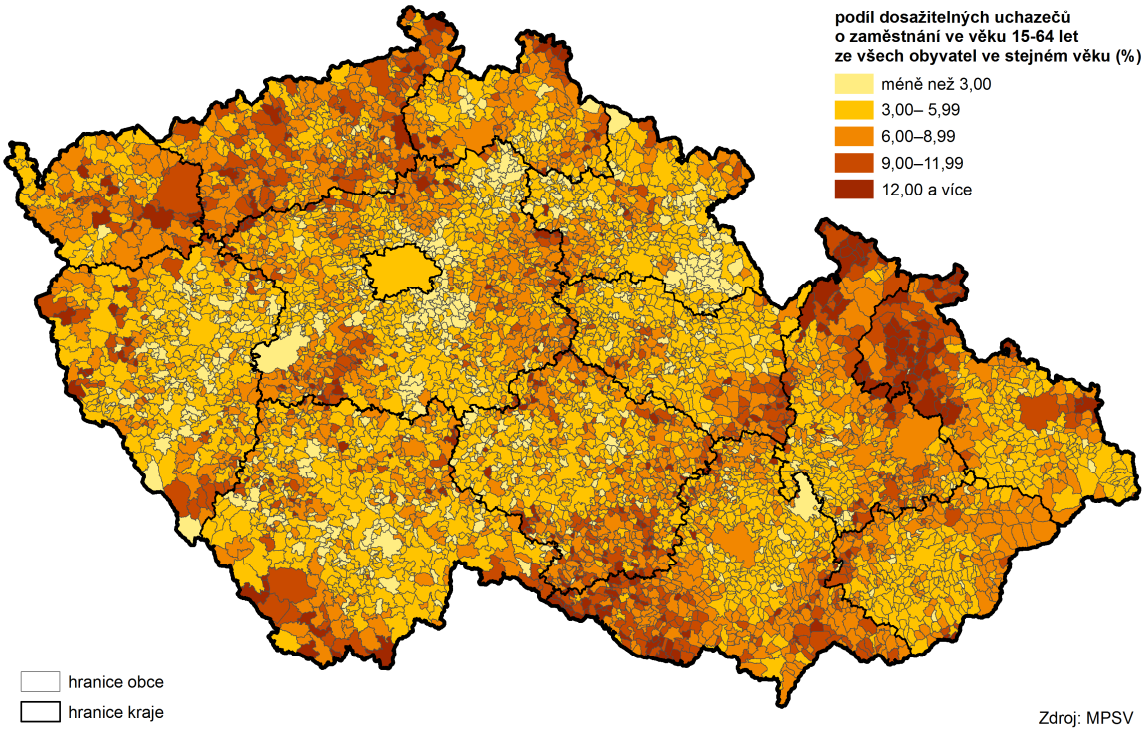

Zdroj: MPSV

Meziroční pokles objemu pracovní síly

V roce 2015 žilo podle výsledků VŠPS v Moravskoslezském kraji 1 035,2 tisíc obyvatel starších 15 let. Pracovní sílu tvořilo 599,6 tisíc osob (332,0 tisíc mužů a 267,6 tisíc žen). V členění podle ekonomického postavení pracovní sílu tvořilo 550,9 tisíc zaměstnaných a 48,8 tisíc nezaměstnaných. V dlouhodobém pohledu (přes avizovanou nesrovnalost s předchozím obdobím) se velikost pracovní síly snižovala, meziročně objem pracovní síly poklesl o 1,4 tisíce osob – počet zaměstnaných vzrostl o 1,8 tisíc osob a počet nezaměstnaných poklesl o 3,1 tisíc osob.

Graf 2.1 Ekonomicky aktivní podle věku v Moravskoslezském kraji

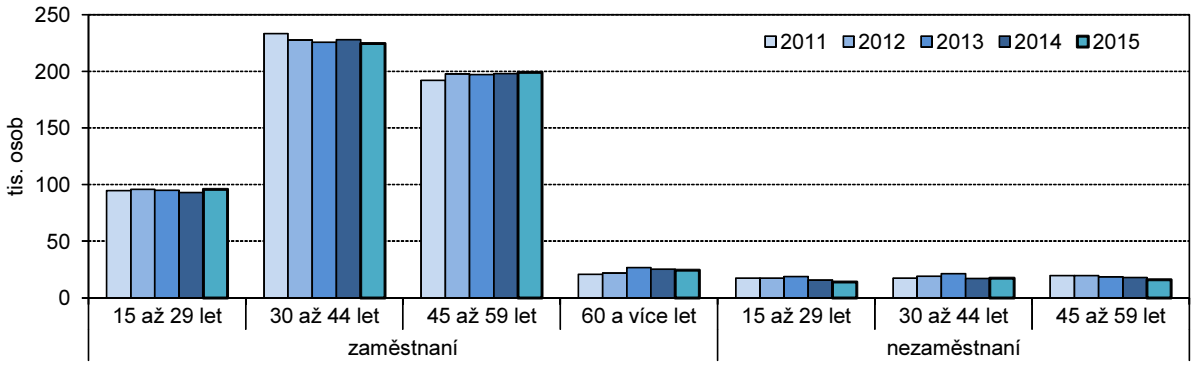

Nejpočetnější věkovou skupinou pracovní síly jsou osoby ve věku 30 až 44 let

Na změny ve struktuře pracovní síly podle věku působí nejen demografické vlivy, ale i měnící se míra ekonomické aktivity u nejmladších (prodlužující se příprava na povolání) i nejstarších věkových kategorií (prodlužování věku pro odchod do důchodu). Nejčetnější věkovou skupinou mezi zaměstnanými i nezaměstnanými jsou osoby ve věku 30 až 44 let.

Nezaměstnanost v okresech Moravskoslezského kraje v letech 2010 až 2015 (stav ke konci jednotlivých měsíců)

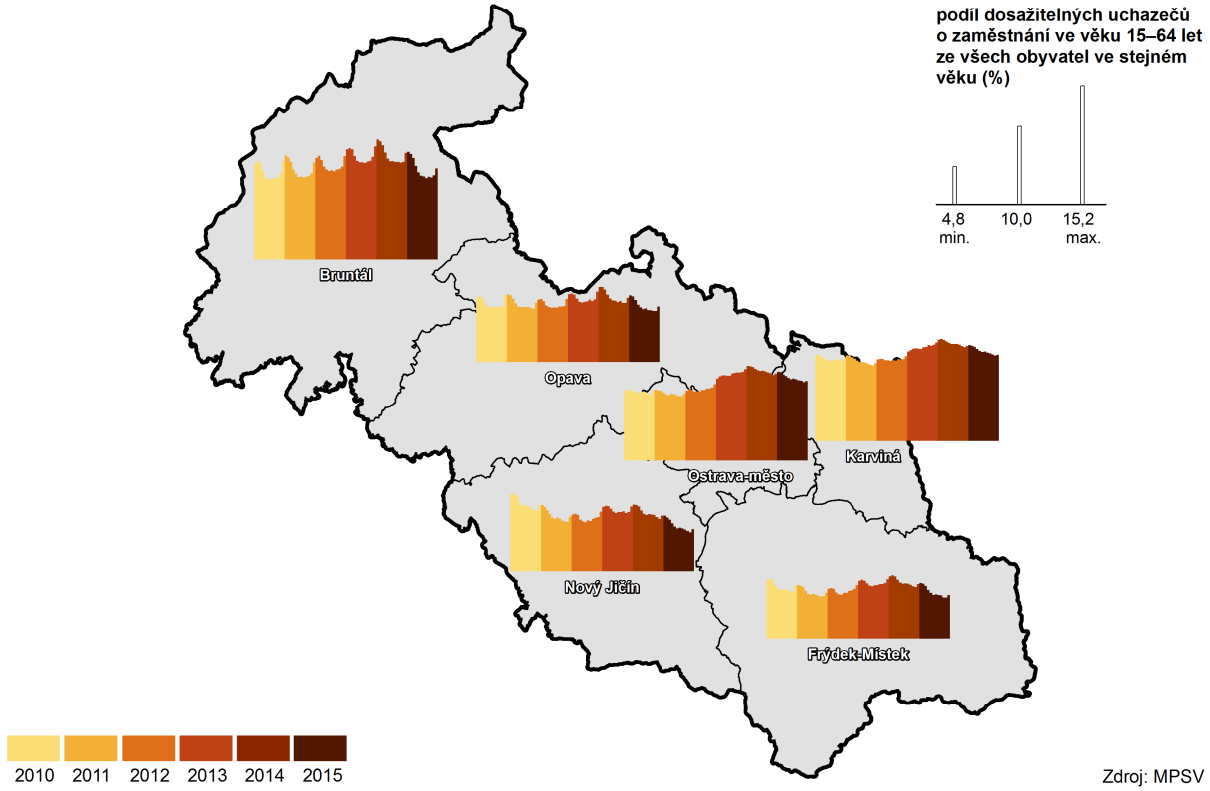

Zdroj: MPSV

Úroveň vzdělanosti pracovní síly v kraji roste

Změny ve vzdělanostní struktuře pracovní síly jsou zřejmé především ve srovnání delšího časového období. Za posledních pět let se podíl osob s dosaženým základním vzděláním snížil o 1,8 procentního bodu. Naopak počet vysokoškolsky vzdělaných se zvýšil v roce 2015 o 2,9 procentního bodu proti roku 2010 a činil 15,3 %.

Po útlumu v předchozích letech zaměstnanost rostla

Po poklesu zaměstnanosti, vlivem ekonomického útlumu, po roce 2008 nastalo oživení na trhu práce a počet zaměstnaných osob nejprve mírně a následně více rostl. Na všech ekonomicky aktivních se v roce 2015 zaměstnané osoby podílely 91,9 %, což představuje o 0,5 procentního bodu vyšší podíl než v roce 2014. Oproti roku 2010 je to zvýšení o 2,0 procentního bodu. Míra zaměstnanosti (podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob patnáctiletých a starších), která v roce 2014 činila 52,8 %, se do roku 2015 zvýšila na 53,2 %. Touto hodnotou však zůstala pod republikovou hodnotou o 3,2 procentního bodu.

Nejvyšší podíl zaměstnaných osob tvořili zaměstnanci

Ve vývoji zaměstnanosti podle postavení v zaměstnání se projevuje v Moravskoslezském kraji proměnlivý trend. Od roku 2010 stoupá a klesá podíl zaměstnanců, zaměstnavatelů i pracujících na vlastní účet. V roce 2015 tvořili největší podíl zaměstnaných osob zaměstnanci (vč. členů produkčních družstev), a to 87,1 %. Meziročně se tento podíl zvýšil o 0,9 procentního bodu. Dlouhodobě se (přes meziroční výkyvy) projevuje růst podílu podnikatelů. Počet zaměstnavatelů dlouhodobě stagnuje.

Zaměstnanost v sekundárním sektoru se zvýšila

Počet zaměstnaných v sekundárním sektoru (průmysl a stavebnictví) v kraji sice v posledních letech klesal, v roce 2015 však zaměstnanost v tomto sektoru zaznamenala oživení (42,3 %). Zaměstnanost v terciárním sektoru – v tržních

i netržních službách – za posledních pět let střídavě stoupala a klesala, přičemž v roce 2015 činila 55,5 %. Podíl primárního sektoru (zemědělství a lesnictví) na celkové zaměstnanosti mírně stoupal po celé sledované období a v roce 2015 dosáhl hodnoty 2,2 %.

Graf 2.2 Pracovní síla (zaměstnaní a nezaměstnaní) podle věku v Moravskoslezském kraji

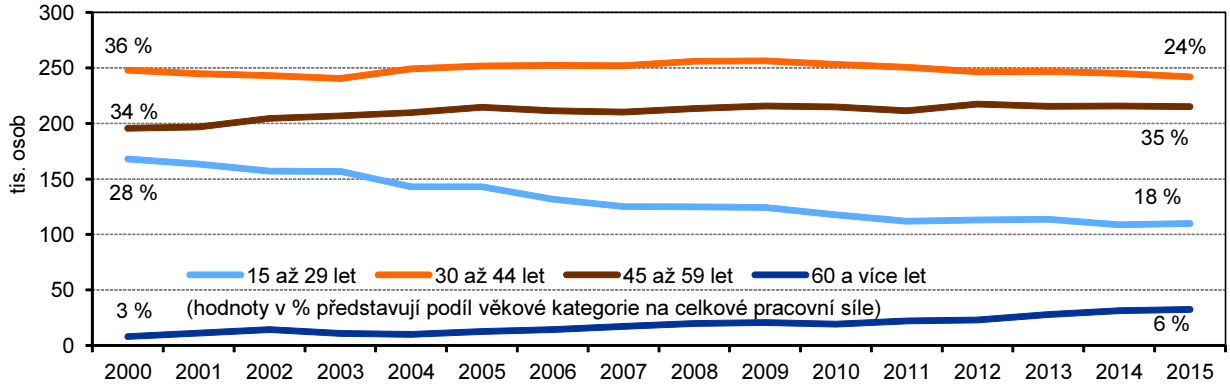

Počet osob s více zaměstnáními vzrostl

Počet osob s druhým (či dalším) zaměstnáním po předchozím období poklesu začíná růst. V roce 2015 mělo v kraji více zaměstnání 9,7 tisíc osob. Na celkovém počtu zaměstnaných se tyto osoby podílely 1,8 %.

Míra ekonomické aktivity roste

Míra ekonomické aktivity v roce 2015 dosáhla v Moravskoslezském kraji 57,9 % (v ČR 59,4 %). Meziročně se nepatrně zvýšila o 0,1 procentního bodu. V retrospektivě posledních pěti let ukazuje vývoj tohoto ukazatele na narůstající tendenci. Zatímco u mužů míra ekonomické aktivity dosáhla 66,0 %, u žen 50,3 %. Jak v případě mužů (o 0,2 procentního bodu), tak u žen (o 0,1 procentního bodu) meziročně nepatrně stoupla.

Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo v kraji tvoří 42,1 % populace 15 let a starší

Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo tvoří v Moravskoslezském kraji 42,1 % z populace starší 15 let. Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo je z 61,5 % tvořeno osobami ve věku 60 a více let, další početnější věkovou skupinou jsou osoby ve věku 15 až 29 let (23,9 %).

Obecná míra nezaměstnanosti od roku 2010 klesla o 2,1 procentního bodu

Počet nezaměstnaných (podle výsledků VŠPS) činil 48,8 tisíc osob. Proti roku 2014 to znamená pokles o 3,1 tis. osob. Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti dosáhla v roce 2015 hodnoty 8,1 %, z toho u mužů 7,2 % a u žen 9,3 %. Ve srovnání s republikovým průměrem byla tato hodnota o 3,1 procentního bodu vyšší. Ve srovnání posledních pěti let došlo k poklesu o 2,1 procentního bodu. Nejvíce se během sledovaného období k sobě blížily obě hodnoty obecné míry nezaměstnanosti mužů a žen v roce 2010, kdy rozdíl představoval 1,3 procentního bodu, přičemž v roce 2015 to bylo 2,1 procentního bodu.

Graf 2.3 Podíl nezaměstnaných osob v Moravskoslezském kraji v jednotlivých měsících

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

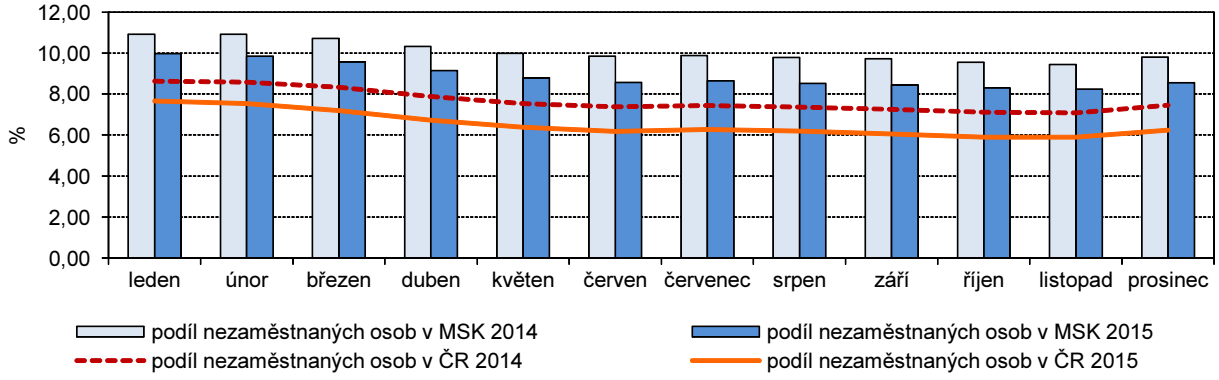

Počet uchazečů o zaměstnání ke konci roku klesl

Podle údajů z Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) bylo k 31. 12. 2015 na úřadech práce Moravskoslezského kraje evidováno 72 573 uchazečů o zaměstnání. Proti roku 2014 se tento počet snížil o 11 304 osob (o 13,5 %).

Dosažitelní, tzn. osoby ve věku 15–64 let, které mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání, tvořili 96,3 % všech uchazečů (69 890 osob). Pokles zaznamenal i počet uchazečů o zaměstnání z řad absolventů škol a mladistvých o 15,0 % (o 584 osob). Ženy tvořily z celkového počtu uchazečů 48,3 %. Také jejich počet meziročně klesl o 12,8 % (o 5 166 osob). Nejvíce uchazečů bylo ve věku 45 až 54 let, průměrný věk uchazeče činil 42,0 let. Podle dosaženého vzdělání jsou nejohroženější skupinou osoby se středoškolským vzděláním (vč. vyučených) bez maturity, osoby s nižší kvalifikací a nekvalifikovaní. Nárok na podporu v nezaměstnanosti v roce 2015 pobíralo 13 571 uchazečů, což představuje cca jednu pětinu uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadu práce (přesněji 18,7 %).

Graf 2.4 Podíl nezaměstnaných osob v Moravskoslezském kraji a ČR (stav ke konci roku)*

Zdroj: MPSV

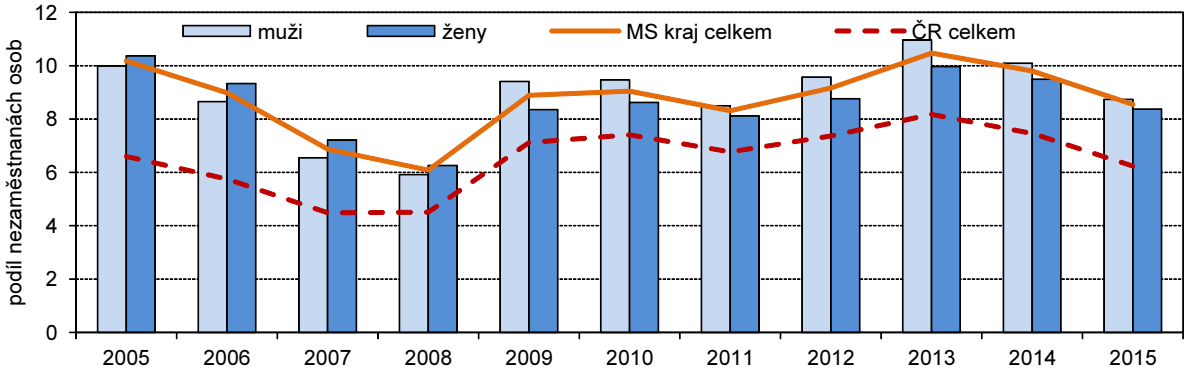

* podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku

Nezaměstnanost klesla

Podíl nezaměstnaných osob dosáhl v roce 2015 v Moravskoslezském kraji výše 8,6 %. V meziročním srovnání to znamená pokles o 1,2 procentního bodu. Výše podílu představuje v rámci ČR druhou nejvyšší hodnotu hned po Ústeckém kraji (8,9 %). Ve vztahu k republikovému průměru (6,2 %) je vyšší o 2,4 procentního bodu.

Problém nezaměstnanosti je možno přiblížit i v podrobnějším správním členění kraje. V okresním členění je nejvyšší úroveň nezaměstnanosti dlouhodobě v okrese Bruntál a Karviná. Na konci roku 2015 zde podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu činil 11,6 % (nejvyšší v ČR) resp. 11,0 %. Nejnižší úroveň nezaměstnanosti byla v okresech Nový Jičín a Frýdek-Místek (5,3 %, resp. 5,6%). Snížení podílu nezaměstnaných je patrné i z genderového pohledu na nezaměstnanost. Podíl nezaměstnaných mužů se meziročně snížil o 2,4 procentního bodu, u žen o 1,1 procentního bodu. V kraji činil podíl nezaměstnaných mužů 8,7 % a žen 8,4 %, v pěti okresech v regionu je podíl u mužů vyšší než u žen (Bruntál, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava-město).

Dlouhodobě nezaměstnaní představují v kraji téměř polovinu z celkového počtu nezaměstnaných

Celkem 35 588 nezaměstnaných bylo koncem roku 2015 v evidenci úřadu práce déle jak jeden rok. Tito uchazeči představovali v Moravskoslezském kraji 49,0 % všech nezaměstnaných evidovaných úřadem práce. Ve srovnání s rokem 2014 se podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let snížil o 0,7 procentního bodu a činil 4,4 %. V republikovém srovnání zaujímá Moravskoslezský kraj dlouhodobě 13. místo mezi kraji České republiky, když překračuje republikový údaj o 1,7 procentního bodu. S dlouhodobou nezaměstnaností se nejvíce potýká v Moravskoslezském kraji okres Karviná (6,1 %), naopak nejnižší byla dosažena v okresech Frýdek-Místek a Nový Jičín (shodně 2,1 %).

V pěti okresech kraje došlo k poklesu počtu uchazečů o zaměstnání

V pěti z šesti okresů Moravskoslezského kraje došlo k poklesu uchazečů o zaměstnání. Ve srovnání s rokem 2010 bylo dosaženo nejvyššího poklesu v okresech Nový Jičín (o 38,5 %) a Frýdek-Místek (o 24,2 %). Naopak ke zvýšení počtu nezaměstnaných osob došlo v okrese Ostrava-město o 4,7 %.

K 31. 12. 2015 bylo evidováno v Moravskoslezském kraji v nabídce úřadů práce 10 324 volných míst. V meziročním porovnání to znamená zvýšení nabídky o 4 925 volných míst, tj. o 91,2 %. V celorepublikovém srovnání zaujímá okres Ostrava-město druhé místo hned za okresem Praha s počtem

volných pracovních míst, a to 3 939. Mezi prvními deseti okresy v republice je ještě okres Nový Jičín s počtem 2 290 volných pracovních míst. Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo činil v Moravskoslezském kraji 7,0 osob, proti roku 2014 se snížil o 45,2 %. V rámci celé České republiky se okres Bruntál umístil se svým počtem 18,4 uchazečů na 1 volné pracovní místo na prvním místě. Jako druhý je okres Karviná se 17,1 uchazečem na 1 volné pracovní místo. Nejlépe ze šesti okresů Moravskoslezského kraje je na tom okres Nový Jičín s počtem 2,5 uchazeče na 1 volné pracovní místo.

Aktivní politika zaměstnanosti v Moravskoslezském kraji

Úřad práce ČR přiděluje finanční prostředky na jednotlivé krajské pobočky na základě kombinace 51 ukazatelů charakterizujících trh práce. Nejvíce prostředků na aktivní politiku zaměstnanosti je směřováno do regionů s nejhorší bilancí těchto ukazatelů. Mezi nástroje a opatření aktivní politiky zaměstnanosti patří posílení a aktivní vyhledávání spolupráce se všemi subjekty vstupujícími a ovlivňujícími trh práce (zaměstnavatelé, veřejná správa, školy a instituce dalšího vzdělávání, nestátní neziskové organizace atd. Cílem těchto prostředků je realizovat komplexní programy zaměstnanosti a aktivně působit na trh práce. V roce 2015 bylo v rámci aktivní politiky zaměstnanosti vytvořeno v Moravskoslezském kraji celkem 4 198 míst veřejně prospěšných prací, dále 6 920 společensky účelných pracovních míst a za účelem rekvalifikace 7 333 míst. Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti dosáhla v roce 2015 výše 5 982 Kč.

Příjmy domácností podle krajů v roce 2014

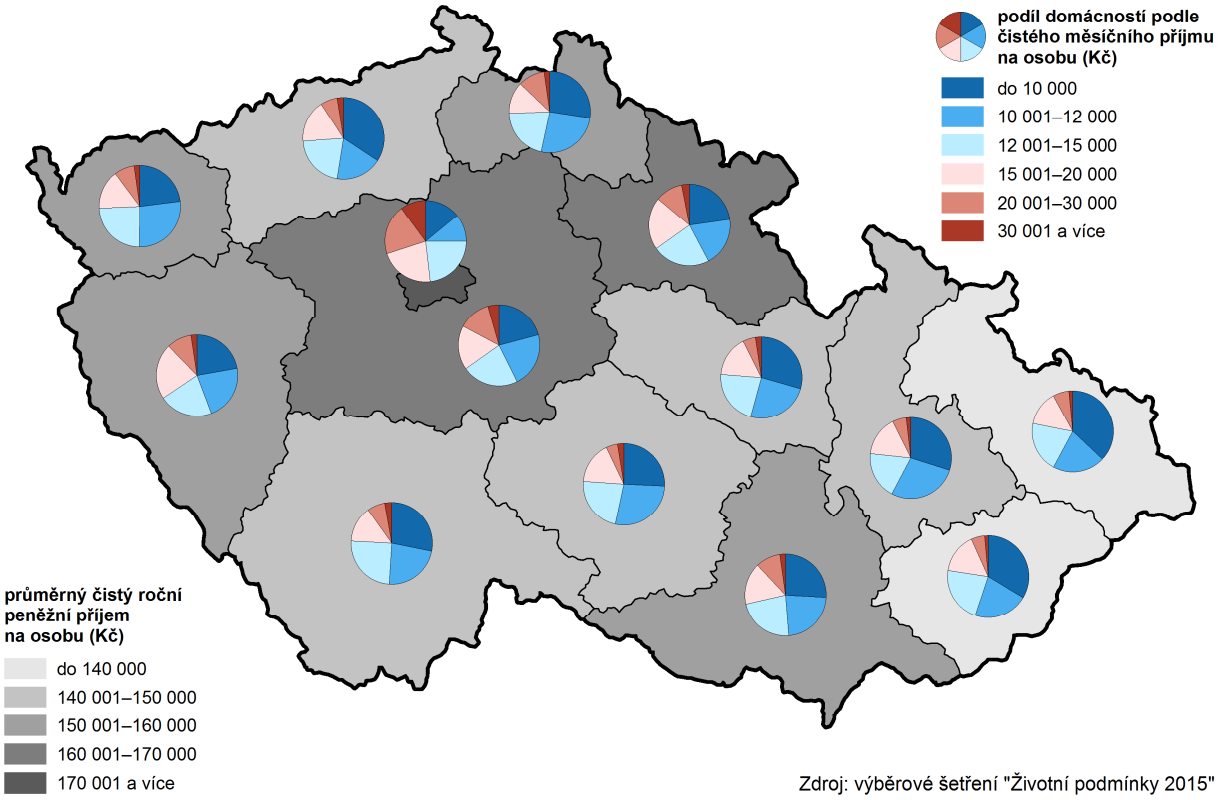

Zdroj: výběrové šetření "Životní podmínky 2015"

Čistý disponibilní důchod domácností v Moravskoslezském kraji roste

Čistý disponibilní důchod domácností nám do velké míry naznačuje úroveň materiálního bohatství trvale bydlících v regionu. Je to částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, na úspory finančních aktiv a na akumulaci hmotných i nehmotných aktiv. Ukazuje, jak se saldo prvotních důchodů umísťuje znovurozdělením: běžnými daněmi, sociálními příspěvky a dávkami a ostatními běžnými transfery. V Moravskoslezském kraji v roce 2014 činil čistý disponibilní důchod domácnosti na 1 obyvatele 184,0 tis. Kč (zvýšení o 3,2 % proti roku 2013). Touto výší zaujímal mezi čtrnácti kraji České republiky Moravskoslezský kraj jedenácté místo.

Průměrná nominální hrubá měsíční mzda i reálná mzda roste

Údaje o průměrných mzdách jsou výsledkem výběrového šetření mezd Ministerstva práce a sociálních věcí (šetření o průměrném výdělku) a Ministerstva financí ČR (šetření o platu). Toto šetření se odlišuje od ostatních mzdových zjišťování, neboť jsou přímo sledovány mzdy jednotlivých zaměstnanců a nikoli celkové objemy mzdových prostředků na úrovni podniků či organizací. Průměrná hrubá měsíční mzda v Moravskoslezském kraji podle výsledků výběrového šetření dosáhla v roce 2015 částky 25 475 Kč (28 157 Kč u mužů a 22 145 Kč u žen). Celkově mzda proti předchozímu roku vzrostla o 3,3 % (u mužů vzrostla o 3,2 % a u žen o 3,4 %). Faktorem ovlivňujícím reálnou výši mzdy je i zvyšující se cenová úroveň (inflace) vyjádřená indexem spotřebitelských cen. Koncem roku 2015 se inflace vyšplhala na 100,3 %. Celková průměrná reálná mzda tak meziročně vzrostla o 3,0 %.

Graf 2.5 Průměrné hrubé měsíční mzdy v krajích ČR v 1. až 4. čtvrtletí 2015

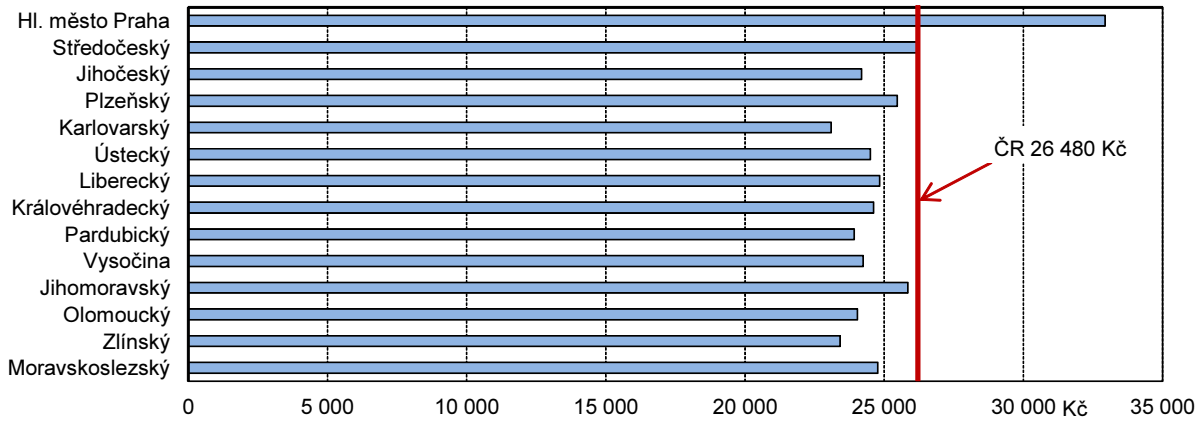

I medián mezd roste

Ve výběrovém šetření mezd není používána pouze průměrná mzda (aritmetický průměr), ale také medián. Ukazuje mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení (právě stejný počet mezd je vyšších i nižších než medián) a vypovídá tak mnohem lépe o skutečné mzdové úrovni. Medián mezd v Moravskoslezském kraji v roce 2015 dosáhl hodnoty 23 116 Kč a tvořil tak 90,7 % průměrné mzdy v kraji. U mužů dosáhl výše 25 361 Kč, u žen o 19,9 % méně, tj. o 5 050 Kč. Medián byl mezi kraji ČR 6. nejvyšší. V deseti krajích leží medián pod úrovní průměrných mezd, největší rozdíl nacházíme v kraji Hl. město Praha (region s nadprůměrným podílem osob s vysokými příjmy). Proti roku 2014 vzrostl o 1 346 Kč (o 3,3 %).

Graf 2.6 Počet žáků a studentů podle typu školy v Moravskoslezském kraji

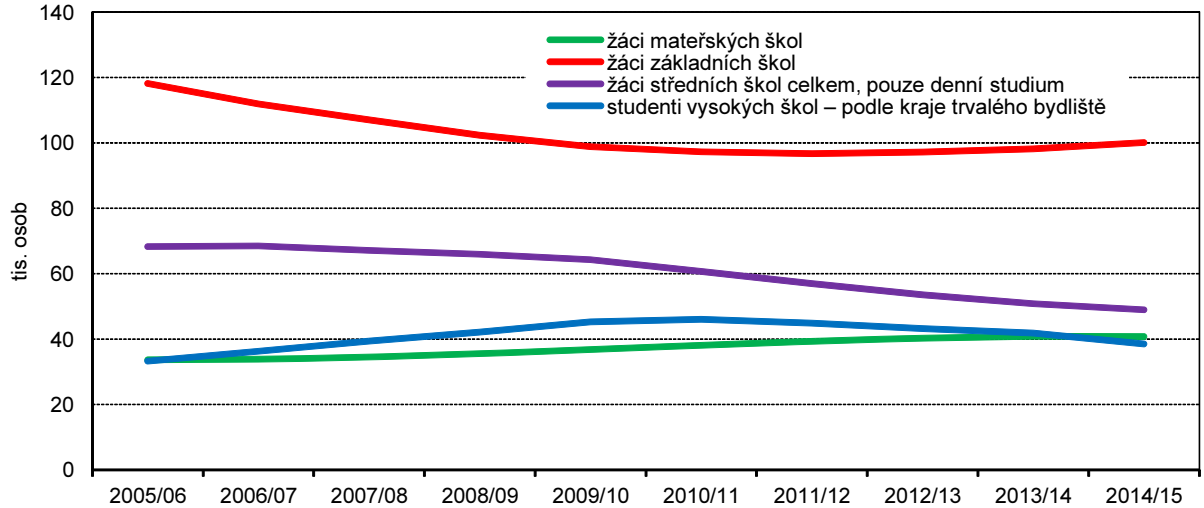

Počet žáků základních škol roste, středoškoláků ubývá

Obsazenost škol nižších stupňů je do značné míry ovlivněna vývojem porodnosti. Počet dětí navštěvujících mateřskou školu v kraji od školního roku 2006/2007 trvale rostl do roku 2014/2015. V posledním sledovaném roce došlo

k meziročnímu poklesu o 488 dětí na 40 267 ve školním roce 2015/2016. Naopak nárůst počtu žáků v základních školách se zrychluje. Jestliže do školního roku 2010/2011 žáků v základních školách ubývalo, v roce 2015/2016 vzrostl jejich počet o 1 444 na 101 518. Nízká porodnost v 90. letech minulého století se odráží v poklesu počtu žáků středních škol, a to jak gymnázií, středních odborných škol, tak i učilišť. V úhrnu klesl počet žáků denního studia středních škol v kraji od roku 2010/2011 o 13,5 tis. na 47 625 v posledním sledovaném školním roce.

Počet studentů vysokých škol nadále klesá

Počet studentů vysokých škol začal po stagnaci od akademického roku 2011/2012 klesat. V akademickém roce 2015/2016 studovalo vysokou školu 35,7 tis. osob s trvalým bydlištěm v Moravskoslezském kraji, tj. o 2 941 osob méně oproti předchozímu akademickému roku.

Pracovní neschopnost jinak

Od roku 2012 jsou údaje „Statistiky dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz“ získávány zpracováním dat z administrativního zdroje Informačního systému České správy sociálního zabezpečení (IS ČSSZ). Statistika zachycuje veškerá onemocnění a úrazy, které zapříčinily alespoň jednodenní pracovní neschopnost u nemocensky pojištěných osob. Administrativní data IS ČSSZ jsou vykazována za všechny zaměstnance právnických i fyzických osob a samostatně za osoby samostatně výdělečně činné. Tato změna metodiky sběru dat neumožňuje plnohodnotné porovnávání dat od roku 2011 s daty od roku 2012. Zaměstnancům, kteří byli uznáni dočasně pracovně neschopnými v době od 1. 1. 2014, zaměstnavatelé vyplácejí náhradu mzdy za období prvních 14 dnů trvání pracovní neschopnosti a od 15. kalendářního dne nemocenské vyplácí mzdu OSSZ. V letech 2011–2013 poskytoval zaměstnavatel po dobu prvních 21 dní dočasné pracovní neschopnosti náhradu mzdy a OSSZ vyplácely nemocenské až od 22. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti. Průměrné procento pracovní neschopnosti udává, kolik ze 100 pojištěnců je průměrně každý den v pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz.

Graf 2.7 Průměrné procento pracovní neschopnosti (PPPN) a průměrný denní stav práce neschopných v Moravskoslezském kraji

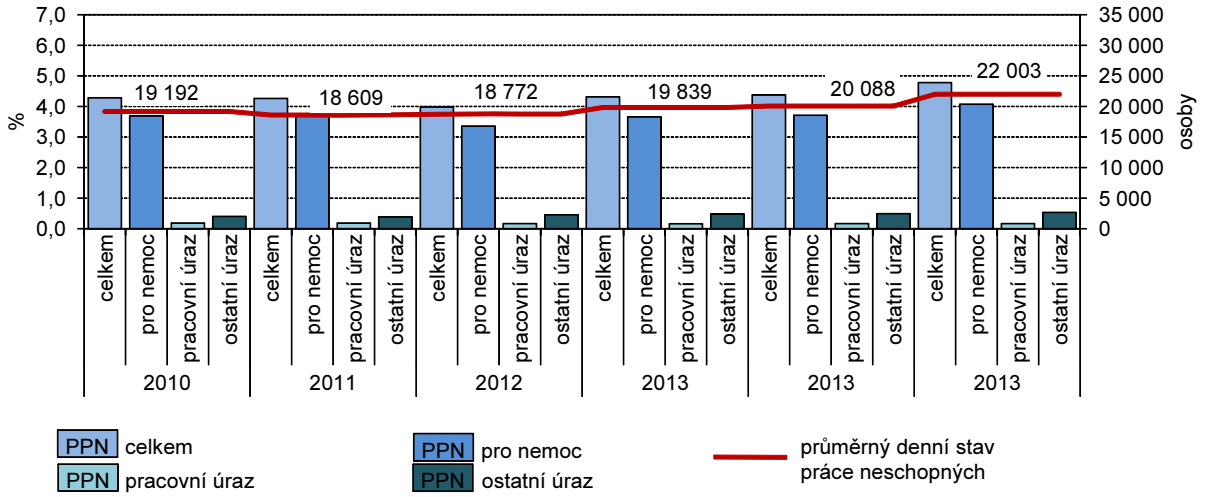

S nárůstem počtu nemocensky pojištěných osob se zvýšil počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti

V roce 2015 bylo v kraji evidováno 459,9 tis. nemocensky pojištěných osob, tj. o 1,1 tis. osob více než v roce předchozím, avšak méně než v roce 2012. Počet nově hlášených případů pracovní neschopnosti se v Moravskoslezském kraji meziročně zvýšil z 139,3 tisíc v roce 2014 na 165,4 tis. v roce 2015 (zvýšení o 18,8 %). V celkovém počtu bylo zahrnuto 145,9 tisíc případů pracovní neschopnosti pro nemoc, 4,2 tisíc případů pracovní neschopnosti pro pracovní úraz a 15,3 tisíc případů ostatních úrazů.

Průměrná délka trvání pracovní neschopnosti klesla

Průměrná délka trvání jednoho případu pracovní neschopnosti v roce 2015 činila 48,6 dne a byla nad republikovým průměrem. Oproti roku 2014 se počet kalendářních dnů pracovní neschopnosti připadající na 1 nově hlášený případ v kraji snížil o 0,4 dne.

Průměrné procento pracovní neschopnosti rostlo

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti v Moravskoslezském kraji rostlo z 4,378 % v roce 2014 na 4,784 % o rok později. Mezi šesti okresy kraje bylo v roce 2015 zjištěno nejvyšší průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti v okrese Karviná (5,214 %), nejnižší naopak v okrese Bruntál (4,206 %).

Počet lékařů roste, naopak počet lůžek v nemocnicích klesá

Počet lékařů (ve státních i nestátních zařízeních) v Moravskoslezském kraji přepočtený na 1 000 obyvatel středního stavu je v mezikrajském srovnání s hodnotou 4,1 na osmém místě mezi kraji ČR. Nejvyšší podíl vykazuje kraj Hlavní město Praha (7,9 lékařů) a nejnižší kraj Středočeský (3,3). V rámci regionu je lékařská péče vyrovnaná ve všech okresech kraje s výjimkou okresu Ostrava-město, který s hodnotou 5,9 lékaře převyšuje krajský průměr o téměř 45 %. Lůžek v nemocnici ve sledovaném období ubylo, od roku 2010 to bylo v roce 2014 o 0,7 tisíc. Počet hospitalizovaných pacientů střídavě klesal a stoupal a v posledním sledovaném roce činil téměř 251 tisíc obyvatel. Průměrná ošetřovací doba se od roku 2013 nezměnila a činila 6,2 dne.

Průměrný měsíční starobní důchod (sólo) v prosinci 2015

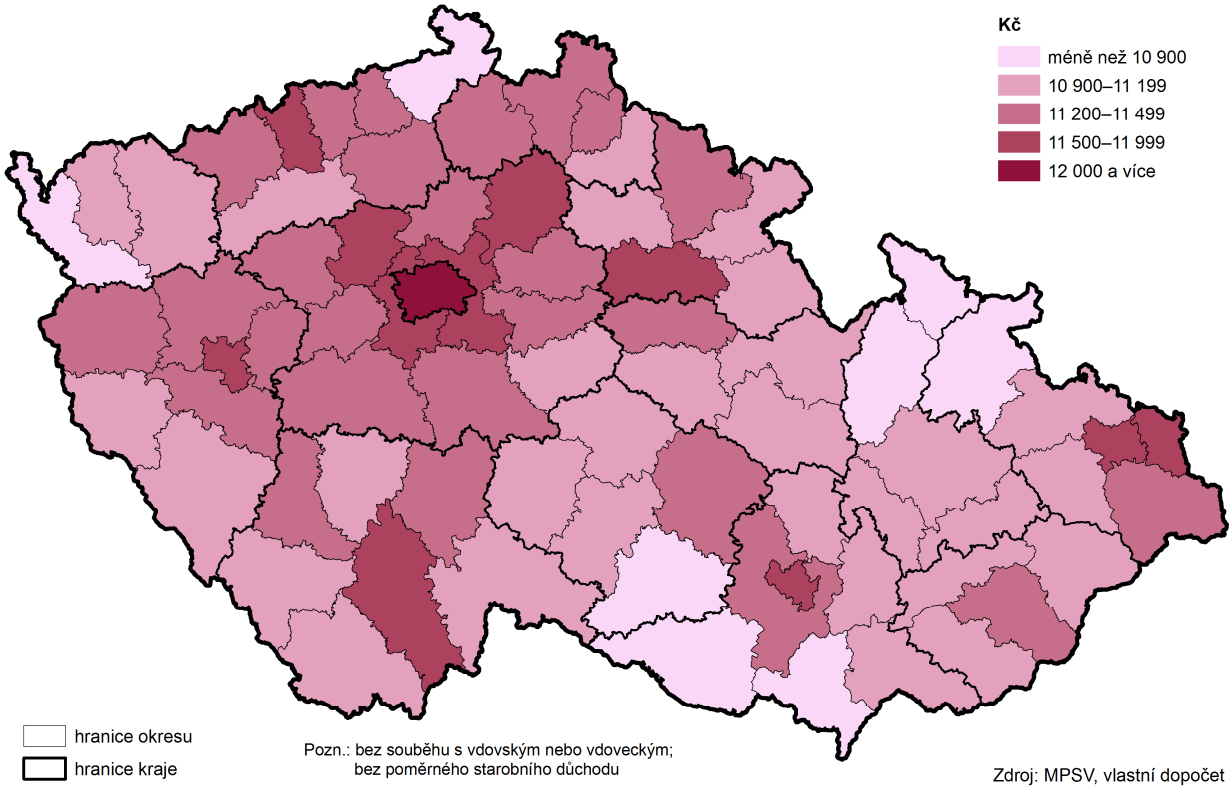

Pozn.: bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; bez poměrného starobního důchodu

Zdroj: MPSV, vlastní dopočet

V roce 2015 pobíralo starobní důchod sólo o 2 083 osob více

V Moravskoslezském kraji pobíralo v roce 2015 celkem 204 915 osob starobní důchod sólo (bez souběhu). Mezi příjemci starobního důchodu celkem bylo 108 605 mužů a 168 294 žen. U žen průměrná výše starobního důchodu sólo byla o 3 178 Kč nižší než důchod mužů.

I když se výše starobního důchodu zvyšuje, netvoří ani polovinu mzdového mediánu

Průměrná měsíční výše starobního důchodu sólo činila v kraji 11 428 Kč, což znamená meziroční zvýšení o 271 Kč, tj. o 2,4 %. Touto výši překračuje průměrný měsíční starobní důchod sólo v ČR o 65 Kč. Průměrná měsíční výše starobního důchodu však netvoří v Moravskoslezském kraji ani polovinu mzdového mediánu (49,4 %).

Do předčasného důchodu odchází stále více osob

V roce 2015 pobíralo předčasný důchod celkem 80 059 osob. Muži odcházejí méně často než ženy, ale trend u obou pohlaví od roku 2010 stoupá. Důvodem odchodu do předčasného důchodu je zejména ztráta zaměstnání v pokročilém věku a neochota firem zaměstnávat starší ročníky. Podíl příjemců předčasně

vyplácených starobních důchodů se meziročně zvýšil o 0,7 procentního bodu a činil 28,9 % z počtu příjemců starobního důchodu celkem. Tímto podílem se Moravskoslezský kraj řadí na 12. místo ze všech krajů v ČR. Ještě vyšší podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu je pak v kraji Pardubickém a Vysočina. Podíly předčasně vyplácených důchodů se v kraji pohybovaly mezi 25,5 % v okrese Ostrava-město a 34,0 % v okrese Nový Jičín.

Příjemci předčasného starobního důchodu v okresech v prosinci 2015

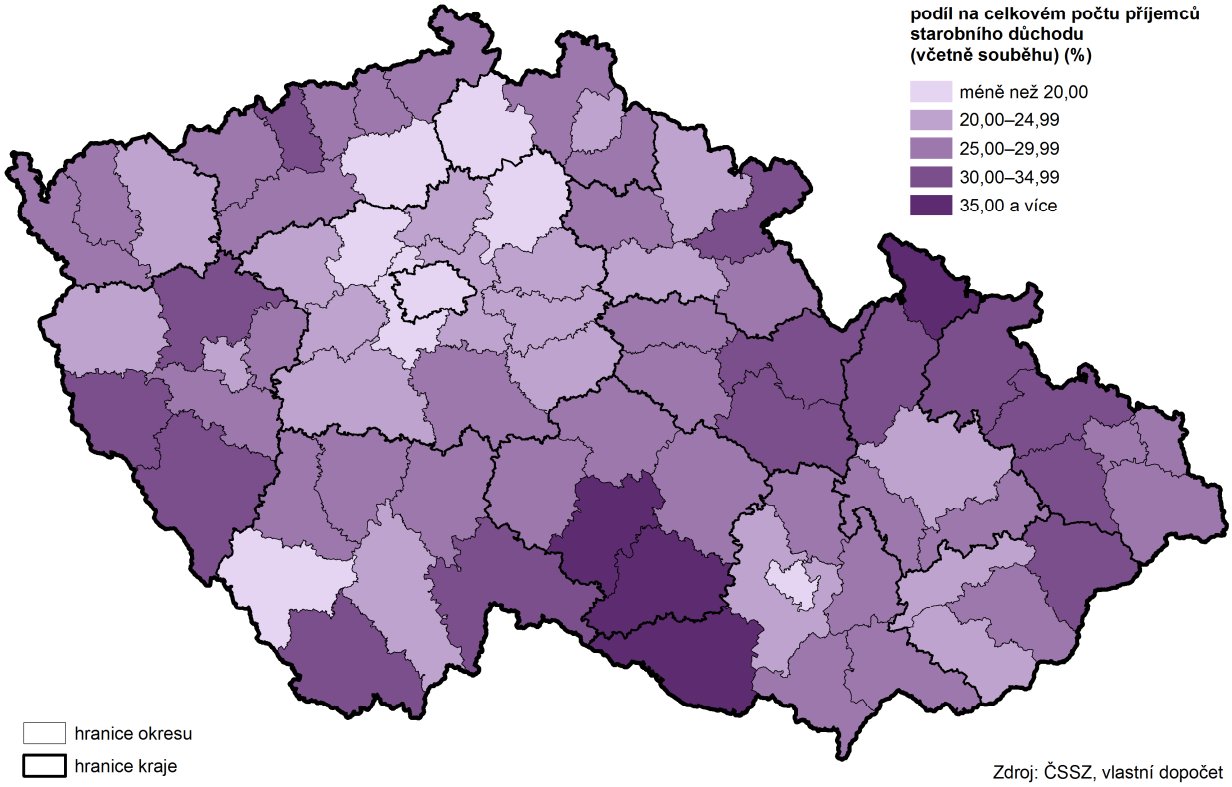

Zdroj: ČSSZ, vlastní dopočet

Počet zjištěných trestných činů meziročně klesl

V posledním sledovaném roce přesáhl počet zjištěných trestných činů 30 tisíc, což bylo snížení proti předešlému roku o více jak 18 % (o 6,9 tisíc trestných činů méně). Více jak 76 % spáchaných trestných činů připadalo na kriminalitu obecnou (loupeže, vloupání do bytů, znásilnění aj.). Na 1 000 obyvatel připadalo v kraji 25,0 zjištěných trestních činů. Nejvyšších hodnot tohoto relativního ukazatele dosahuje Hl. město Praha a dále pak kraj Ústecký a Liberecký. V rámci kraje vykazuje nejvyšší hodnotu zjištěných trestných činů na 1 000 obyvatel okres Ostrava-město (39,2 trestných činů) a dále okres Karviná (24,9 trestných činů). Ve zbývajících čtyřech okresech se pohybuje hodnota ukazatele v intervalu16,7–19,7 trestných činů na 1 000 obyvatel. Z celkového počtu zjištěných trestních činů bylo 47,0 % objasněno.

Graf 2.8 Celková kriminalita v Moravskoslezském kraji

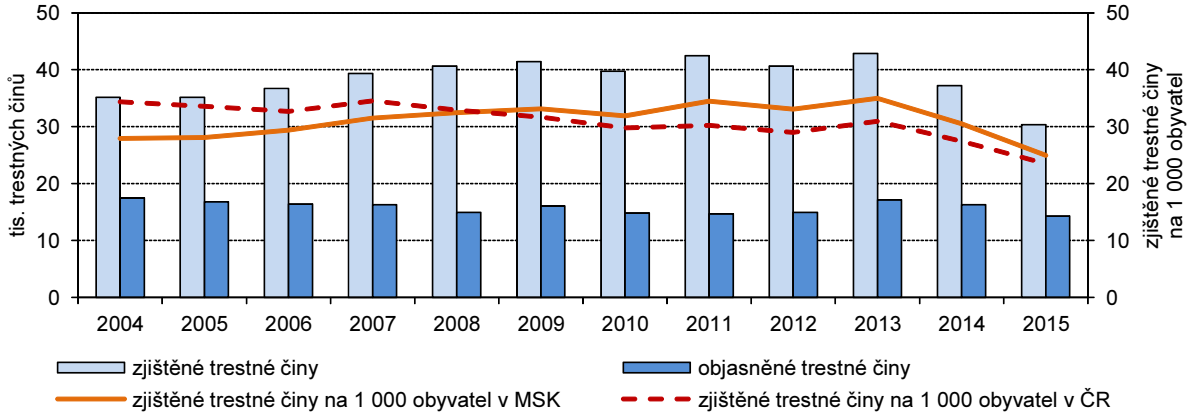

Počet usmrcených osob při dopravních nehodách od roku 2013 stále stoupá

V Moravskoslezském kraji v roce 2015 došlo k 8 899 nehodám, při kterých bylo 53 osob usmrceno, 273 osob zraněno těžce a 2 289 osob zraněno lehce. Celkové škody se vyšplhaly na 448,8 mil. Kč. V rámci České republiky, v relativním přepočtu na 1 obyvatele, zaujímá Moravskoslezský kraj sedmé místo (7,3 nehod na obyvatele). V rámci kraje je nejvyšší nehodovost v přepočtu na obyvatele v okresech Ostrava-město (8,7) a Bruntál (7,9). Nejnižší nehodovost byla v okrese Karviná (5,4).

Graf 2.9 Dopravní nehody, při nichž došlo ke zranění nebo usmrcení

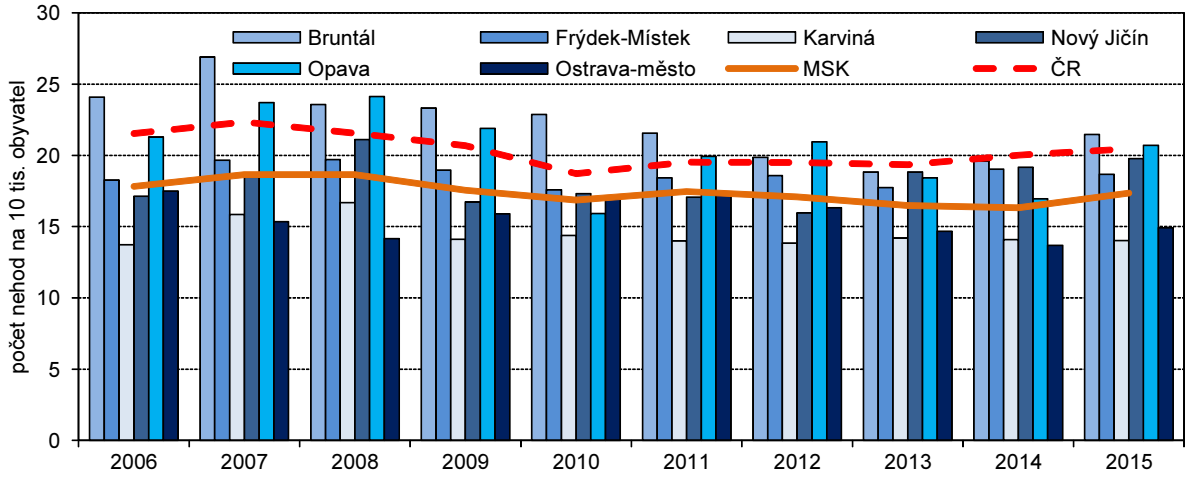

3. Ekonomický vývoj

Hrubý domácí produkt Moravskoslezského kraje v roce 2014 meziročně vzrostl o cca 4,2 %, podíl na celé ČR však poklesl

Hrubý domácí produkt (HDP) Moravskoslezského kraje, tj. ukazatel vyjadřující souhrnnou hodnotu statků a služeb nově vytvořených v kraji v daném roce, dosáhl téměř 412 mld Kč v běžných cenách. Diference ve stálých cenách je sice menší (pouze 1,1 %) ale ekonomický výkon kraje po několikaletém propadu stoupá. Tento růst však nedosahuje celorepublikové úrovně (HDP v ČR meziročně stoupl o 2,0 %). Podíl HDP Moravskoslezského kraj na ČR je stále pod 10 procenty a je nejnižší ze srovnatelných krajů (Středočeského a Jihomoravského).

HDP na jednoho obyvatele v kraji sice roste, ale to je zřejmě dáno spíše poklesem počtu obyvatel. Kraj totiž po 6. místě v roce 2012 klesl zpět na místo osmé. I tak dosáhl podíl HDP na jednoho obyvatele v kraji hodnoty 83,4 % celorepublikového průměru.

Podstatným srovnáním je HDP vztažený na jednoho zaměstnance s pracovištěm v kraji. Zde vyprodukoval kraj na jedno místo téměř 765 tis. Kč, což je ze srovnatelných krajů nejhorší výsledek. Dokonce i kraj Zlínský vyprodukoval vyšší HDP.

Graf 3.1 Hrubý domácí produkt v Moravskoslezském kraji (běžné ceny)

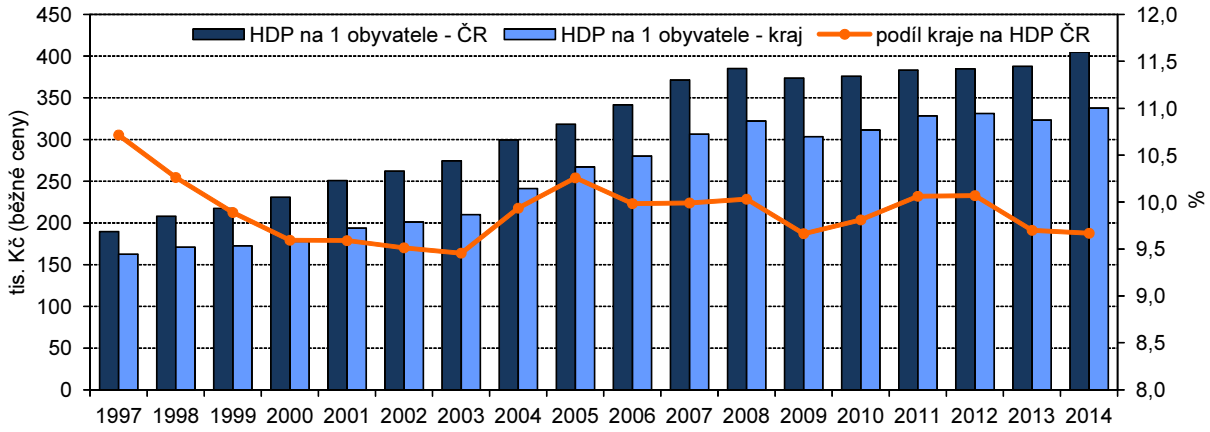

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2010 až 2014

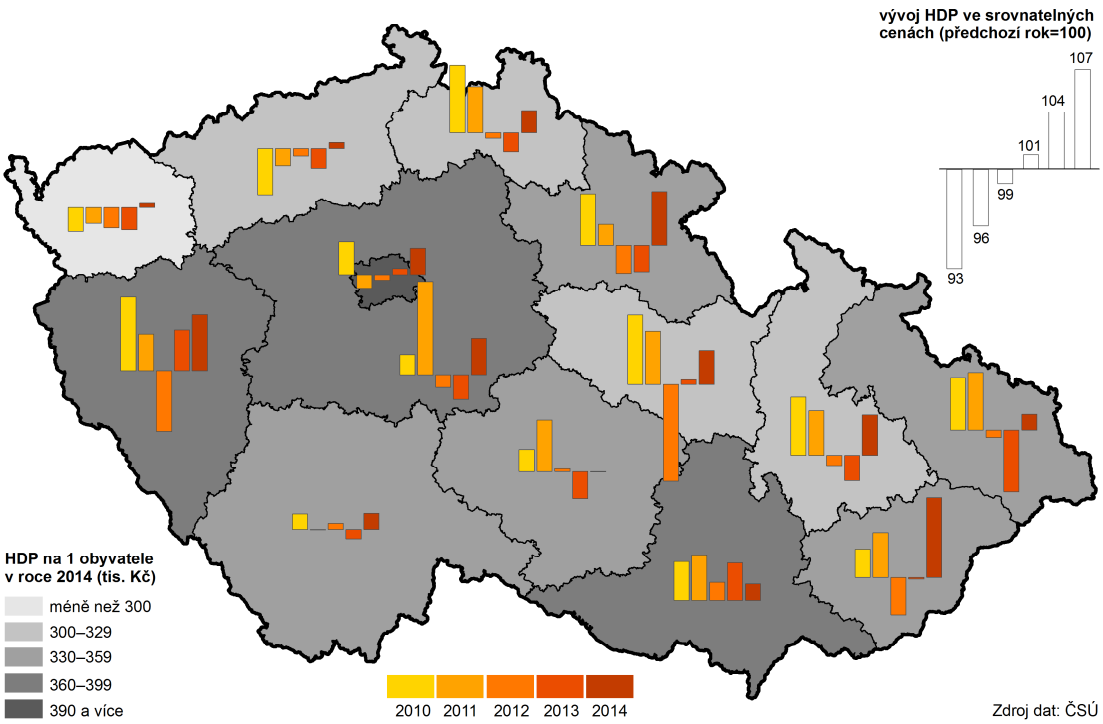

O něco více vzrostla přidaná hodnota

Hrubá přidaná hodnota, tj. hodnota nově vytvořených výrobků a služeb bez mezispotřeby vytvořená jednotlivými sektory ekonomiky kraje se v roce 2014 meziročně rovněž zvýšila (o 5,1 %). Meziročně se snížil podíl terciárního sektoru, což je neobvyklé. Dalším nezvyklým jevem je podíl sektoru primárního (zemědělství), který vykazuje nárůst. Kolísavý nárůst vykazuje i sektor sekundární, což znamená, že dochází k postupnému oživení průmyslu a stavebnictví. Obdobný vývoj zaznamenaly i jiné kraje a projevuje se dokonce na celorepublikové úrovni.

Graf 3.2 Hrubá přidaná hodnota v Moravskoslezském kraji

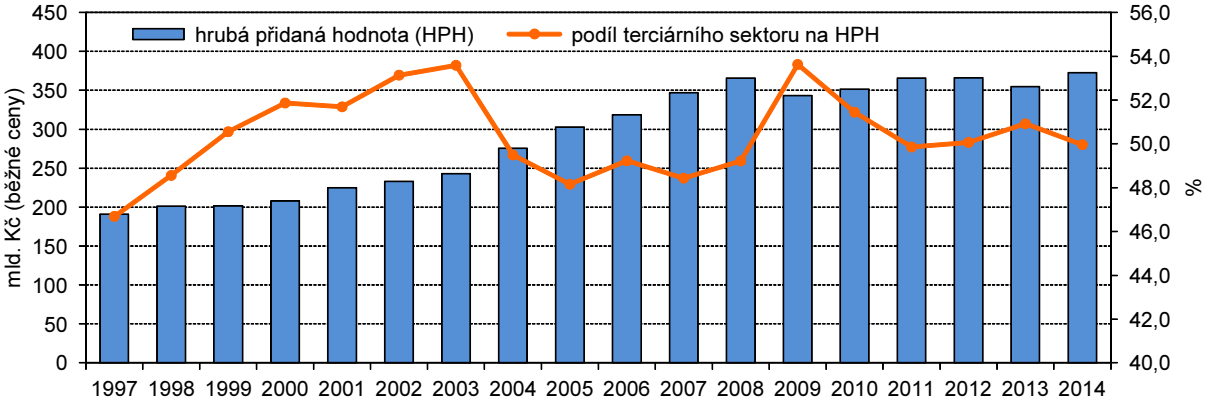

V Moravskoslezském kraj jsou na jeden patent nižší náklady než jinde v ČR

Srovnáme-li náklady na jeden patent v roce 2014, zjistíme, že v Moravskoslezském kraji byly pod 100 mil. Kč. V Praze pak náklady převýšily 150 mil. a v Plzeňském kraji dokonce 326 mil.

V přepočtu na jednoho zaměstnance (přepočteno na plně zaměstnané, tedy FTE) výdaje meziročně rostou. Průměr za celou ČR v roce 2014 činil 1,32 mil Kč, v Moravskoslezském kraji to bylo méně – 1,2 mil. Kč (méně se vydalo pouze v 5 krajích). Porovnáme-li však výzkumné pracovníky (opět FTE), téměř 38 % jich pracuje v Praze, cca pětina v Jihomoravském kraji, 8,2 % v kraji Středočeském a v Moravskoslezském kraji 6,0 %.

Výzkum a vývoj v krajích v roce 2014

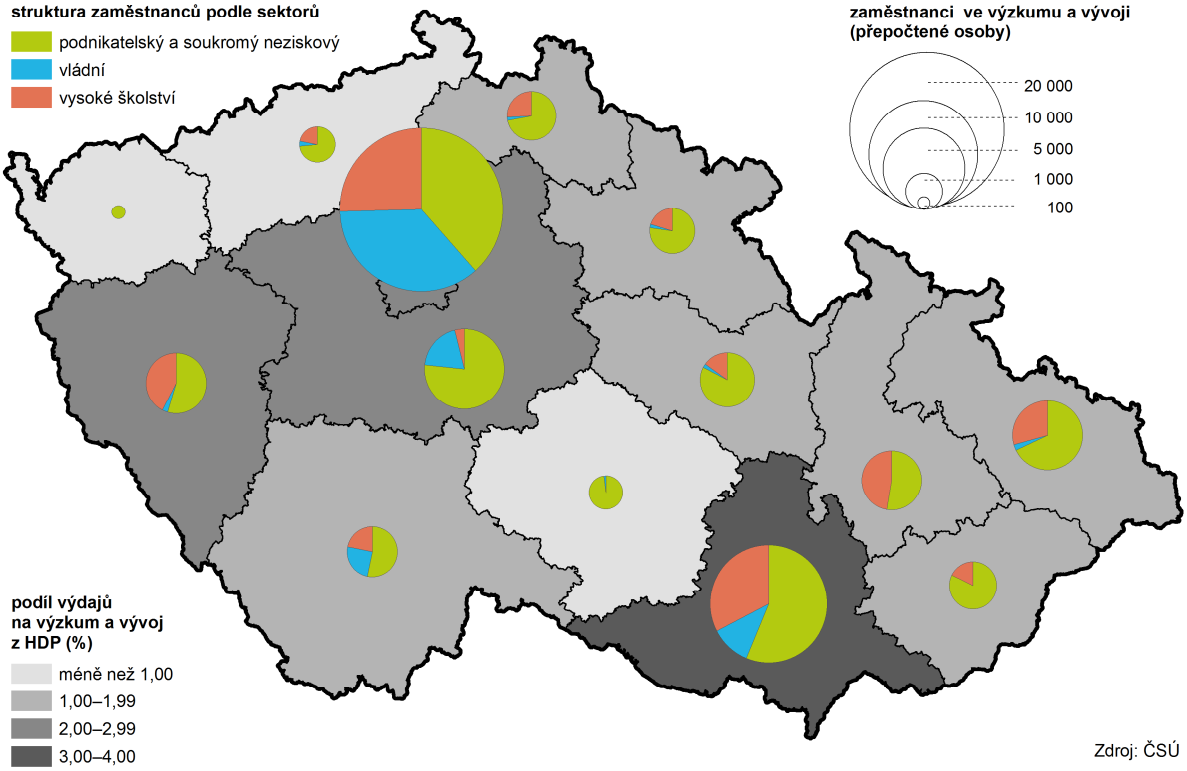

Zdroj: ČSÚ

Více než 2/3 domácností mají přístup k internetu

K internetu má v kraji přístup přes 68 % domácností, což je o necelé 4 procentní body méně, než v celé ČR. Raketové tempo růstu z druhé poloviny minulého desetiletí sice zvolnilo (v roce 2006 měla k dispozici internet pouze necelá čtvrtina domácností, v roce 2010 to bylo již přes 53 %), nicméně již lze říci, že internet se stává běžnou součástí života, což dokládá i fakt, že přes internet nakupovala v roce 2014 již více než třetina obyvatel starších 16 let.

Nově registrovaných subjektů je stále méně

Ke konci roku 2015 bylo v kraji nově zaregistrováno 9 053 ekonomických subjektů, tj. o 759 subjektů více než tomu bylo v předešlém roce. Počet nově registrovaných subjektů poprvé vzrostl po několikaletém poklesu. I přesto však počet nově zakládaných firem nepřevyšuje jejich počty z období 2007–2009. Meziročně vzrostl i počet firem zaniklých. I přesto v kraji meziročně přibylo téměř 200 subjektů.

Méně příjemným je zjištění, že meziročně poklesl počet registrovaných fyzických osob (od roku 2014 vč. zahraničních) a především počet živnostníků. Toto se projevuje i v případě firem se zjištěnou aktivitou (tedy u firem, které prokazatelně fungují).

Graf 3.3 Vznik a zánik subjektů v Moravskoslezském kraji (stav k 31. 12.)

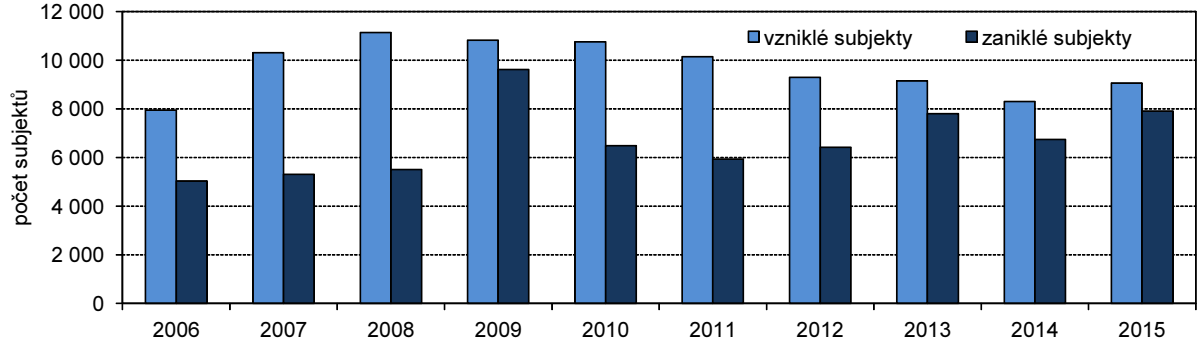

Graf 3.4 Počet ekonomických subjektů v Moravskoslezském kraji (stav k 31. 12.)

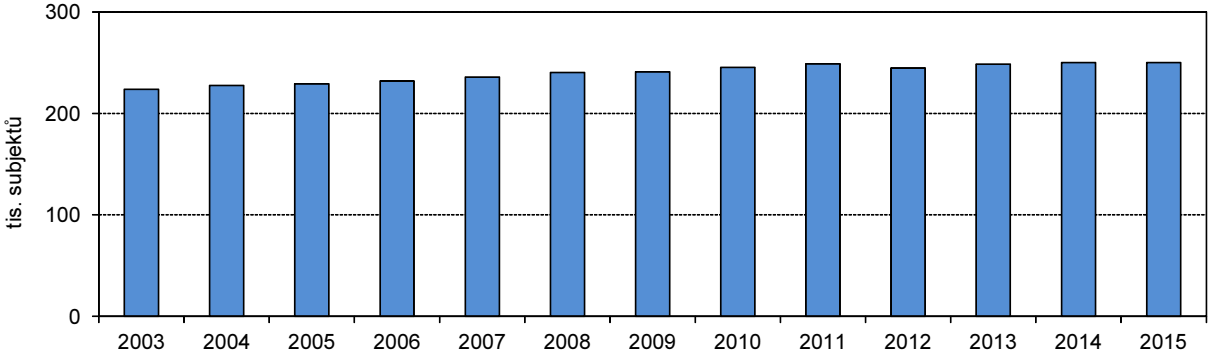

V zemědělství rostou zisky, klesá živočišná produkce, rostlinná stagnuje

Zemědělská produkce kraje ve finančním vyjádření trvale roste. Tento nárůst činil za roky 2010–2014 (údaje roku 2015 ještě nejsou k dispozici) dokonce více než 35 %, přičemž rostlinná produkce vzrostla o 43,2 %.

Meziročně sice poklesla výměra obhospodařované zemědělské půdy, tento pokles se však orné půdy týkal jen minimálně. Je sice pravdou, že objemy sklizní jak obilovin, tak i brambor (jako nejtypičtějších komodit) nedosáhly v roce 2015 úrovně roku předchozího, ale obzvláště u obilovin je patrný růstový trend od roku 2000. Zvláštností je pokles jak výměr, tak výnosů řepky.

Mírně roste produkce skotu a mléka. Patrný je pokles počtu chovaných prasat včetně jatečných. Jen o něco méně poklesla výroba jatečné drůbeže. Výrazný pokles však zaznamenala produkce konzumních vajec, která mezi roky 2010 a 2015 klesla o téměř 70 %.

Srovná-li se zemědělská produkce mezi kraji, pak na 1 ha obhospodařované půdy patří Moravskoslezský kraj k těm nejméně úspěšným. Produkce sice mezi roky 2010 a 2014 vzrostla z 25,7 na 34,8 tis. Kč na hektar, ale i tak se kraj řadí k nejhorším s produkcí mírně přes 89 % produkce celorepublikové.

Graf 3.5 Sklizně, osevní plochy a hektarový výnos obilovin v Moravskoslezském kraji

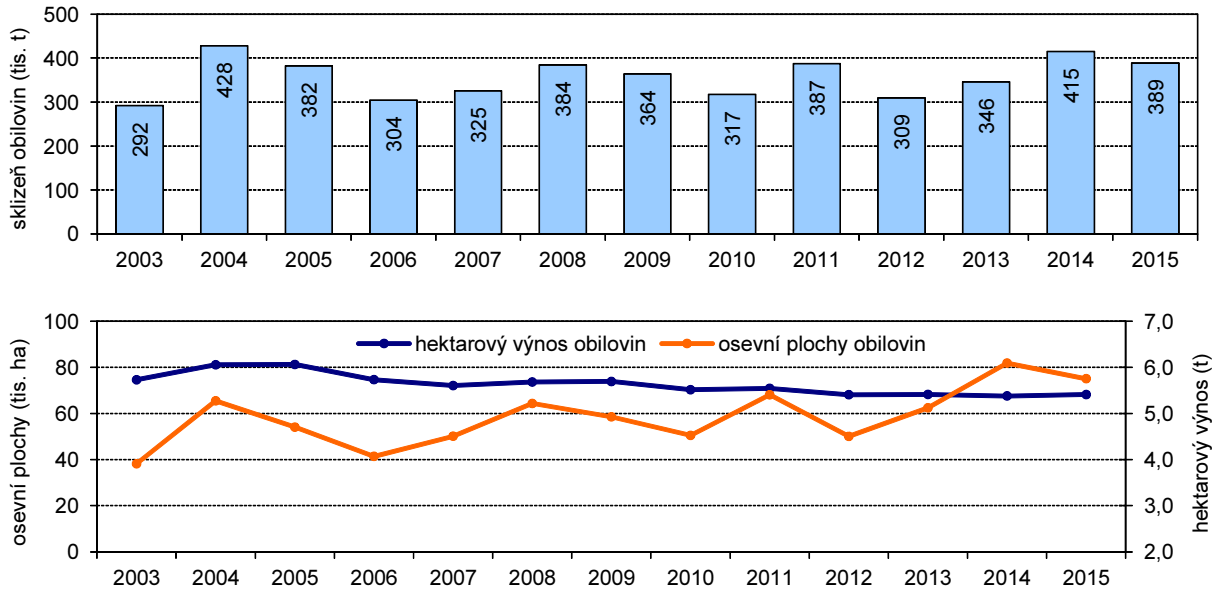

Sklizeň obilovin v krajích v letech 2010 až 2015

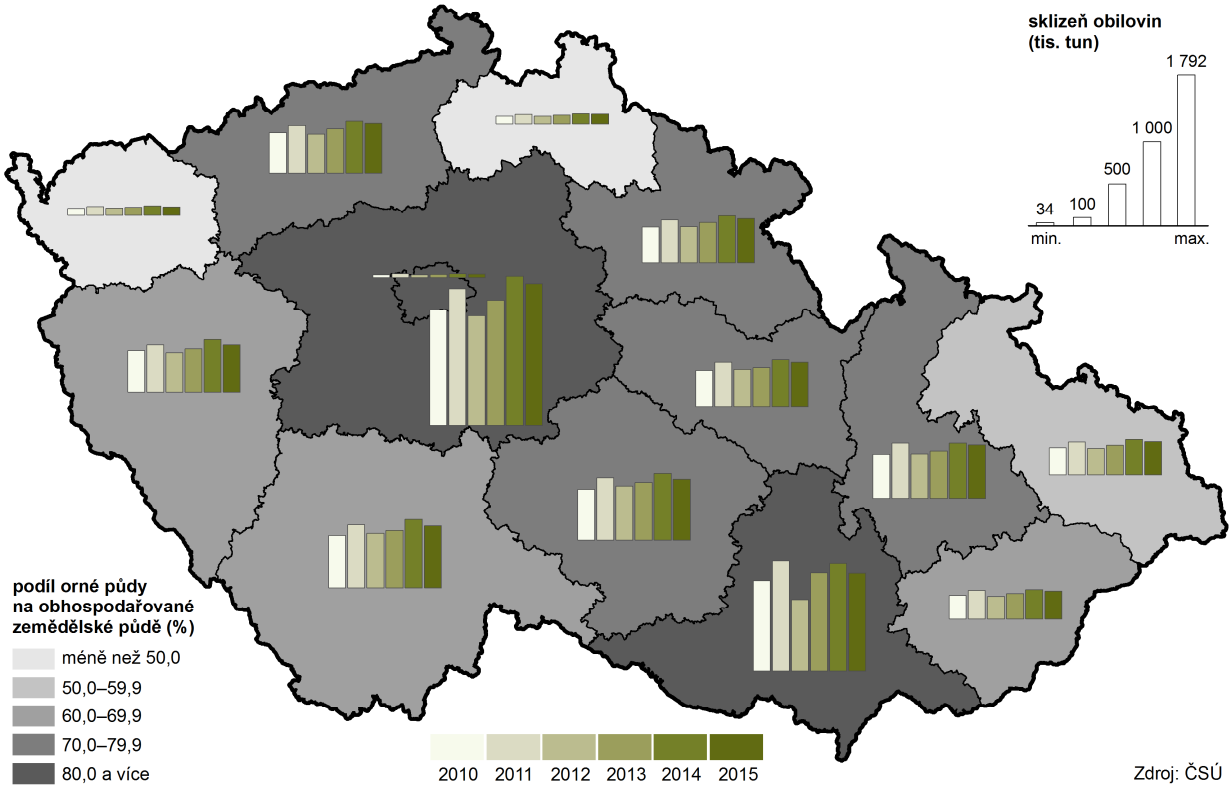

Mezi lety 2010 a 2015 průběžně klesalo meziroční tempo zalesňování. Pokles činil mezi oběma hraničními roky téměř 25 %. Celková těžba dřeva zpočátku poklesla, aby v závěru období téměř dorovnala úroveň roku 2010 (zůstala za ní o necelou čtvrtinu procenta). Nahodilá živelní těžba poklesla na 28,7 % úrovně roku 2010 (který byl však výjimečný).

Počet zaměstnanců v průmyslových neklesá podnicích, tržby i mzdy rostou

Průmyslová produkce kraje je statisticky sledována za průmyslové subjekty zaměstnávající 100 a více pracovníků. Takovýchto subjektů je v kraji okolo 230. Podstatnější než počet podniků však jsou jejich výsledky. Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy meziročně rostou a to jak absolutně, tak i v porovnání na 1 zaměstnance. V obou případech tato částka

vzrostla mezi roky 2010 a 2015 o více než 30 %. Počet zaměstnanců v průmyslu sice osciloval mezi 104 a 112 tisíci (a nedosahoval tak předkrizových hodnot). I přesto je v Moravskoslezském kraji nejvíce zaměstnanců v průmyslu (jde o podniky se 100 a více zaměstnanci), takže každý osmý zaměstnanec v průmyslu pracuje v Moravskoslezském kraji. Mzdy těchto zaměstnanců vzrostly v tomto období v průměru o 11,7 %. Z toho lze usoudit, že se průmyslu v Moravskoslezském kraji daří.

Graf 3.6 Průměrný evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v průmyslových podnicích*) MSK

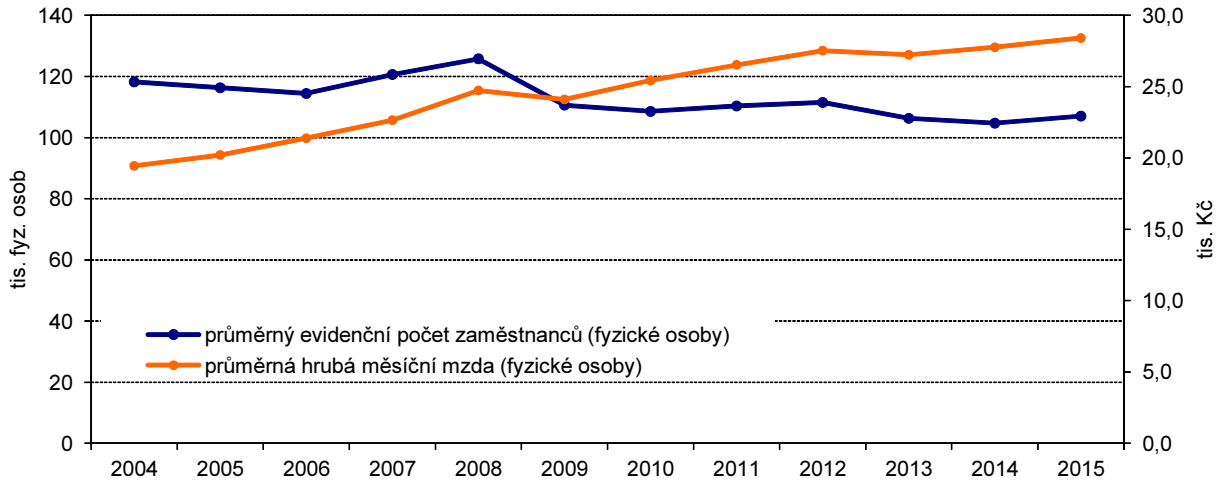

*) podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

Rozsah stavební výroby stále příliš neroste

Objem stavebních prací podle dodavatelských smluv v Moravskoslezském kraji meziročně mírně vzrostl. Zatím není jasné, zda jde o oživení směřující alespoň k úrovni let 2010 či 2011. Tento úbytek je pokračováním tendence od roku 2008 (s mírným oživením na přelomu desetiletí). Zvláštní je průběžný meziroční pokles základní stavební výroby na jednoho zaměstnance v letech 2010 až 2014, přičemž v roce 2015 následuje prudký meziroční růst daný jak poklesem počtu zaměstnanců, tak i nárůstem celkové základní stavební výroby.

Tomu odpovídá i vývoj stavebních firem sídlících v kraji. Během let 2010–2015 počet stavebních firem se sídlem v Moravskoslezském kraji s 50 a více zaměstnanci trvale klesal. To odpovídá i celorepublikovému trendu.

Stejně tak klesal i počet zaměstnanců těchto firem na 69,1 % stavu roku 2010 (opět odpovídá trendu ČR). Na rozdíl od počtu zaměstanců jejich průměrné mzdy vzrostly v rámci kraje o 1,1 % na průměrných 25 069 Kč.

Graf 3.7 Stavební práce podle dodavatelských smluv v Moravskoslezském kraji

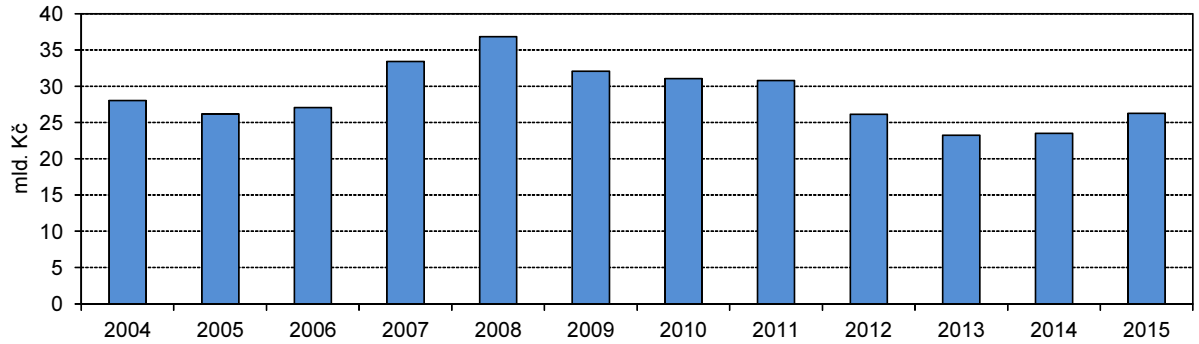

Hodnota staveb v roce 2015 opět poklesla, počet vydaných stavebních povolení a ohlášení mírně vzrostl

Počet stavebních povolení vydaných stavebními úřady v Moravskoslezském kraji je nejnižší od roku 1994 (starší údaje nejsou k dispozici). Ostatně od té doby také počty stavebních povolení stabilně klesaly s výjimkou roku 2015 a krátkého období 2008–2009. Meziroční nárůst v roce 2015 byl pouhých 2,3 %. Dlouhodobý a trvalý pokles se týká prakticky všech oblastí, na které jsou stavební povolení vydávána, tj. na stavby bytové i nebytové, novou výstavbu i na změny a opravy již dokončených budov, dokonce i staveb na ochranu životního prostředí.

Poněkud jinak je to s průměrnou hodnotou na jedno stavební povolení. Zde došlo sice také k meziročnímu poklesu o 7,3 %, ale pokles trvá pouze od roku 2009, přičemž v roce 2007 byla průměrná předpokládaná hodnota staveb oproti roku 2015 o téměř 60 % vyšší. I zde trend kopírují prakticky všechny druhy staveb, nejvíce je však patrný propad u nebytových budov.

Graf 3.8 Počet stavebních ohlášení a povolení v Moravskoslezském kraji a jeho vývoj

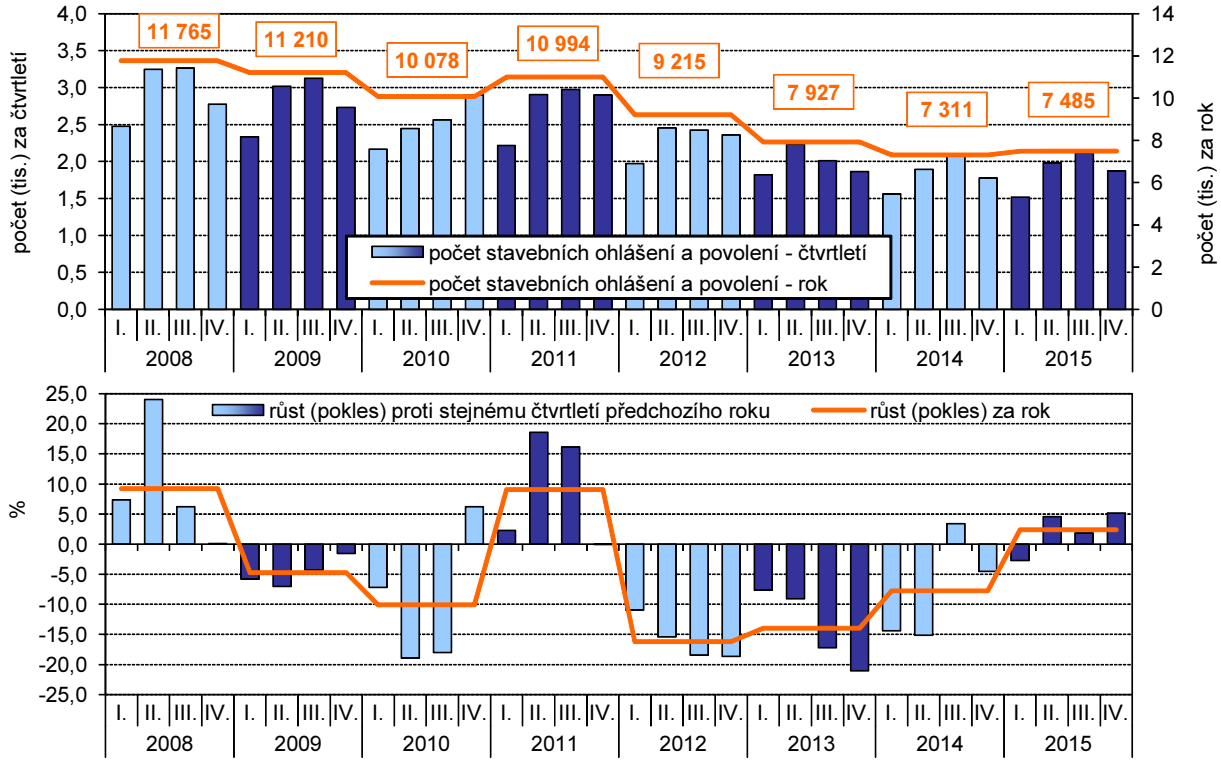

V kraji se začíná stavět stále méně bytů, počty dokončených bytů příliš nerostou

V roce 2008 se začalo stavět skoro dvakrát více bytů než v roce 2015. Nicméně je zde patrný (stejně jako v celém resortu stavebnictví) mírně pozitivní obrat v roce 2015. Tento obrat se týká bytů v rodinných domech stejně jako nástaveb, vestaveb a přístaveb v bytových domech (dále NVP). NVP v domech rodinných však meziročně zaznamenaly pokles.

V roce 2015 se v kraji dokončilo 2 187 bytů, což je o 12,6 % více než v roce předchozím. Ve srovnání s předchozími roky jde o nárůst v další vlně (počty dokončených bytů se v delší řadě podobají sinusoidě s maximem téměř 3 tis. bytů a minimem pod 2 tis. bytů ročně). Přibližně 2/3 z tohoto počtu jsou byty v nových rodinných domech, naopak NVP se častěji týkají domů bytových.

Do roku 2008 byl počet zahájených bytů vyšší než počet dokončených, pak se poměr obrátil.

Bytová výstavba v kraji vztažená k počtu obyvatel silně zaostává za průměrem ČR a jejich změny v průběhu let naprosto nekorespondují.

Graf 3.9 Počet zahájených a dokončených bytů v Moravskoslezském kraji

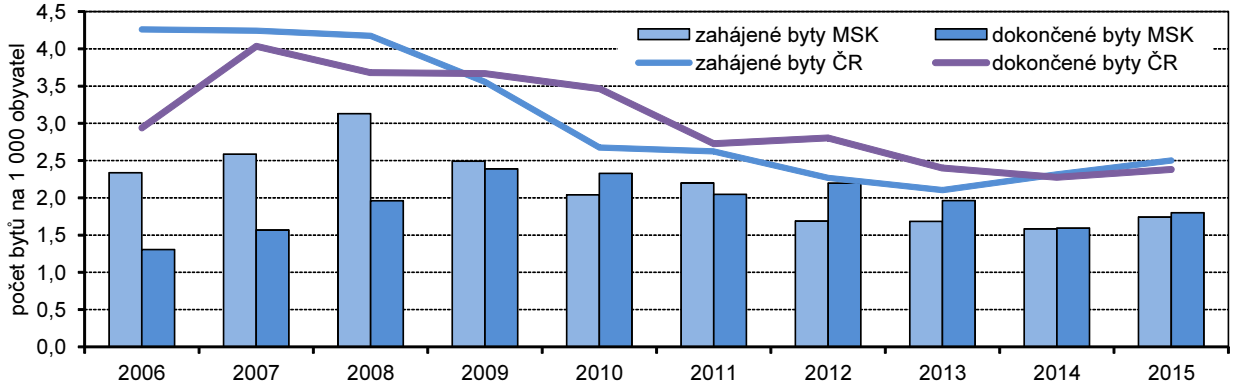

Ubytovací kapacita se od roku 2012 snížila, hostů však přibylo

Na základě výsledků projektu MMR "Zkvalitnění informací o vybraných sektorech cestovního ruchu" došlo k revizi dat o kapacitách a návštěvnosti za roky 2012 a 2013. Z tohoto důvodu nejsou údaje před rokem 2012 srovnatelné. Počet hromadných ubytovacích zařízení sice poklesl, ale počet lůžek se snížil jen o 6 %. Za toto období Moravskoslezský kraj zaznamenává nárůst cestovního ruchu o téměř 11 %. Podstatné je, že meziročně roste počet návštěvníků ze zahraničí a neklesá průměrná délka pobytu ani domácích ani zahraničních hostů. Zajímavé je, že s výjimkou roku 2013 je nejfrekventovanějším měsícem v roce srpen. Moravskoslezský kraj je typicky letní destinací, v zimních měsících klesá návštěvnost kraje téměř na polovinu.

Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2012 až 2015

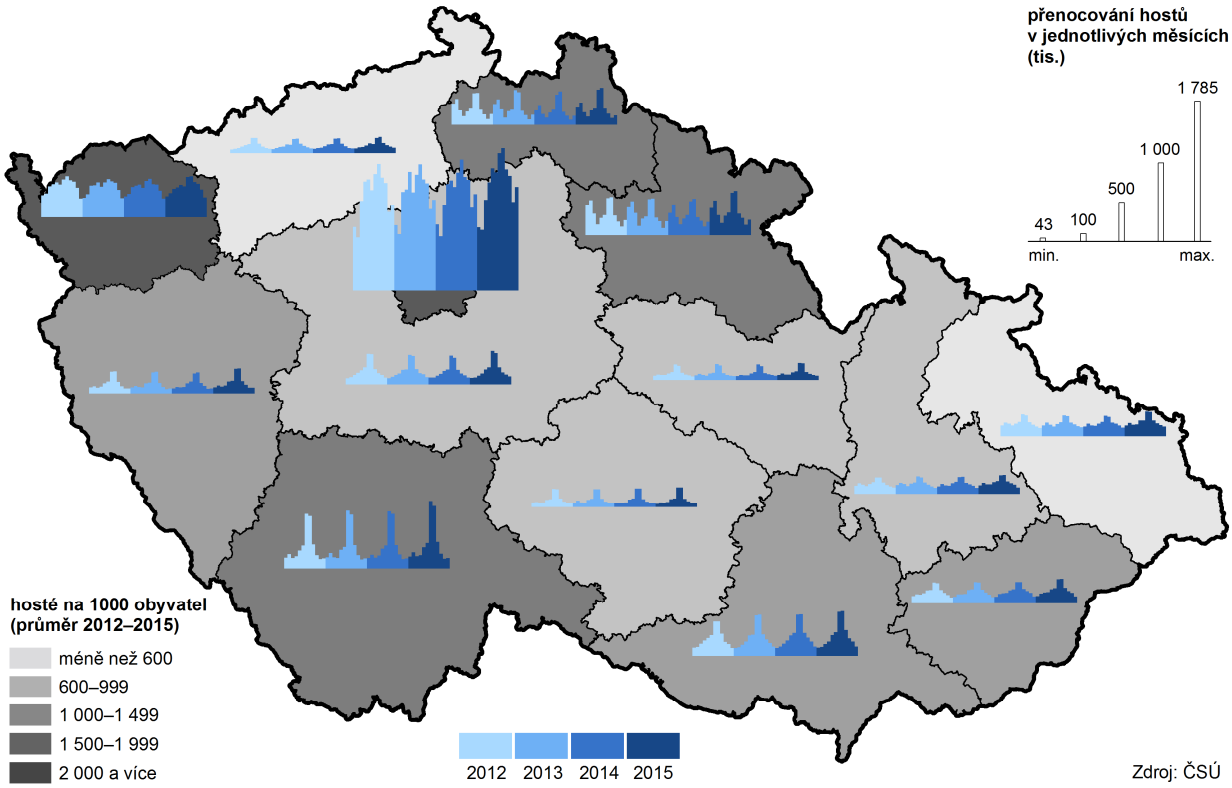

Graf 3.10 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Moravskoslezském kraji

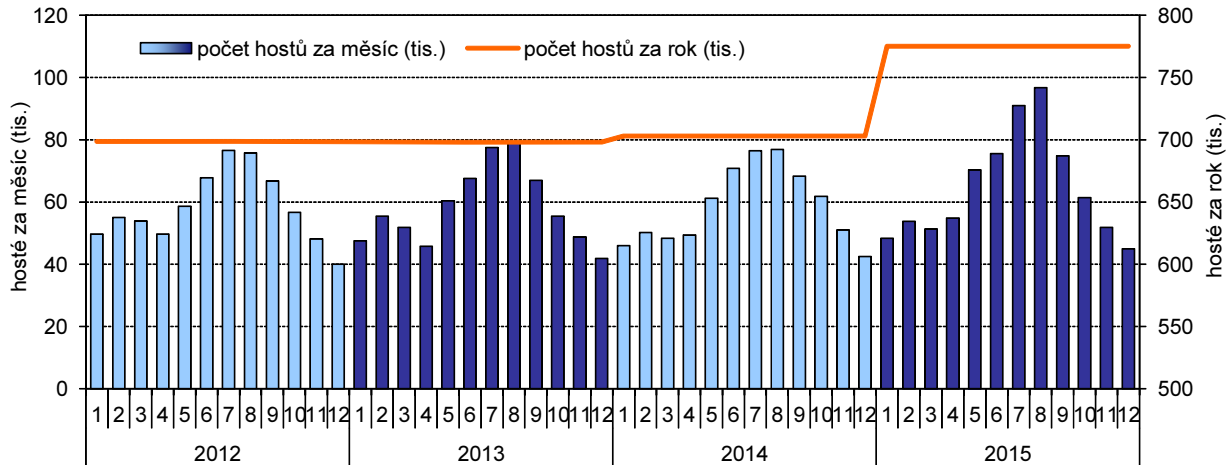

Ceny potravin dále nerostou

Souhrnný index spotřebitelských cen není publikován podle krajů, nicméně pro dokreslení situace je možno uvést údaje za celou Českou republiku, kdy za období 2006–2015 dosáhl index spotřebitelských cen nárůstu 23,4 %.

Pokud budeme porovnávat průměrné ceny vybraných potravin v rámci Moravskoslezského kraje za období 2008–2015, pak nejvyšší nárůst vykazuje (ze sledovaných komodit) Hovězí maso přední s kostí, u něhož se cena zvýšila o více než 50 %. Přes 30 % vzrostly ceny Mraženého filé a Uzené makrely (u těchto komodit jde ale spíš o vliv směnného kurzu) a Vepřového bůčku, Vaječných těstovin a sýra Lučina. Méně vzrostly ceny masa a výrobků z něj (nárůst ceny nepřevýšil index spotřebitelských cen). Mléko a část mléčných výrobků dokonce zlevnily stejně jako některé druhy mouky a pekárenských výrobků.

Graf 3.11 Průměrné spotřebitelské ceny másla, chleba a mléka v Moravskoslezském kraji

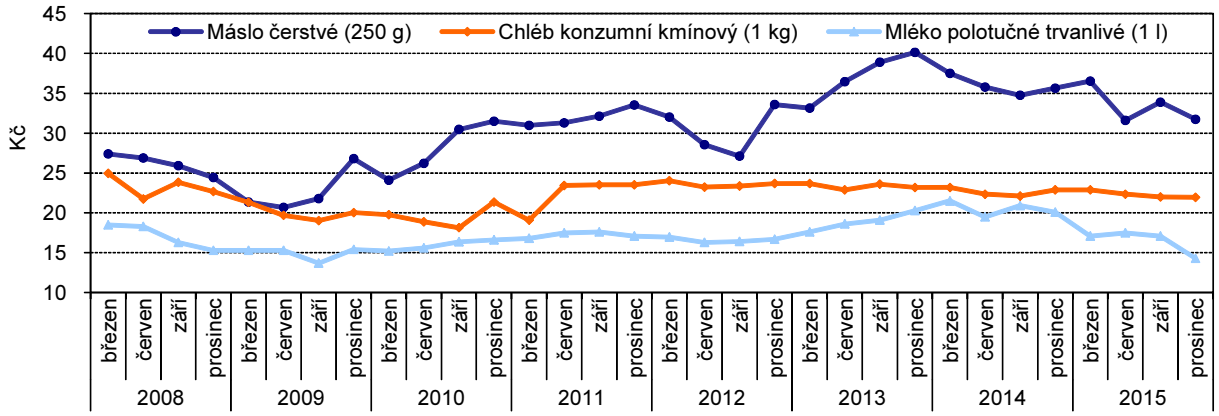

4. Životní prostředí

Přes 17 % území kraje se nachází v chráněných územích

Z celkové rozlohy Moravskoslezského kraje 5 428 km^2 připadá 17,5 % na zvláště chráněná území. Jejich celkovou rozlohou 949 km^2 (k 31. 12. 2015) náleží kraji sedmá příčka v porovnání s ostatními regiony. Mezi velkoplošná zvláště chráněná území patří chráněná krajinná oblast (CHKO) Beskydy, CHKO Jeseníky a CHKO Poodří, které dohromady zaujímají 918 km^2. Na konci roku 2015 se v kraji nacházelo 162 maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ) o celkové rozloze 83 km^2. Konkrétně se jedná o 7 národních přírodních památek, 11 národních přírodních rezervací, 68 přírodních památek a 76 přírodních rezervací. Rozsah chráněných ploch zůstává vcelku stabilní, k určitému nárůstu proti roku 2010 došlo pouze v rámci MZCHÚ o 5 území, což územně představuje přírůstek necelých 9 km^2. Na území kraje byly realizovány záchranné programy – programy péče o bobra evropského a vydru říční.

Zvláště chráněná území v okresech k 31. 12. 2015

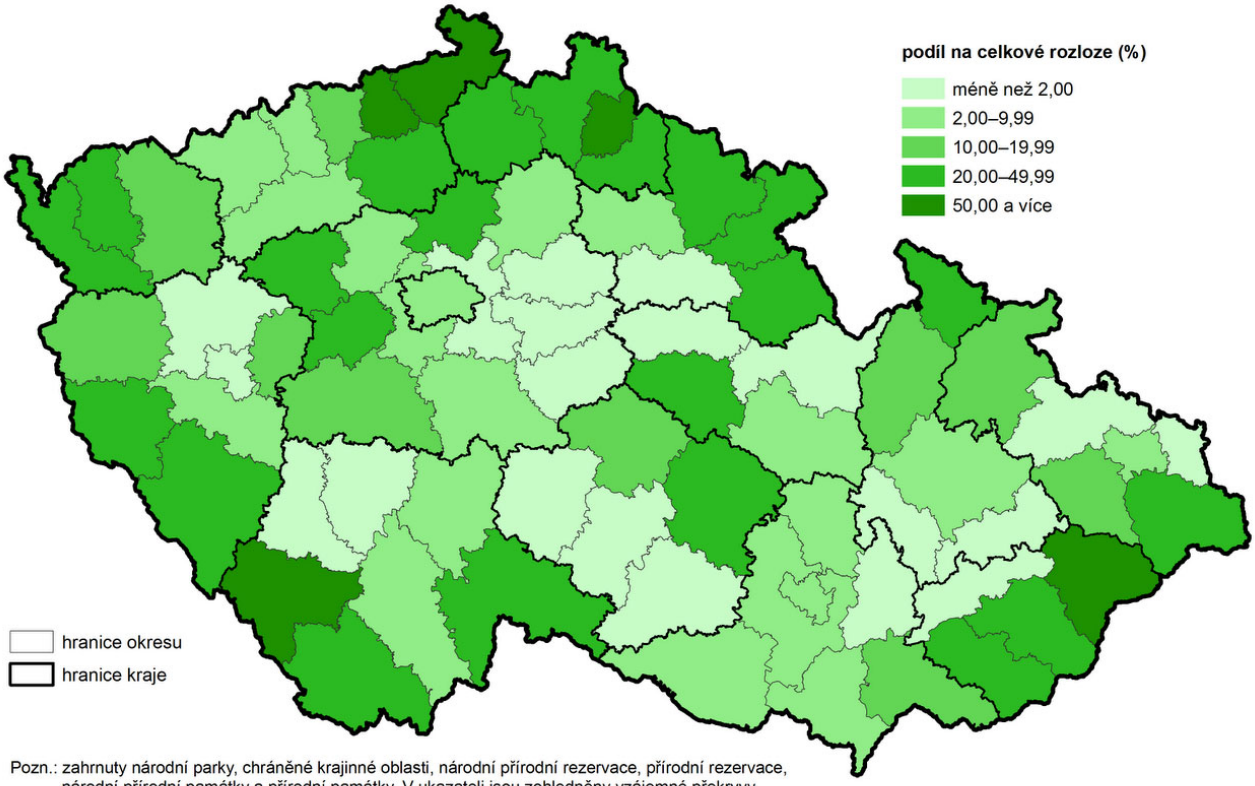

Pozn.: zahrnuty národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky. V ukazateli jsou zohledněny vzájemné překryvy chráněných území (tzn. nejsou započítána maloplošná ZCHÚ ležící na území velkoplošných ZCHÚ).

Zdroj: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Soustava chráněných území NATURA 2000 z velké části kopíruje zvláště chráněná území

Soustava chráněných území vytvořená na základě jednotných principů na území států EU – NATURA 2000 – ze značné části překrývá zvláště chráněná území. V rámci této soustavy jsou v kraji evidovány 4 ptačí oblasti, z nichž některé zasahovaly na území kraje jen částečně, s celkovou rozlohou 734 km^2. Jmenovitě se jednalo o Poodří; Heřmanský stav – Odra – Poolší; Beskydy; Jeseníky. Hlavním předmětem ochrany je celkem 17 druhů ptáků. S 10 druhy jsou nejvýznamnější ptačí oblastí Beskydy. Na ploše 722 km^2 – plocha v kraji – se nachází 50 evropsky významných lokalit. Jelikož se ptačí oblasti a evropsky významné lokality mohou částečně překrývat, byl celkový podíl soustavy Natura 2000 na rozloze kraje 18,0 %.

Orné půdy ubývá, zvyšují se plochy lesů a trvalých travních porostů

Ve využití půdy dále pokračuje proces snižování podílu zemědělské půdy, takže se podíl zemědělské (50,5 %) a nezemědělské půdy (49,5 %) v kraji téměř srovnal. Ve struktuře zemědělské půdy připadají více než tři pětiny na ornou půdu, téměř jedna třetina na trvalé travní porosty a necelých 7 % na zahrady, ovocné sady a vinice. I zde probíhají postupné změny – nadále se zvyšuje podíl ploch trvalých travních porostů (z 30,9 % v roce 2010 na 31,5 %

v roce 2015) téměř výhradně na úkor podílu orné půdy (pokles z 62,5 % v roce 2010 na 61,8 % v roce 2015). Přestože se zvětšovala plocha nezemědělské půdy, její struktura se od roku 2010 prakticky neměnila. Přírůstky lesní půdy činily ve zmiňovaném období kolem 130 ha ročně. Mírně vzrostly vodní plochy, naopak zastavěných ploch ubylo. Největší nárůst tak zaznamenaly ostatní plochy, jichž od roku 2010 přibylo více než 800 ha, a to zejména v souvislosti s výstavbou komunikací.

Graf 4.1 Výměra zemědělské a orné půdy v Moravskoslezském kraji

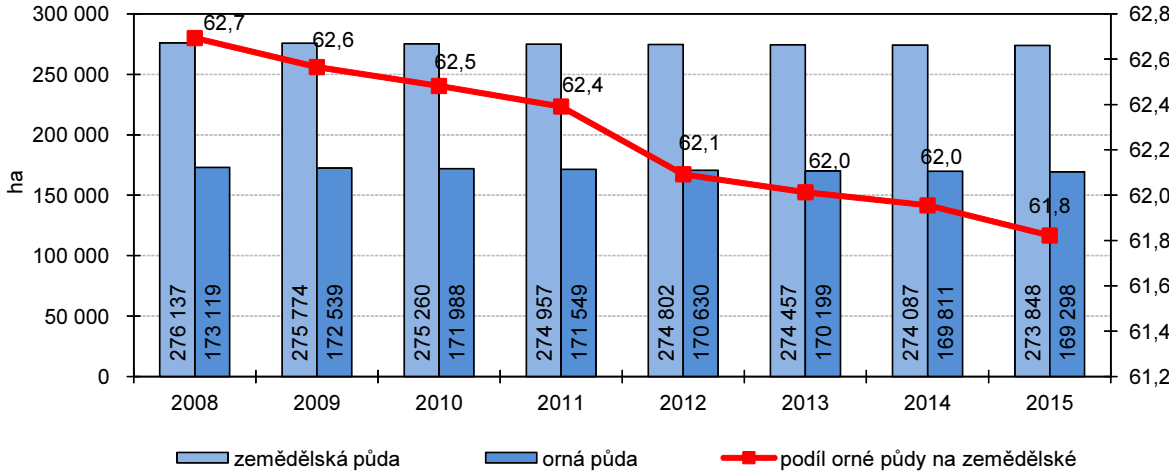

Změny v užívání půdy posilují ekologickou stabilitu krajiny

Celkově lze změny v užívání půdy hodnotit jako proces směřující k mírnému posilování ekologicky stabilnější krajiny. Rozdílná je ale samozřejmě situace v jednotlivých částech kraje. To dokumentuje porovnání jednotlivých okresů podle koeficientu ekologické stability (KES). Ten poměřuje plochy tzv. stabilních a nestabilních krajinotvorných prvků. Bruntálsko a Frýdecko-Místecko jsou (s hodnotou KES blížící se ke 3,00) hodnoceny jako přírodní a přírodě blízká krajina s výraznou převahou ekologicky stabilních struktur a nízkou intenzitou využívání krajiny. Naproti tomu ostatní okresy mají KES pod hodnotou 1,00, což znamená území intenzivně využívané (zejména zemědělskou velkovýrobou) s oslabením autoregulačních pochodů v ekosystémech. Celý kraj s hodnotou KES 1,33 lze hodnotit jako vcelku vyváženou krajinu, v níž jsou technické objekty relativně v souladu s dochovanými přírodními strukturami.

Graf 4.2 Koeficient ekologické stability podle okresů k 31. 12. 2015

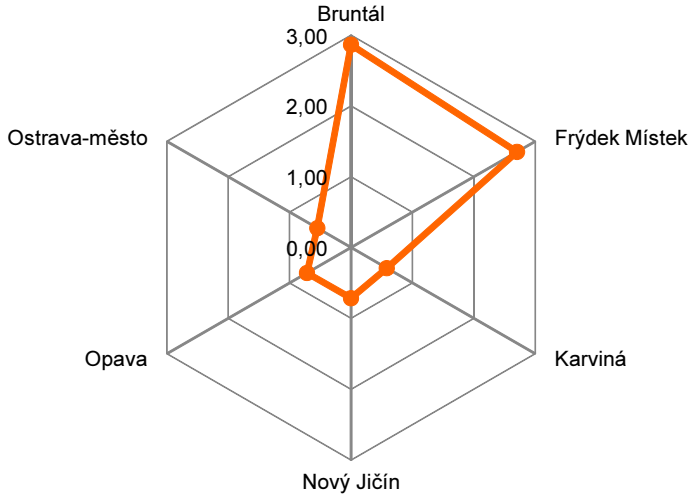

Rozloha ekologicky obhospodařované půdy se stabilizovala

Moravskoslezský kraj patří, vzhledem k hornatému charakteru na severozápadě a jihovýchodě a vysokému podílu trvalých travních porostů, mezi kraje s významným podílem ekologicky obhospodařované půdy (plocha o rozloze větší než 55 tis. ha zaujímá pětinu celkové rozlohy zemědělské půdy kraje). Zastavení nárůstu ekologického zemědělství po roce 2011 bylo obdobné

vývoji v ostatních krajích ČR. Stagnaci od roku 2011 je možné zaznamenat také v případě počtu ekofarem, jejichž počet 366 (v roce 2014) je přesto v kontextu ČR nadprůměrný. Co se týče produkce biopotravin, v Moravskoslezském kraji mělo v roce 2015 sídlo 30 výrobců biopotravin z celkového počtu 541 výrobců v ČR.

Kvalita povrchových vod se poslední dobou výrazně nemění

Kvalita povrchových vod se z dlouhodobého hlediska významně zlepšila. Ze souhrnného hodnocení základních ukazatelů sledovaných podle ČSN 75 7221 lze zjistit, že v kraji přetrvává, především vlivem průmyslové a důlní činnosti, značné znečištění povrchových vod. Jakost vody byla klasifikována nejhorší V. třídou na dolním toku řeky Jičínky a IV. třídou na dolním toku Hvozdnice, Lučiny a Odry, která je ovlivněna velkým počtem bodových zdrojů znečištění v ostravské aglomeraci, a na středním toku Olše.

Jakost vody v tocích ČR, 2014–2015

Pramen: VÚV T.G.M., v.v.i. z podkladů s.p. Povodí, CENIA

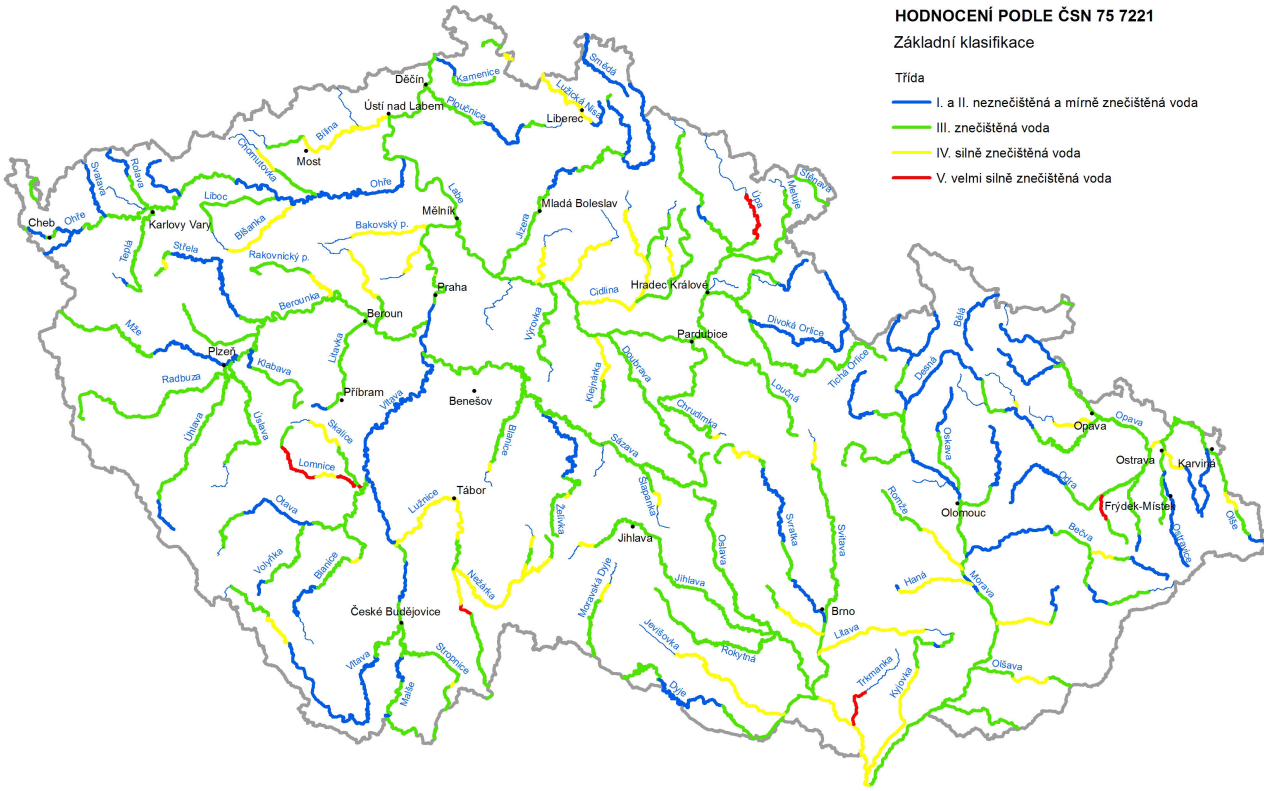

Poznámka: Mapa je sestavena na základě výsledného zatřídění jednotlivých profilů podle normy ČSN 75 7221, které je dáno nejhorší třídou z následujících ukazatelů: BSK_5, $CHSK_{Cr}$, $N\text{-}NH_4+$, $N\text{-}NO_3\text{-}$, $P_{celk.}$ a saprobní index makrozoobentosu.

Zhruba tisíc obyvatel kraje není napojen na veřejný vodovod

Moravskoslezský kraj vyniká v dostupnosti připojení k veřejnému vodovodu, jak ostatně dokládají následující hodnoty – přes 1 214 tisíc obyvatel kraje, tj. 99,9 % z celkového počtu, bylo v roce 2015 zásobováno vodou z vodovodu. Je to po Hl. městě Praze a Karlovarském kraji třetí nejvyšší podíl, čemuž napomáhá centralizovaný charakter osídlení a technické a ekonomické možnosti budování této infrastruktury. V porovnání s rokem 2010 došlo k nárůstu tohoto ukazatele o 1,5 procentního bodu.

Více než 2/3 fakturované pitné vody spotřebují domácnosti

V roce 2015 bylo vyrobeno 78,8 mil. m^3 pitné vody, tj. o 6,5 % méně proti roku 2010. Jen 19 % z tohoto množství vody je vyrobeno z podzemních vod, což je spolu s Prahou nejméně mezi kraji. Množství fakturované pitné vody v roce 2015 dosáhlo v kraji téměř 58,6 mil. m^3. Největším spotřebitelem zůstávají domácnosti, kterým bylo fakturováno přes 40 mil. m^3 vody. Podíl domácností na celkové spotřebě tak činí 68,7 % a proti roku 2010 se zvýšil o 0,5 bodu.

Spotřeba vody na osobu klesá, vodné se dále zvyšuje

Výše vodného a stočného za m^3 vody v hodnoceném období až na jednu výjimku neustále stoupá, přičemž tempo růstu stočného je výrazně rychlejší a v roce 2012 se tak přiblížilo ceně vodného na rozdíl necelé koruny. Tou jedinou výjimkou je meziroční pokles ceny stočného v roce 2013, a to o 60 haléřů. Ceny vodného a stočného zůstávají pod celorepublikovým průměrem. Spotřeba vody fakturovaná domácnostem v Moravskoslezském kraji v roce 2015 činila 90,8 l na osobu a den a meziročně se tak zvýšila o necelé 2 l. Tento nárůst je však v dlouhodobějším pohledu výjimkou, neboť spotřeba vody se naopak snižuje (proti roku 2010 o 3,5 l/osoba/den), což lze přičíst na vrub zvyšování cen vodného a stočného či cíleného využívání efektivnějších a úspornějších spotřebičů. V celostátním srovnání krajů je však stále takovéto množství vody spotřebované jedincem čtvrté nejvyšší za Prahou, Jihomoravským a Ústeckým krajem.

Graf 4.3 Specifické množství vody fakturované domácnostem (l/osoba/den), vodné a stočné (Kč/m^3) v Moravskoslezském kraji

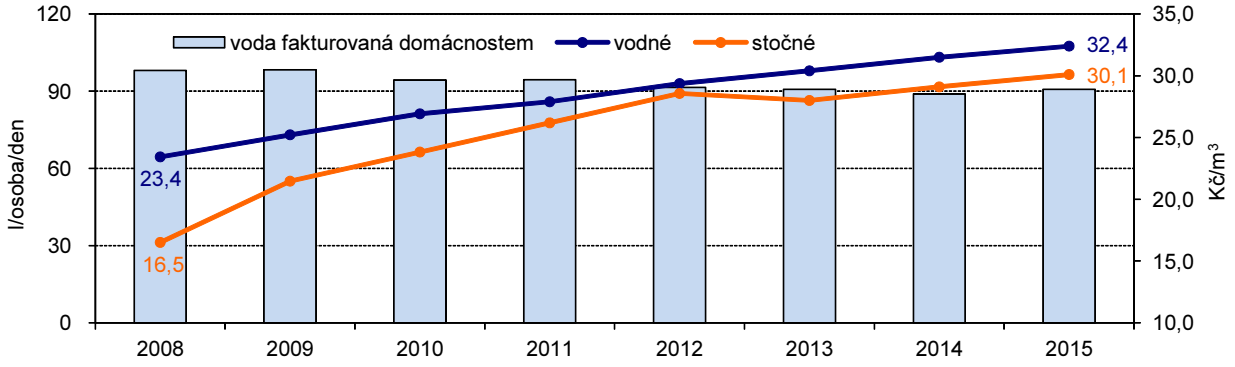

*) vodné a stočné je uváděno v cenách bez DPH

Ztráty pitné vody ve vodovodní síti se snižují

K jistému zlepšení dochází v posledních letech v efektivnosti využití vyrobené vody. Díky zlepšující se kvalitě a technickému stavu vodovodní sítě, která v kraji dosahuje délky přes 7,7 tis. km, poklesly ztráty pitné vody ve vodovodní síti na 14,3 % v roce 2015, a patří tak v ČR k podprůměrným.

Graf 4.4 Výroba vody určené k realizaci (mil. Kč/m^3) a její ztráty v trubní síti (mil. Kč/m^3 a %) v Moravskoslezském kraji

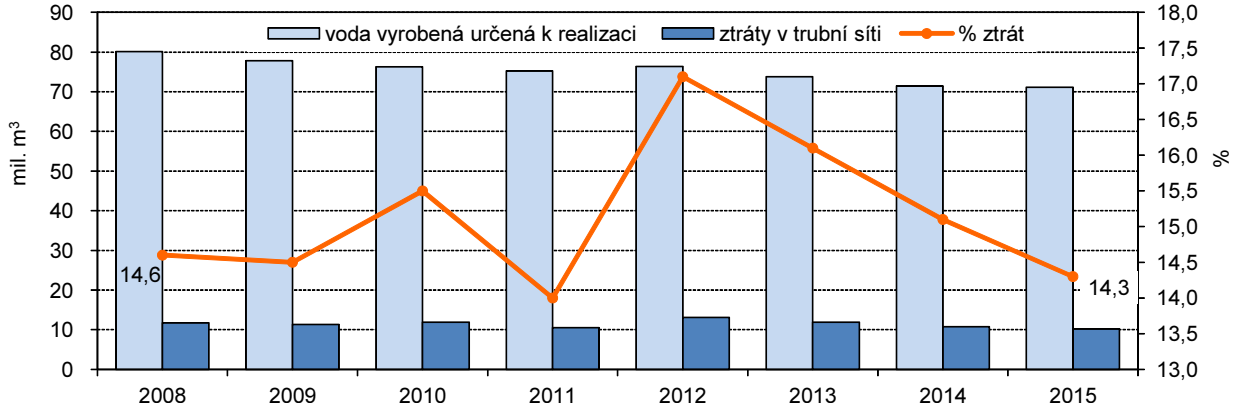

Počet obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci pozvolna roste

Přes milion obyvatel v Moravskoslezském kraji bydlí v domech napojených na veřejnou kanalizaci. V porovnání s počtem obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů je to o více než 200 tis. osob méně. V relativním vyjádření je na kanalizaci napojeno 83,3 % obyvatel. Přestože se v porovnání s rokem 2010 tento podíl zvýšil o 2,5 procentního bodu, zůstává kraj územím s relativně nižší úrovní této vybavenosti, když v mezikrajském porovnání mu přísluší až 8. místo.

Přibližně 97 % odpadních vod je čištěno

Za celý rok 2015 bylo do kanalizace vypuštěno v Moravskoslezském kraji 51,8 mil. m^3 odpadních vod. V tomto čísle jsou však zahrnuty i zpoplatněné srážkové vody, takže bez této položky představoval objem vypouštěných vod 47,2 mil. m^3. Z nich rozhodující část – 70 % – připadá na vody splaškové. Pouze

3,2 % vypouštěných odpadních vod do kanalizace (bez zpoplatněných srážkových vod) nebylo v roce 2015 čištěno. Přitom průmyslové a ostatní vody byly čištěny téměř v plném rozsahu (nečištěno je jen 0,2 % vod). Naproti tomu splaškové vody byly čištěny z 95,5 %. Vezmeme-li v úvahu vody balastní (srážkové), pak celkový objem čištěných vod představoval více než 87,3 mil. m^3.

Počet obyvatel napojených na ČOV roste, přesto je v rámci ČR mírně podprůměrný

Na kanalizaci s koncovou čistírnou odpadních vod (ČOV) bylo napojeno 77,9 % obyvatel kraje (o 3,8 procentní body více než v roce 2010). Přesto zůstává připojení na kanalizaci zakončenou ČOV, i přes dlouhodobý nárůst podílu připojených obyvatel, v kontextu ČR mírně podprůměrné. Z celkového počtu 155 ČOV bylo na jednu ČOV v roce 2015 připojeno průměrně 6 108 osob, což je nejvyšší počet z krajů ČR, s výjimkou Hl. m. Prahy. Proti roku 2010 se počet ČOV zvýšil o 10, nicméně jejich celková denní kapacita se mírně snížila o 1,5 tis. m^3. Ta v roce 2015 činila 518 tis. m^3 za den a při čištění bylo za celý rok vyprodukováno přes 20 tis. t kalů (v sušině). Velká část těchto kalů (46 %) je zneškodněna kompostováním.

Účinnost ČOV se zvyšuje

Podle technologie čištění plně převládají mechanicko-biologické, když ryze mechanických je pouze 6 zařízení. Již více než 57 % čistíren má terciární stupeň čištění, tzn. jsou uzpůsobeny pro další odstraňování dusíku nebo fosforu, případně dusíku a fosforu současně. Z hlediska účinnosti čištění na odtoku z ČOV se snižuje zejména znečištění ve formě biologické spotřeby kyslíku (BSK_5) a nerozpuštěných látek, kde se účinnost pohybuje kolem 98 %. Téměř 95% účinnost je pak u chemické spotřeby kyslíku ($CHSK_{Cr}$). V případě celkového fosforu i celkového dusíku zůstává z vod na přítoku zhruba 17 % znečišťujících látek i na odtoku.

Území kraje pokrývají z více než jedné třetiny lesy

Významným krajinotvorným prvkem Moravskoslezského kraje jsou lesy. V roce 2015 činila celková porostní plocha lesů v Moravskoslezském kraji téměř 188 tis. ha, tj. cca 35 % z jeho celkové rozlohy. Průměrná lesnatost je v šesti okresech Moravskoslezského kraje velmi odlišná. Především díky pohořím Moravskoslezské Beskydy a Jeseníky je nejvyšší podíl lesů na celkové výměře okresu na Frýdecko-Místecku, kde dosahuje téměř 50 %, a na Bruntálsku s téměř 45 %. Naopak nejnižší lesnatost je v okresech Karviná a Ostrava-město s 13,4 %, resp. 15,3 %.

Postupné přibližování se přirozené skladbě lesa

Přesto, že přirozená skladba lesů v kraji počítá s většinovým zastoupením listnatých stromů a minimálním podílem smrčin, tvořily v roce 2015 jehličnaté lesy přes 65 % porostních ploch. Více než polovina (cca 56 %) ze všech lesních porostů připadá na smrky. Dalšími nejrozšířenějšími jehličnatými dřevinami jsou modříny a borovice. Z listnáčů byly s 15% podílem nejvíce zastoupeny buky, za nimiž následují duby a javory. Od roku 2000 je však možné pozorovat trend postupného přibližování se přirozenému stavu, neboť nově zakládané porosty tvoří z větší části listnaté stromy, naopak nejvíce těženy jsou jehličnany (přes 90 % z celkově vykáceného lesního porostu).

Zalesňování listnatými stromy převažuje

Rozsah zalesňovaného území má v hodnoceném období klesající tendenci – z 2 022 ha v roce 2010 na 1 524 ha v roce 2015. Trendu snižování podílu jehličnatých stromů na úkor listnatých odpovídá druhu dřevin, jimiž je zalesňováno. Ve všech letech jsou plochy zalesněné listnáči vyšší než plochy připadající na jehličnany (v přibližném poměru 60:40). Z jehličnatých stromů převládá zalesňování smrkem, který se dlouhodobě na celkové zalesňované ploše jehličnanů podílí z cca 60 %. Z listnatých dřevin tvoří přes 2/3 zalesňovaných ploch buk a přibližně 14 % připadá na dub.

Těžba dřeva se opět zvýšila, nahodilá těžba je druhá nejvyšší mezi všemi kraji

Těžba dřeva v roce 2015 dosáhla v kraji přes 1,8 mil. m^3 (bez kůry) a téměř se tak vyrovnala těžbě z roku 2010. V letech 2011 až 2013 byla těžba dřeva v kraji výrazně nižší, a to cca 1,4 mil. m^3 (bez kůry). Tyto výkyvy v těžbě jsou ovlivněny těžbou nahodilou, což jen dokládá, že hospodářské využití lesa a jeho ekonomický přínos významně závisí na průběhu počasí a povětrnostních podmínkách daného roku. Od roku 2010 jsou objemy zpracované nahodilé těžby jedny z největších mezi všemi kraji v republice, v roce 2015 tvoří dokonce 80 % z celkové těžby. Zatímco dříve se jednalo zejména o těžbu živelní, situace se od roku 2012 změnila a větší část připadla na těžbu hmyzovou.

Kvalitu ovzduší v kraji ovlivňuje řada faktorů

Kvalita ovzduší v Moravskoslezském kraji je ve vysoké míře ovlivněna souhrou několika faktorů, kterými jsou koncentrace velkého množství průmyslu a lokálních topenišť jak na české, tak na polské straně, hustá automobilová doprava, přeshraniční přesun znečištění, typ osídlení, morfologie terénu v Ostravské pánvi a současně její uzavřenost z jižní a západní strany, a v neposlední řadě také aktuální rozptylové podmínky. Nejzávažněji se tyto vlivy projevují ve střední a severovýchodní části kraje (Ostravsko, Karvinsko a Třinecko).

Emise hlavních znečišťujících látek do ovzduší pomalu klesají

Měrné emise znečišťujících látek do ovzduší v Moravskoslezském kraji v období 2010–2014 i přes mírně rozkolísaný vývoj celkově poklesly. Srovnáme-li zatím poslední známá data z roku 2014 s rokem 2013, pak můžeme hovořit o zlepšení stavu ovzduší, neboť ani u jednoho ze čtyř základních sledovaných polutantů nebyl zaznamenán nárůst. Ve všech případech je to zapříčiněno zejména vlivem poklesu emisí ze stacionárních zdrojů znečišťování kategorie REZZO 1–3. I přes tyto pozitivní zprávy však zůstává Moravskoslezský kraj v rámci ČR jedním z nejvíce postižených. To lze doložit vzájemným srovnáním krajských hodnot měrných emisí znečišťujících látek, které jsou v Moravskoslezském kraji v případě měrných emisí oxidu uhelnatého největší, u oxidu siřičitého druhé největší a v případě tuhých látek a oxidů dusíku třetí největší. Hlavními zdroji znečišťování jsou (s různou mírou podílu na celku) stacionární zdroje znečištění REZZO 1–3, nicméně v souvislosti s realizací opatření na snížení emisí v průmyslu se postupně zvyšuje podíl dopravy (mobilních zdrojů REZZO 4).

Emise oxidů dusíku (REZZO 1–3) v krajích v letech 2010 až 2014

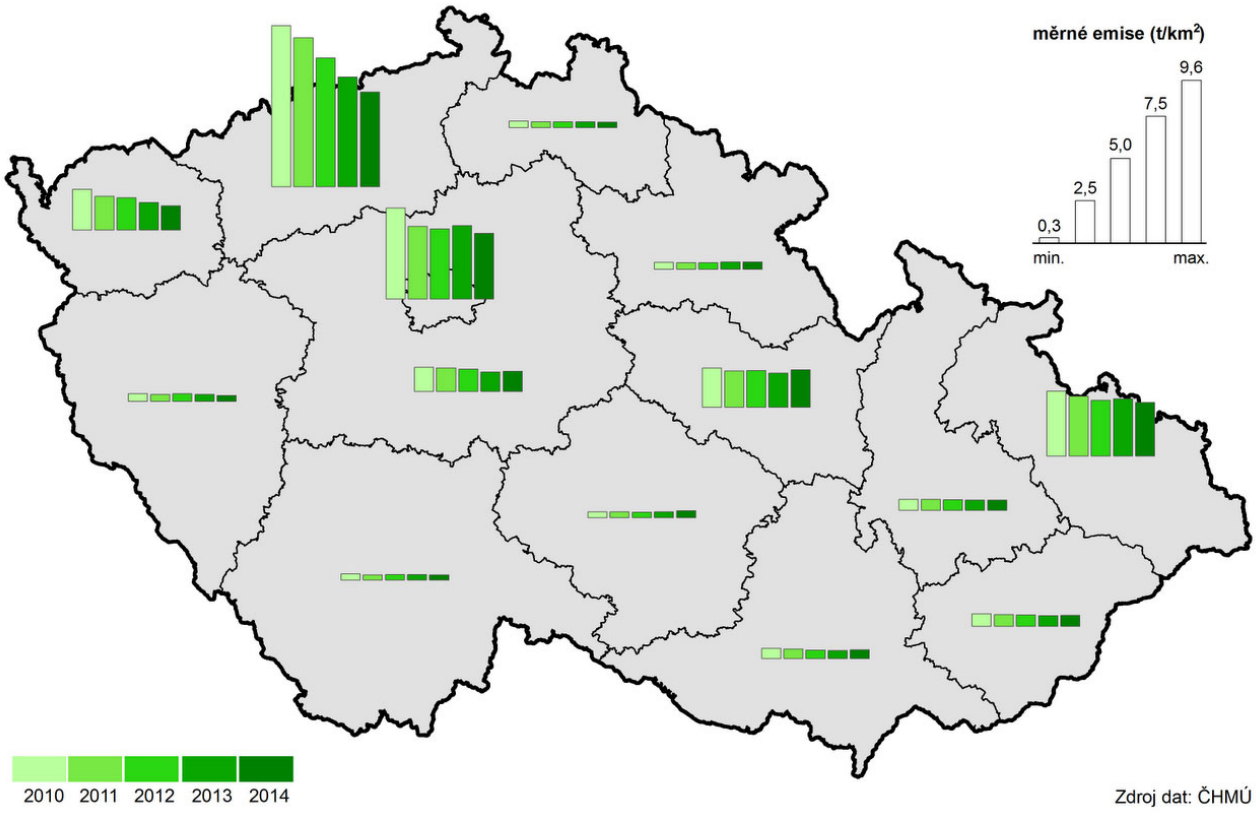

Imisní situace se meziročně mírně zlepšila

Imisní situace se při porovnání průměrných imisí ve shodných lokalitách proti roku 2013 mírně zlepšila, v průměru poklesly imisní koncentrace většiny znečišťujících látek. Došlo však k navýšení imisních koncentrací arsenu, avšak k překračování imisního limitu pro tuto látku nedošlo. Imise PM_{10}, SO_2, NO_X a benzo(a)pyrenu klesly pouze mírně (do 5 %), naproti tomu byl zaznamenán významný pokles imisí benzenu (o 14,4 %).

Nejhorší stav ovzduší je v aglomeraci Ostrava/Karviná/ Frýdek-Místek

Do přehledu nejvíce znečištěných oblastí v celé ČR lze zahrnout zejména aglomeraci Ostrava/Karviná/Frýdek-Místek. V roce 2014 byl v této oblasti překročen alespoň jeden imisní limit na 91,5 % území v důsledku výskytu nadlimitních koncentrací suspendovaných částic PM_{10} a $PM_{2,5}$, benzo(a)pyrenu a přízemního ozonu. Původci znečištění ovzduší v oblasti aglomerace Ostrava/Karviná/Frýdek-Místek jsou vysoká koncentrace průmyslové výroby, velká hustota zástavby s lokálním vytápěním pevnými palivy a zahuštěná dopravní infrastruktura na obou stranách česko-polské hranice.

Na 80 % území kraje je zhoršená kvalita ovzduší

Rozloha oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší, tzn. území s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví se zahrnutím přízemního ozonu, meziročně klesla o 437 km^2 na 4 357 km^2, tj. na 80,3 % plochy kraje, rovněž počet obyvatel žijících v těchto oblastech poklesl o 114 tis. osob na cca 1,1 mil. obyvatel (90,2 % všech obyvatel).

Graf 4.5 Měrné emise základních znečišťujících látek v Moravskoslezském kraji v t/km^2

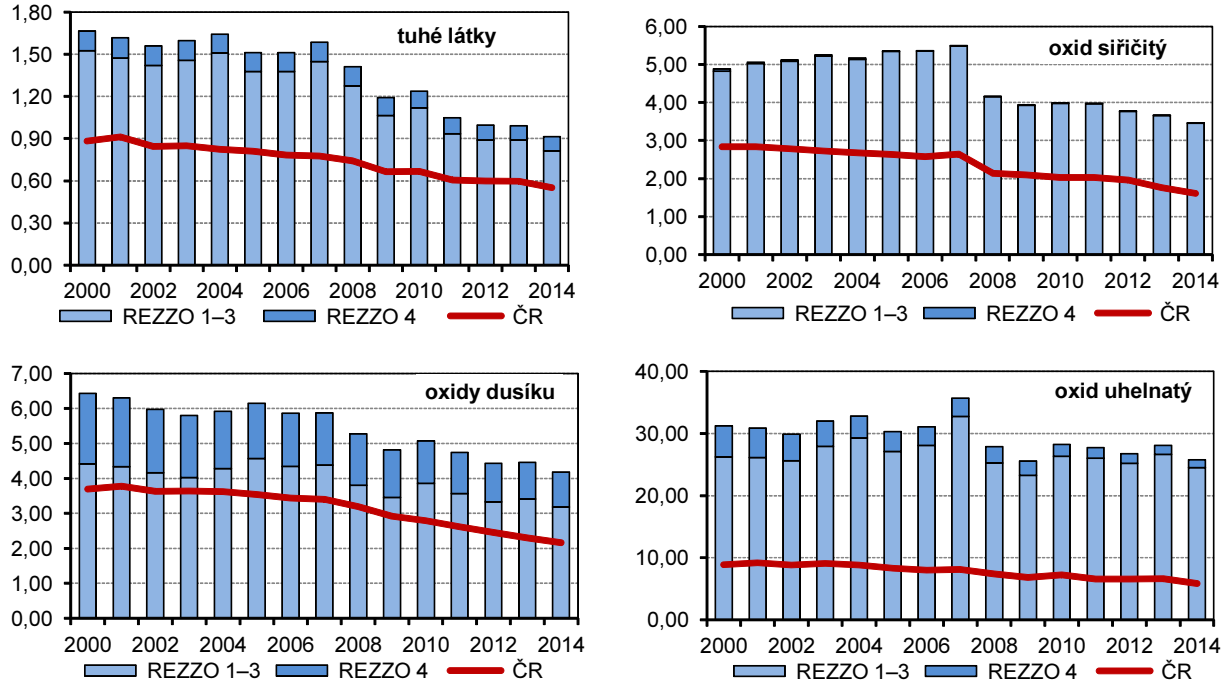

Produkce podnikového odpadu klesá

Nejen s vysokou industrializací kraje, ale i s odstraňováním starých ekologických zátěží a odtěžováním a zpracováním starých hald z hutní a ocelárenské výroby, je úzce spojena i vysoká produkce podnikových odpadů. Hodnotou přes 2,6 mil. t se řadí kraj v celkové produkci odpadů v roce 2014 (údaje roku 2015 nejsou dosud k dispozici) na 2. místo za Hl. m. Prahu. Po přepočtu tak připadalo na jednoho obyvatele zhruba 2,1 tuny odpadu, což je po Praze a Plzeňském kraji třetí nejvyšší hodnota. Přesto jsou uvedené hodnoty jedny z nejnižších v celém hodnoceném období a jsou v podstatě totožné s těmi z roku 2010. Ve srovnání s rokem 2013 bylo v roce 2014 vyprodukováno o 5,8 % podnikového odpadu méně.

Největším producentem podnikového odpadu zůstává zpracovatelský průmysl

Z pohledu hlavních producentů podnikových odpadů podle odvětví je situace v hodnoceném období stabilní, nicméně dochází ke změnám v jejich podílu na celkovém vyprodukovaném množství. Největším producentem odpadů zůstává zpracovatelský průmysl (zejména výroba základních kovů, hutní zpracování kovů; slévárenství), jehož podíl činil v roce 2014 přes 45 % (meziroční pokles o 3,2 %). Dalším podstatným zdrojem produkce odpadů je stavebnictví s podílem necelých 23 % a také energetika s 15% zastoupením na produkci odpadů.

Komunální odpad v krajích v roce 2014

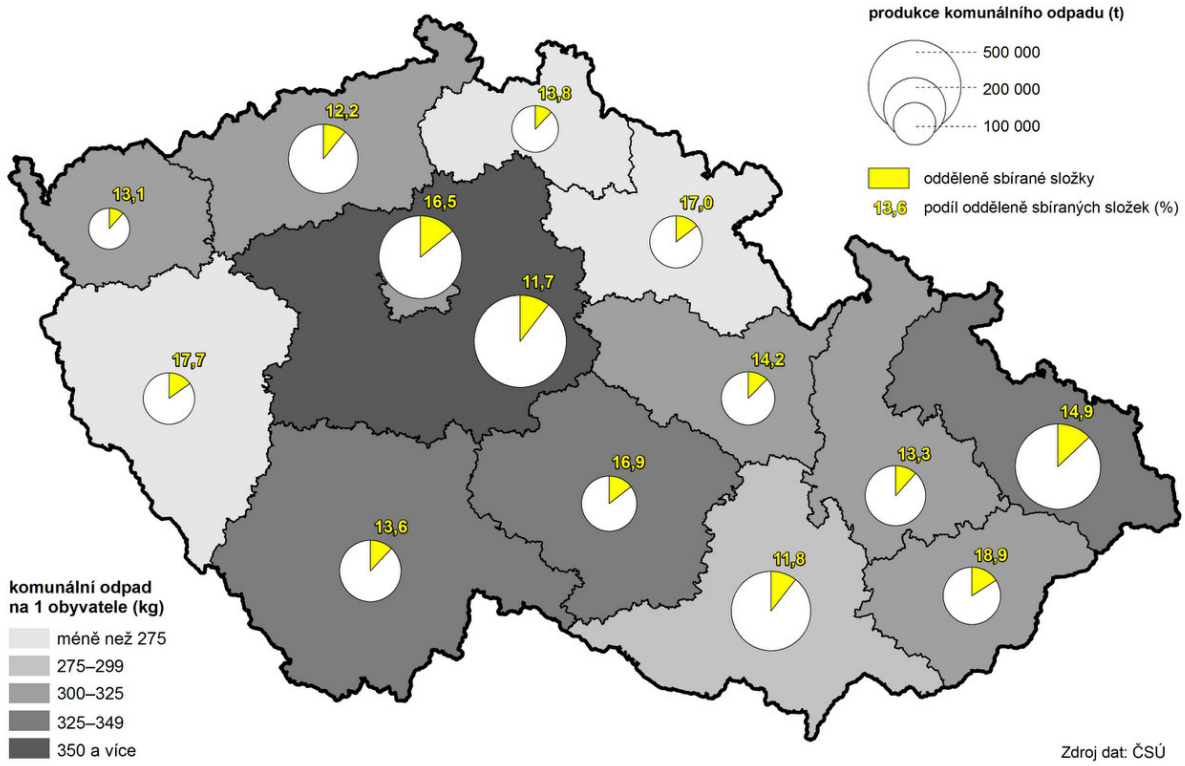

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2010 až 2014

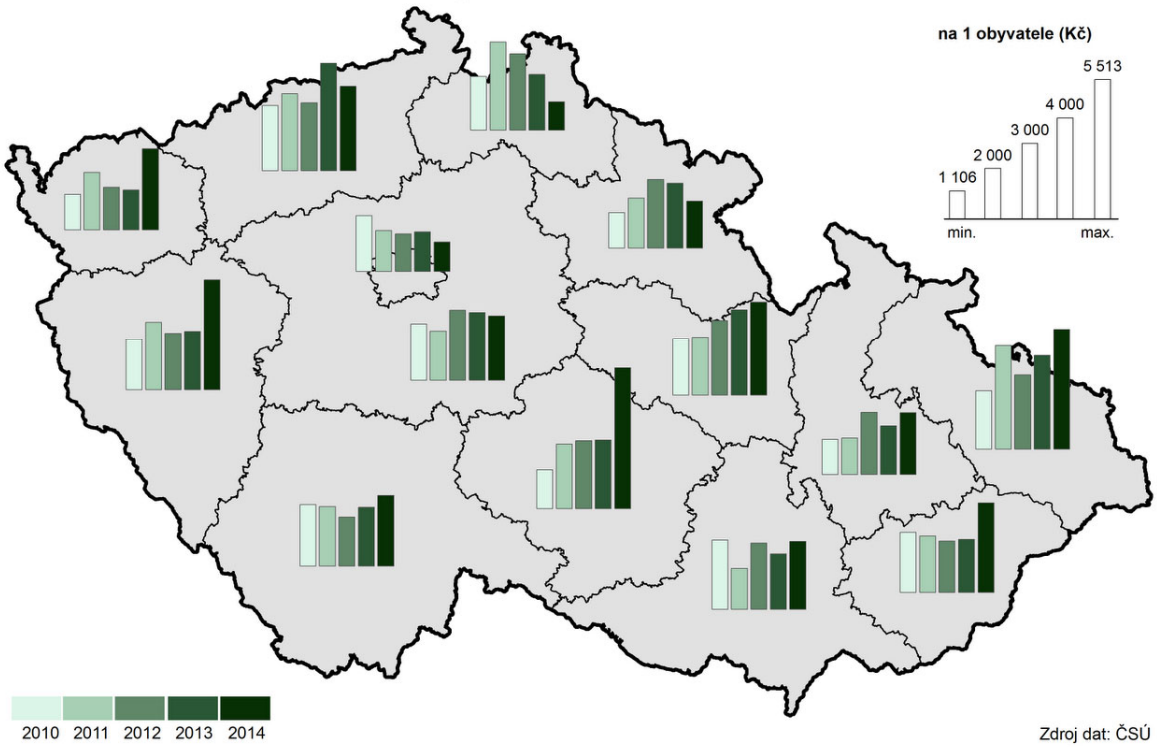

Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele se po roce opět zvýšila

Hodnocení vývojového trendu produkce komunálního odpadu je poměrně obtížné. Pokles produkce odpadů je střídán nárůstem a naopak. Konkrétně v roce 2014 bylo vyprodukováno 396 tis. t odpadu (o 2,4 % více než v roce 2013), což v přepočtu na jednoho obyvatele činí 325 kg za rok (proti roku 2013 nárůst o 9 kg). Ani v porovnání s ostatními regiony na tom nejsme zrovna

nejlépe – kraji přísluší spolu s Jihočeským krajem 3. nejvyšší příčka. Z hlediska struktury sběru komunálního odpadu je nejvýznamnější položkou běžný svoz (přes 60 %). Podíl odděleně sbíraných složek se v průběhu hodnoceného období příliš nemění. V roce 2014 tvořil necelých 15 % komunálního odpadu v Moravskoslezském kraji, což je asi 49 kg odpadu na obyvatele.

Objem neinvestičních nákladů na ochranu ŽP převyšuje investiční výdaje

Celkové vklady do ochrany životního prostředí (hodnoceno podle sídla investora) dosáhly v roce 2014 částky 12,6 mld. Kč, to je meziročně o 11,7 % více. Větší díl výdajů je přitom směřován (tak jako i v předchozích letech) do oblasti neinvestiční, na kterou připadá asi 55 %.

Graf 4.6 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí subjektů se sídlem v Moravskoslezském kraji podle účelu (v %, průměr let 2010–2014)

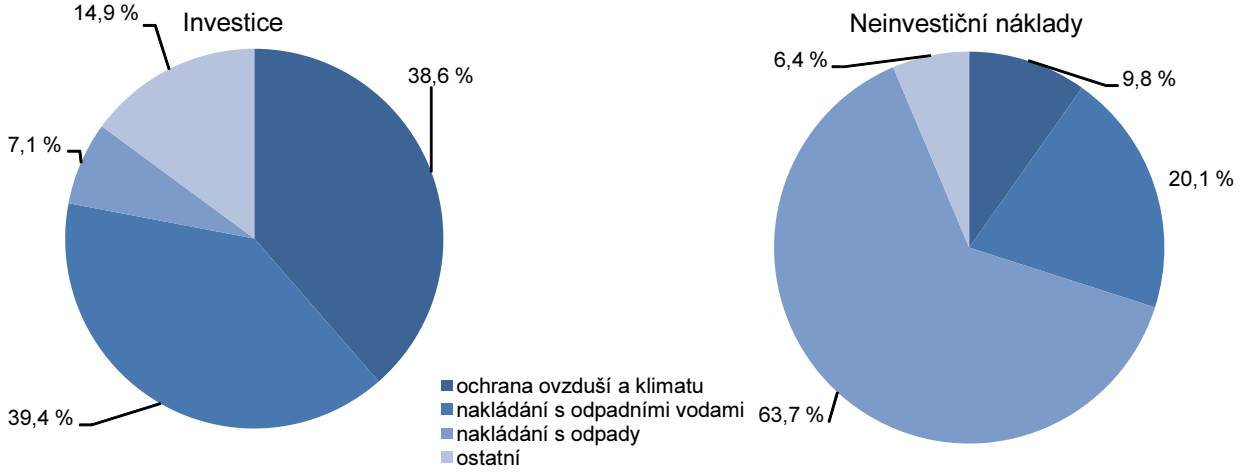

Struktura investic a neinvestičních výdajů na ochranu životního prostředí podle účelu se diametrálně liší

V členění podle účelu jsou za kraje k dispozici pouze data podle sídla investora. Z výše uvedeného grafu znázorňujícího pětiletý průměr je patrné, že struktura vynaložených finančních prostředků se zásadně liší u investic a neinvestičních nákladů. Největší část investic je určena jednak na nakládání s odpadními vodami, jednak na ochranu ovzduší a klimatu (dohromady cca 80 %), zatímco rozhodující objem neinvestičních nákladů (téměř dvě třetiny) je vynaložen na nakládání s odpady.

Investice na ochranu životního prostředí vynaložené na území kraje jsou nejvyšší v ČR

Celková výše pořízených investic na ochranu životního prostředí podle místa investice vykazuje až na výjimku v roce 2012 rostoucí charakter. Investice na území Moravskoslezského kraje dosáhly v roce 2014 téměř 5,8 mld. Kč, tedy nejvíce mezi všemi kraji v ČR (stejně jako v roce 2013). Při přepočtu na jednoho obyvatele je částka 4 718 Kč druhá nejvyšší po kraji Vysočina.

5. Mezikrajské srovnání

Ekonomice se v roce 2015 dařilo, což dokládá nárůst hrubého domácího produktu (HDP) České republiky o víc než 4 % – nejvyšší za posledních osm let. V regionálním pohledu jsou však informace o vývoji HDP k dispozici pouze do roku 2014 (výsledky za rok 2015 budou zveřejněny v prosinci 2016). Hospodářský vývoj v roce 2014 ukončil období recese, když HDP ve srovnatelných cenách (s. c.) meziročně neklesl v žádném kraji – ve 13 krajích vzrostl a v jednom kraji stagnoval. Takto příznivý meziroční vývoj z hlediska všech krajů byl naposledy zjištěn v roce 2007. V letech 2008–2013 pak regionální HDP v s. c. každým rokem klesal minimálně ve dvou krajích. Jednotlivé kraje zaznamenaly v tomto období meziroční pokles HDP nejčastěji třikrát. Pouze jednou (v roce 2009) HDP poklesl v Jihomoravském kraji. Naopak vleklé hospodářské problémy měly Karlovarský a Ústecký kraj, ve kterých HDP v s. c. klesal po celé období 2008–2013, respektive v letech 2009–2013.

Populace stárne ve všech krajích, lidé se dožívají vyššího věku

Demografický vývoj v jednotlivých krajích sdílel v letech 2010–2015 řadu společných rysů. V celém státě populace stárla, což dokumentoval rostoucí průměrný věk obyvatel. Zvýšil se podíl dětí i seniorů, vzrostl průměrný věk snoubenců při prvním sňatku a podíl dětí narozených mimo manželství. Ve srovnání mezních let uvedeného časového intervalu klesl ve všech krajích počet narozených dětí i počet rozvodů, naopak vzrostl absolutní počet zemřelých. S ohledem na celospolečenský vývoj, životní styl nebo pokroky v medicíně se neustále zvyšovala střední délka života. Naděje dožití mužů i žen díky tomu vzrostla ve všech krajích.

Od roku 2010 je nejlidnatějším územím kraj Středočeský

I přes výše uvedené společné demografické tendence lze vysledovat mnoho územních disparit, z nichž některé si udržely déletrvající platnost. Vysoká různorodost byla v mezikrajském srovnání zachována u počtu obyvatel a hustoty zalidnění. Výměrou největšími kraji České republiky zůstaly kraje Středočeský a Jihočeský, nejmenším krajem je Hlavní město Praha. Od vzniku současné podoby krajů (k 1. 1. 2000) se jejich vnější hranice měnily minimálně, proto se pořadí krajů podle katastrální výměry nezměnilo. Poslední úpravy hranic krajů proběhly k 1. lednu 2016 v souvislosti s redukcí vojenských újezdů.

Dynamičtější vývoj byl ve sledovaném období zaznamenán v počtu obyvatel a s tím spojené hustotě zalidnění. Až do roku 2008 byl nejlidnatějším kraj Moravskoslezský, v roce 2009 Praha a od roku 2010 žije nejvíce obyvatel v kraji Středočeském. Především díky výrazné migrační vlně se populace Středočeského kraje v letech 2000–2015 zvětšila o 209,0 tis. osob. Druhý nejvyšší přírůstek obyvatel (114,4 tis.) příslušel druhému nejlidnatějšímu kraji Hlavnímu městu Praze, a to opět zásluhou vysokých počtů přistěhovalých. Třetí nejlidnatější kraj Moravskoslezský charakterizoval trend opačný. Od roku 2000 přišel o nejvíce obyvatel ze všech krajů (o 46,9 tis. osob). Převažující populační úbytek byl v letech 2000–2015 vykázán v šesti ze čtrnácti krajů, přičemž k nejvýraznějšímu úbytku došlo na východě republiky. Dlouhodobý pokles počtu obyvatel charakterizoval také nejzápadnější a nejméně lidnatý kraj Karlovarský, především vlivem zvýšeného počtu vystěhovalých po roce 2008.

Jihočeský kraj má mezi kraji nejnižší hustotu zalidnění

Nejvyšší hustota zalidnění, 2 555 obyvatel na km^2, náležela Hlavnímu městu Praze, kde druhý nejvyšší počet obyvatel žije na nejmenší ploše. Hustota obyvatel v Praze byla více než jedenáctkrát vyšší než u druhého v pořadí – kraje Moravskoslezského. Celorepublikový průměr 134 obyvatel km^2 překonaly ještě kraje Jihomoravský, Ústecký, Zlínský a Liberecký. Odlišnou sídelní strukturu charakterizuje především rozlehlý kraj Jihočeský s hustotou 64 obyvatel na km^2, v jehož příhraničí se nachází řídce osídlená část Šumavy.

Nejvyšší úbytek obyvatel stěhováním je dlouhodobě v kraji Moravskoslezském

Dlouhodobou převahu živě narozených nad zemřelými vykázala od roku 2000 trojice krajů Liberecký, Středočeský a Hl. m. Praha. Od roku 2010 se k nim přiřadily kraje Jihomoravský, Kraj Vysočina, Pardubický a Jihočeský. Opačný jev byl typický především pro kraj Moravskoslezský a Zlínský, pro které je převaha živě narozených nad zemřelými spíše ojedinělá. Dlouhodobou stálost si uchovávají i základní migrační proudy. Suverénně nejvyšší kladné saldo stěhování měl v relativním pohledu v letech 2000–2015 kraj Středočeský, s odstupem následovaný Prahou a dále krajem Plzeňským. Trvale kladné migrační saldo si od roku 2000 držel vedle Středočeského kraje pouze kraj Jihočeský. Opačný trend nastal v kraji Moravskoslezském. Déletrvající převaha

vystěhovalých nad přistěhovalými je dále typická pro kraje Karlovarský, Olomoucký, Zlínský a Kraj Vysočina.

V roce 2015 poprvé převážily počty osob starších 65 let nad počty dětí do 15 let ve všech krajích

Ke změně věkového složení a stárnutí populace docházelo ve všech krajích České republiky. Zatímco v roce 2000 byla nejmladší populace Karlovarského kraje s průměrným věkem 37,7 let, o 15 let později byli v průměru nejmladší obyvatelé Středočeského kraje s věkem 40,8 let. Jelikož stěhování je častější u mladší generace, nejvyšší růst průměrného věku vykázaly kraje s vysokým migračním úbytkem. Naopak velmi pozvolné bylo stárnutí populace v Praze a Středočeském kraji. Hlavní město v roce 2013 ztratilo pozici věkově nejstaršího kraje, kterou do té doby zastávalo, v roce 2015 bylo dokonce pátým nejmladším mezi 14 kraji. Nejstarším krajem byl v letech 2013–2015 kraj Královéhradecký. V roce 2000 měly všechny kraje (s výjimkou Hlavního města Prahy) více dětí do 15 let než osob ve věku 65 a více let. Stárnutím populace kraje postupně přišly o převahu dětí nad seniory, jako poslední ji zaznamenal Středočeský kraj v roce 2014 a v roce 2015 již bylo ve všech krajích více seniorů než dětí.

Nejvyšší úmrtnost v Moravskoslezském a Ústeckém kraji

Dlouhodobě nejvyšší úmrtnost obyvatel charakterizuje území s vysokým zastoupením těžebního průmyslu a výrazným znečištěním ovzduší, tj. kraj Moravskoslezský a Ústecký (shodně 11,2 zemřelých na 1 000 obyvatel). Za touto dvojicí se v roce 2015 řadil kraj Olomoucký a Plzeňský. Úmrtnost je kromě věkové struktury, struktury zaměstnanosti a kvality životního prostředí ovlivňována širokou škálou faktorů – od genetických po kvalitu a dostupnost zdravotní péče. Také proto dosahuje horších výsledků nejen pohraničí, ale i odlehlejší oblasti (tzv. vnitřní periferie). Nejpříznivější úmrtnostní poměry naopak vykazuje většina velkých měst a jejich zázemí. Z pohledu krajů byla nejnižší úmrtnost v roce 2015 zaznamenána v Hlavním městě Praze (9,8 zemřelých na 1 000 obyvatel).

Nejvyšší naděje dožití je v Praze

Zlepšování úmrtnostních poměrů se dlouhodobě promítá i do rostoucí naděje dožití. Nejvyšší naději dožití měly v letech 2010–2015 děti narozené v Praze, kde naděje dožití chlapce narozeného v letech 2014–2015 činila 77,7 let a dívky 82,6 let. Na opačném pólu se umístil kraj Ústecký, naděje dožití zde u chlapců činila 73,9 let a u dívek 79,6 let. Od roku 2010 vzrostla střední délka života ve všech krajích. Nejvyšší růst byl u mužů zaznamenán v kraji Zlínském a u žen v kraji Olomouckém.

Podíl cizinců vzrostl ve všech krajích, nejvíc jich žije v Praze

Zastoupení cizinců v populaci se od roku 2011 postupně mírně zvyšuje, v roce 2015 se meziročně zvýšilo ve všech krajích. Jejich nejvyšší podíl byl v Praze (13,5 %), kde mezi roky 2010 a 2015 vzrostl počet cizinců o téměř 23 tis. osob. V ostatních krajích se v roce 2015 pohyboval podíl cizinců od 6,4 % v kraji Karlovarském po 1,5 % v kraji Zlínském. Z celkového počtu 464,7 tis. cizinců v České republice jich nejvíce žilo v Praze (36,9 %).

Graf 5.1 Změny počtu obyvatel v krajích v letech 2010 až 2015

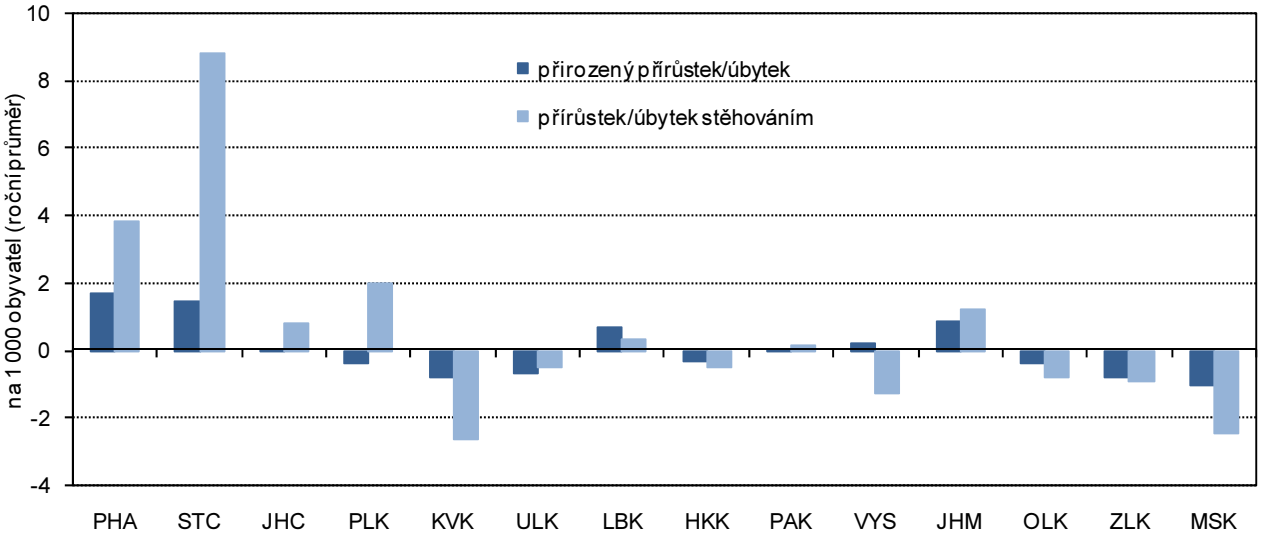

Zaměstnanost roste od roku 2011, nejrychlejší tempo růstu v roce 2015

Růst ekonomiky zlepšoval situaci na trhu práce. Zaměstnanost rostla v posledních pěti letech; v roce 2015 bylo tempo růstu nejrychlejší. Hodnoty ukazatele v krajích přitom odrážejí vedle demografického vývoje také ekonomickou kondici podniků na území jednotlivých regionů. V roce 2015 byla nejvyšší zaměstnanost v Hl. městě Praze, Středočeském a Plzeňském kraji a naopak nejnižší v regionech na severu Čech a Moravy (v Ústeckém a Moravskoslezském kraji). Zaměstnanost rostla proti roku 2014 meziročně nejrychleji ve čtyřech krajích (Plzeňský, Karlovarský, Olomoucký a Zlínský) shodně o 1,5 procentního bodu; ve dvou krajích (Hl. městě Praze a Kraji Vysočina) došlo k meziročnímu poklesu.

Největší rozdíly v zaměstnanosti mezi pohlavími v kraji Libereckém

Zaměstnanost mužů a žen se od sebe logicky liší ve vazbě na mateřství a větší zapojení žen do výchovy dětí. U obou pohlaví byla nejvyšší zaměstnanost v Hlavním městě Praze; u mužů se přes meziroční pokles přiblížila k hodnotě 70 %, u žen se přehoupla přes 50% hranici. Největší rozdíl v zaměstnanosti obou pohlaví byl zaznamenán v Libereckém kraji, v roce 2015 činil 19 procentních bodů.

Graf 5.2 Míra zaměstnanosti a zaměstnanost podle sektorů v krajích v roce 2015

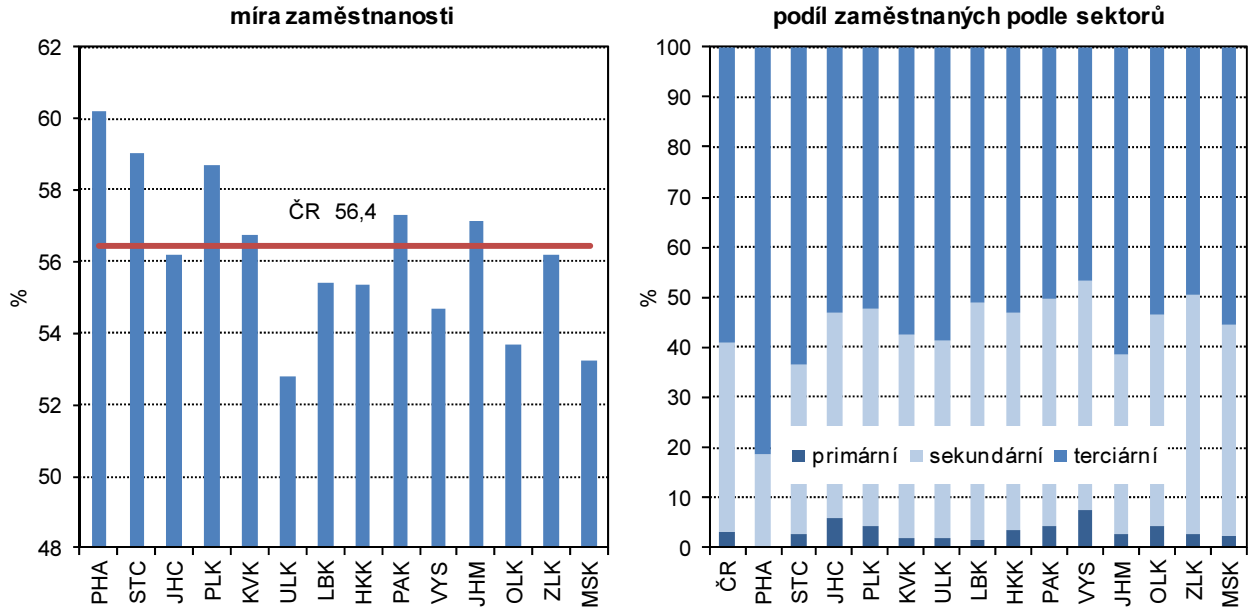

Dlouhodobý růst zaměstnanosti v sektoru služeb

V současnosti je nejvýznamnějším sektorem z hlediska zaměstnanosti sektor služeb (terciární sektor). Dlouhodobě počet zaměstnaných v tomto sektoru roste a dlouhodobě se zvyšuje i jeho podíl na celkové zaměstnanosti. Zastoupení sektoru služeb se v jednotlivých krajích značně liší. Více než 80 % zaměstnaných v tomto sektoru má Hlavní město Praha, naopak v Kraji Vysočina a ve Zlínském kraji je ve službách zaměstnána necelá polovina z celkového počtu zaměstnaných osob v kraji.

Oživení zaměstnanosti v sektoru průmyslu a stavebnictví

V posledních letech se zvýšila zaměstnanost v průmyslu a stavebnictví. Zatímco po roce 2008 došlo v tomto sektoru k výraznému útlumu, v posledních dvou letech je vidět oživení. Meziroční nárůst počtu zaměstnaných v sekundárním sektoru proti roku 2014 se nejvíc projevil v Královéhradeckém kraji, kde zaměstnanost meziročně stoupla o 3,9 %, v dalších dvou krajích (Karlovarském a Jihočeském) byl nárůst více než 3%.

Nejvíc volných pracovních míst v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji

Svižný růst ekonomiky se kladně promítl i do nezaměstnanosti. Zatímco na sklonku roku 2014 nabízely úřady práce 59 tis. volných pracovních míst, o dvanáct měsíců později to bylo téměř 103 tis. volných pozic. Nejvíc jich bylo k dispozici v Hl. městě Praze a ve Středočeském kraji, tedy v regionech s nižší nezaměstnaností. Tento nesoulad mezi nabídkou volných pracovních míst a počty uchazečů o zaměstnání má vedle regionálního rozměru i aspekt kvalifikační.

Nezaměstnanost klesala ve všech krajích, u mužů rychleji než u žen

Z dlouhodobého hlediska podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku od roku 2009 rostl (s víceméně pravidelnými cyklickými výkyvy) a kulminoval počátkem roku 2014, kdy se nezaměstnanost vyšplhala k 8,6 %. V průběhu celého roku 2015 se podíl nezaměstnaných snižoval, nejnižší úroveň byla na podzim (v říjnu a listopadu shodně 5,9 %), mírný nárůst nastal v závěru roku. Proti konci roku 2014 se nezaměstnanost snížila o 1,2 procentního bodu, pokles podílu nezaměstnaných mužů byl rychlejší než u žen.

Největší meziroční pokles nezaměstnanosti v Olomouckém a Ústeckém kraji

Ve všech krajích došlo k meziročnímu snížení podílu nezaměstnaných, nejvýraznější pokles byl v krajích Olomouckém a Ústeckém; obdobný vývoj nezaměstnanosti byl zaznamenán u obou pohlaví. Navzdory příznivému vývoji se nezaměstnanost v Ústeckém a Moravskoslezském kraji pohybovala na sklonku roku 2015 výrazně přes 8 %. Podíl nezaměstnaných mužů byl nejvyšší v kraji Moravskoslezském (8,7 %) a žen v kraji Ústeckém (9,3 %).

Dobrým signálem je úbytek uchazečů, kteří hledají své místo na trhu práce déle než jeden rok. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob meziročně klesl ve všech krajích, nejvíc v kraji Olomouckém a Ústeckém.

Graf 5.3 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a dlouhodobá nezaměstnanost podle krajů k 31. 12. 2015

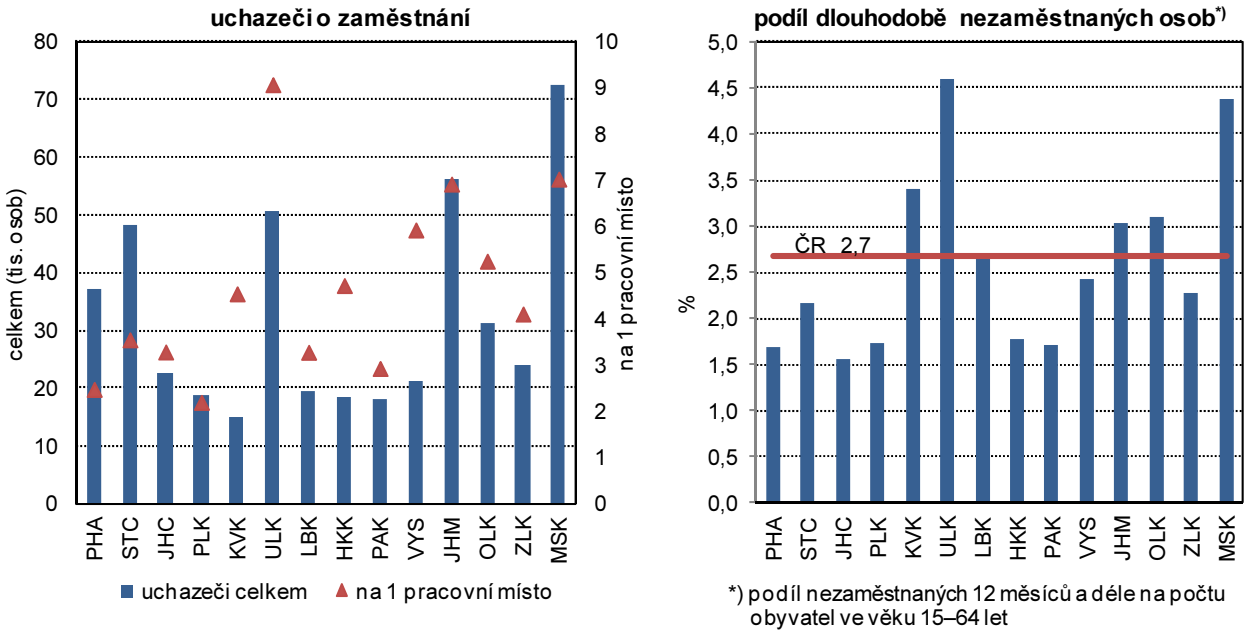

*) podíl nezaměstnaných 12 měsíců a déle na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

Příjmy domácností se postupně zvyšují, ale rozdíly mezi kraji zůstávají

Z výsledků výběrového šetření o sociální a ekonomické situaci domácností Životní podmínky 2015 vyplývá, že čistý peněžní příjem domácností na osobu vzrostl v posledním zjišťovaném roce (2014) oproti roku předchozímu v průměru o 4,4 tis. Kč, pouze v Kraji Vysočina došlo meziročně k poklesu příjmů. Nejvýraznější (více než desetiprocentní) nárůst zaznamenaly příjmy v kraji Karlovarském, v peněžním vyjádření to představuje vzestup o více než 14 tis. Kč na osobu za rok. Peněžní příjmy domácností v krajích se výrazně liší v závislosti na ekonomické situaci v regionu. Nejlépe jsou na tom domácnosti v Hl. městě Praze a naopak nejnižší čisté příjmy měly domácnosti v kraji Moravskoslezském.

Oživení růstu mezd v posledních dvou letech

Stoupající poptávka po pracovní síle se projevila i v oblasti mezd. Jejich relativně rychlý růst se po roce 2008 značně zpomalil a až v posledních dvou letech je znát oživení. Tempo růstu mezd v roce 2015 bylo nejrychlejší za posledních sedm let a v průběhu roku se zrychlilo (z 1,6 % v 1. čtvrtletí na 3,3 % v závěru roku).

Mzdy v Praze o téměř 30 % vyšší oproti ostatním krajům

Podle předběžných výsledků roku 2015 rostly meziročně mzdy v průměru o 2,7 %, nejrychleji pak v Karlovarském a Jihočeském kraji (o 4,4, resp. 4,2 %), nejpomaleji v Hl. městě Praze (o 1,2 %). Diference mezi kraji zůstávají zachovány, i když náskok Hl. města Prahy se v čase mírně snižuje. Nejvyšší průměrné mzdy v roce 2015 byly vypláceny v Hl. městě Praze (33 852 Kč) a proti nejnižším mzdám v Karlovarském kraji (22 750 Kč) byly o 11 tis. Kč vyšší. V těchto dvou krajích byly zaznamenány i nejvyšší a nejnižší hodnoty mediánu mezd avšak rozdíl mezi nimi nebyl tak výrazný (necelých 7 tisíc korun).

Starobní důchody mužů jsou o pětinu vyšší než důchody žen

Výše starobních důchodů vzrostla v roce 2015 meziročně o 2,5 % a tempo růstu bylo nejrychlejší za poslední čtyři roky. Rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším průměrným starobním důchodem vypláceným v Hlavním městě Praze a v Olomouckém kraji byl 10% a v čase se nemění. Obdobně rozdíl v důchodech mezi oběma pohlavími je stálý, muži pobírají dlouhodobě o více než pětinu vyšší důchod než ženy. V jednotlivých krajích se rozdíly mezi pohlavími ve vyplácených starobních důchodech pohybují od 18 % v Hlavním městě Praze po téměř 32 % v kraji Moravskoslezském.

Tempo růstu podílu příjemců předčasných důchodů zpomalilo

I když se ekonomice v roce 2015 dařilo, podíl příjemců předčasných důchodů z celkového počtu příjemců starobních důchodů dále rostl. Tempo růstu se ale výrazně zpomalilo a bylo čtyřikrát nižší než v roce 2011. Nejvyšší podíl předčasných důchodů má Kraj Vysočina (31,1 %); v tomto kraji spolu s Jihočeským, Pardubickým a Olomouckým rostl podíl předčasných důchodů meziročně nejrychleji. Z hlediska pohlaví převažuje ve všech krajích podíl předčasných důchodů mužů. Největší rozdíl v roce 2015 byl v kraji Olomouckém, kde předčasný důchod pobíralo 32 % starobních důchodců – mužů a 25 % starobních důchodkyň – žen.

HDP v roce 2014 nepřekonal v polovině krajů předkrizový rok 2008

Z hlediska hospodářského vývoje po období recese došlo v roce 2014 již prakticky ve všech krajích k oživení ekonomiky, pouze v jednom kraji HDP ve srovnatelných cenách (s. c.) stagnoval. Tento pozitivní vývoj však v celé polovině krajů nestačil k dosažení hodnot předkrizového roku 2008. To platí i pro výkonnost české ekonomiky, která se nad úroveň roku 2008 dostala až v roce 2015. Mezi kraji nejpříznivější vývoj a největší nárůst HDP v s. c. ve srovnání s rokem 2008 dosáhly kraje Plzeňský, Jihomoravský a Zlínský. Naopak nejvíc se za rokem 2008 opožďují Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj.

Graf 5.4 Regionální HDP ve srovnatelných cenách v letech 2008, 2010 a 2014 podle krajů

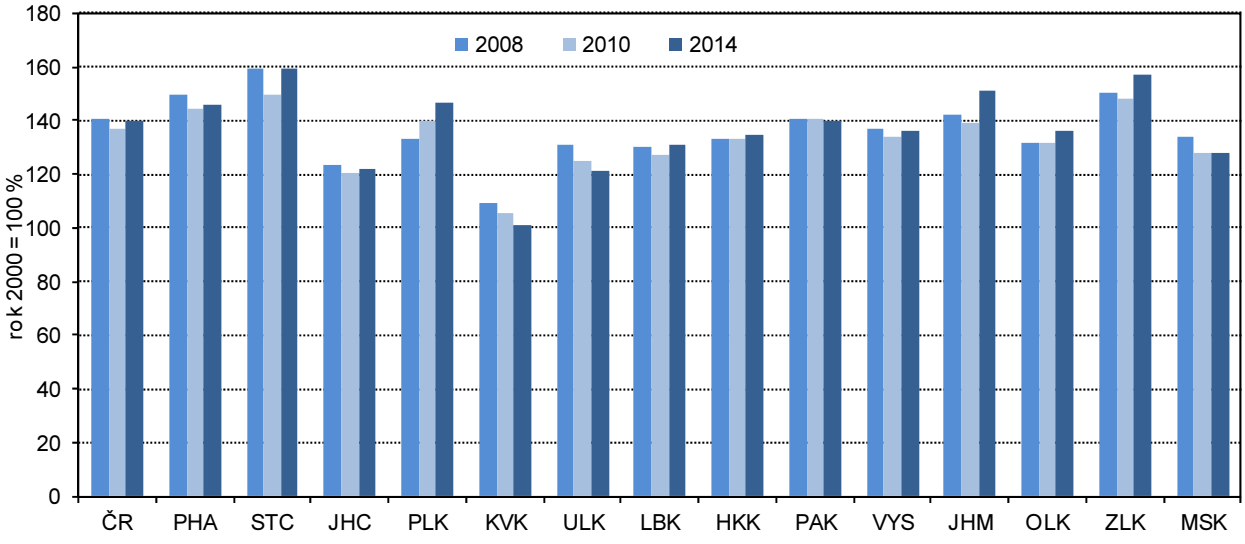

Ve struktuře hrubé přidané hodnoty klesal po roce 2010 podíl stavebnictví a služeb

Do vývoje HDP se promítají změny ve struktuře hrubé přidané hodnoty (HPH). Na rozdíl od dlouhodobých trendů se v letech 2010 až 2014 ve všech krajích zvyšoval podíl primárního sektoru a s výjimkou Prahy klesal podíl terciéru. Ze sekundárního sektoru se ve všech krajích snížilo zastoupení stavebnictví a zvýšilo zastoupení zpracovatelského průmyslu. Váha zpracovatelského průmyslu nejvíce vzrostla v krajích Moravskoslezském, Královéhradeckém, Ústeckém, Kraji Vysočina a Středočeském kraji.

Nejvyšší ekonomickou výkonnost má Hlavní město Praha

Krajem s nejvyšší ekonomickou výkonností je Hlavní město Praha, které má mezi kraji výlučné postavení i vysokým podílem terciárního sektoru na HPH (84 %). HDP Prahy v přepočtu na obyvatele překračuje již od roku 2001 dvojnásobek republikového průměru a v posledních osmi letech je trojnásobný v porovnání s nejméně úspěšným Karlovarským krajem. Ani ostatní kraje republikový průměr nedosahují, nejvíc se mu přibližuje Jihomoravský kraj.

Zemědělská produkce v roce 2014 nejvyšší v historii ve všech krajích kromě Jihomoravského

Zemědělská produkce roku 2014 v b. c. byla ve všech krajích kromě Jihomoravského historicky nejvyšší. Tomuto výsledku napomohla rekordní sklizeň většiny plodin. Výsledek Jihomoravského kraje, který je naším největším pěstitelem vinné révy, ovlivnila horší úroda hroznů. V mezikrajském srovnání měl v letech 2012 až 2014 nejvyšší zemědělskou produkci na hektar zemědělské půdy Pardubický kraj, který patří k největším producentům jatečné drůbeže, a naopak nejnižší produkci mají dlouhodobě kraje Karlovarský a Liberecký.

V roce 2015 výsledky sklizně horší, v chovu skotu lepší

Sklizeň roku 2015 sice nepřekonala rekordní rok 2014, ale produkce obilovin a řepky byla relativně vysoká. Suché a teplé počasí v průběhu vegetace však nepříznivě poznamenalo sklizeň brambor a píce. V živočišné výrobě se v roce 2015 zvýšila meziročně výroba mléka, jatečného skotu a drůbeže, naopak klesla snáška vajec a výroba jatečných prasat. Jak se tyto změny společně s cenovým vývojem projeví na hodnotě zemědělské produkce za rok 2015, bude zveřejněno koncem roku 2016.

Již dva roky se zvyšuje zaměstnanost v průmyslu. Roste podíl tržeb za přímý vývoz

Výsledky průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci jsou v roce 2015 příznivé. Tržby z průmyslové činnosti vzrostly, zvýšila se orientace na přímý vývoz. Největší podíl tržeb za přímý vývoz (nad 70 %) mají kraje Středočeský, Jihočeský, Královéhradecký, Pardubický a Kraj Vysočina. Naopak nejméně je na exportu závislé Hlavní město Praha (podíl 40 %) a Ústecký kraj (42 %). Zaměstnanost ve velkých průmyslových firmách ČR se meziročně již dva roky zvyšuje, vzrostla ve většině krajů (kromě Hlavního města Prahy a Karlovarského kraje), nejvíc v krajích Olomouckém a Zlínském. Dlouhodobě největší počet osob zaměstnává „velký“ průmysl v Moravskoslezském kraji; v roce 2015 celkem 107 tis. osob.

Stavební produkce se po letech restrikcí druhým rokem zvyšuje

Stavebnictví prošlo v letech 2009–2013 kritickým obdobím snižování výroby, kdy se během pěti let objem stavebních prací provedených podniky s 20 a více zaměstnanci v tuzemsku propadl o třetinu. V roce 2014 došlo k obratu ve vývoji a produkce stavebnictví se již druhým rokem zvyšuje. Vzrůstá objem prací provedených pro soukromé zadavatele; ještě rychleji rostou práce pro veřejného zadavatele. V roce 2015 v ČR tvořily 41 % celkového objemu stavebních prací. Nejvyšší podíl veřejných zakázek měl v roce 2015 Kraj Vysočina (téměř 54 %), nadpoloviční podíl měly i kraje Jihomoravský, Liberecký a Olomoucký. Naopak nejnižší podíl veřejných zakázek mělo Hlavní město Praha (29 %) a Ústecký kraj (33 %).

V přepočtu na obyvatele se nejvíc staví v Praze a v Jihočeském kraji, nejméně ve Zlínském kraji

Objem stavebních prací provedených na území kraje v roce 2015 meziročně vzrostl ve všech krajích s výjimkou Plzeňského, Karlovarského a Zlínského. V intenzitě výstavby je v období 2010–2015 mezi kraji premiantem Hl. m. Praha, která je o 78 % nad republikovým průměrem, za ní v pořadí je kraj Jihočeský (nad průměrem o 38 %) a těsně nadprůměrné jsou Jihomoravský a Karlovarský kraj (ten vlivem výstavby v roce 2010). Ostatní kraje již mají podprůměrnou intenzitu výstavby; nejnižší je ve Zlínském kraji – 72 % republikového průměru.

Bytová výstavba v krajích v letech 2010 až 2015

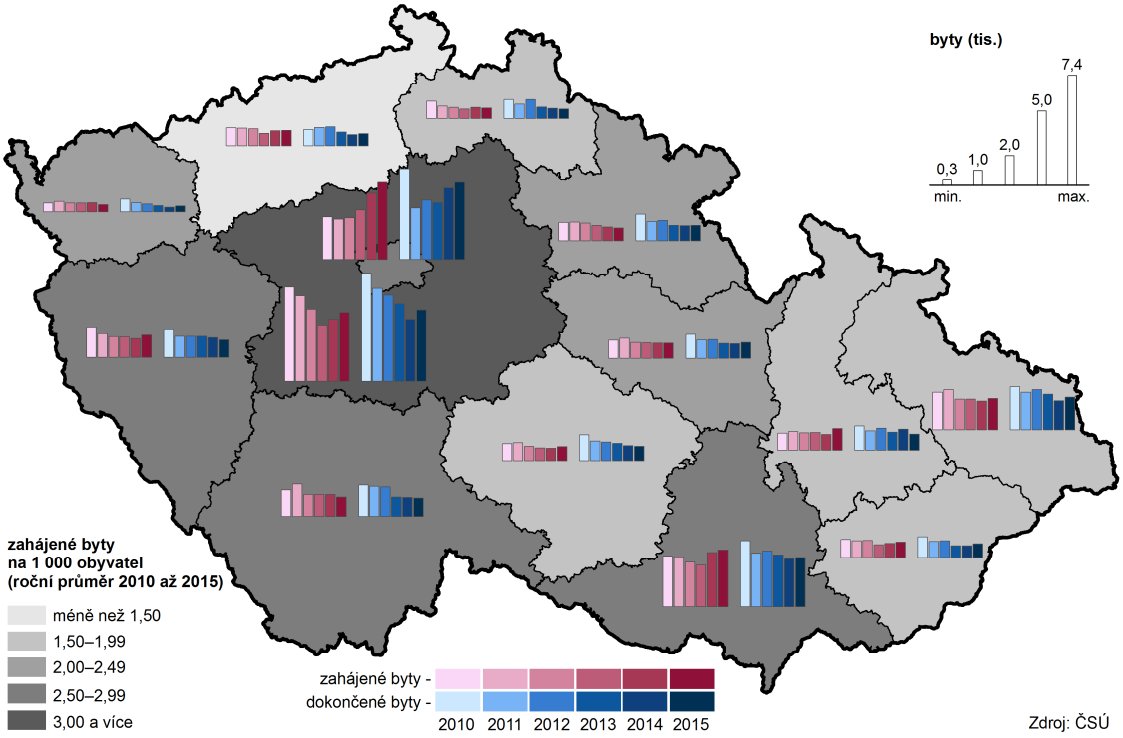

Počet zahájených bytů se od roku 2014 zvyšuje

Oživení ekonomiky v roce 2014 přineslo i rozvoj bytové výstavby. Po roce 2013, kdy byla celostátně zahájena výstavba nejmenšího počtu bytů od roku 2000, se jejich počty začaly zvyšovat. S ročním posunem totéž platí pro dokončené byty: jejich počet dosáhl svého dna v roce 2014 a v roce 2015 již počty rostly. V regionálním členění počet zahájených a dokončených bytů v roce 2015 vzrostl v devíti krajích.

Nejvyšší intenzitu bytové výstavby má Praha a Středočeský kraj a nejnižší Ústecký kraj

V letech 2010–2013 měl nejvyšší intenzitu zahájené i dokončené bytové výstavby Středočeský kraj, který byl v roce 2014 odsunut Hl. městem Prahou na druhé místo. Také v roce 2015 mělo nejvyšší intenzitu výstavby bytů Hl. město Praha – 4,1 zahájených i dokončených bytů na 1 000 obyvatel. Krajem s nejnižší intenzitou bytové výstavby je v dlouhodobém pohledu (od roku 1990) Ústecký kraj.

Ve všech krajích vzrostl počet hostů ubytovaných v HUZ, čtyři kraje měly nižší počet přenocování cizinců

Růst ekonomiky a vyšší zaměstnanost patřily v roce 2015 k faktorům, které přispěly ke zvýšení počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) cestovního ruchu. Všechny kraje zaznamenaly zvýšený zájem jak domácí, tak zahraniční klientely, pouze v Kraji Vysočina a v Jihomoravském kraji se počet zahraničních hostů snížil. Ve všech krajích vzrostl rovněž celkový počet přenocování hostů. Přitom ve čtyřech krajích (Karlovarském, Zlínském, Jihomoravském a Kraji Vysočina) se o tento nárůst zasloužila tuzemská klientela, která eliminovala úbytek počtu nocí zahraničních hostů.

Nejvíc hostů, zejména z ciziny, přijíždí do Prahy, v přepočtu přenocování na obyvatele vede Karlovarský kraj

Dominantní postavení v cestovním ruchu má Hlavní město Praha, které láká zejména cizince. Na celorepublikové návštěvnosti cizinců se podílí ze dvou třetin, na počtu tuzemských hostů z desetiny. V roce 2015 se v HUZ Prahy ubytovalo 6,6 mil. návštěvníků. Na 1 tis. obyvatel připadá v Praze 12,6 tis. noclehů v HUZ. Tato hodnota však v rámci krajů nepředstavuje maximum. Největší počet přenocování v přepočtu na 1 tis. obyvatel má jistě i díky lázeňství Karlovarský kraj (15,5 tis. přenocování). S odstupem za nimi následují kraje známé svými rekreačními oblastmi – Královéhradecký (6,6 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel), Liberecký a Jihočeský kraj (5,9 a 5,7 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel).

Úbytek orné půdy ve prospěch trvalých travních porostů a lesní půdy…

V posledních letech lze ve všech krajích sledovat úbytek orné půdy, a to převážně ve prospěch trvalých travních porostů a lesních pozemků. Orné půdy (v porovnání let 2015 a 2000) nejvíce ubylo v Libereckém kraji (téměř o 10 %). Druhou příčku obsadil kraj Karlovarský (pokles o 8 %), třetí příčka pak patřila Hlavnímu městu Praze (snížení o 7,7 %). Nejmenší pokles byl zaznamenán ve Středočeském kraji. Nejvyšší podíl orné půdy na orné půdě ČR v roce 2015 měl kraj Středočeský – 18,4 %, za ním následuje kraj Jihomoravský s podílem na orné půdě ČR 11,8 % a Kraj Vysočina (10,6 %).

…nárůst zastavěných ploch a nádvoří

Z dlouhodobého hlediska došlo ve více než polovině krajů ČR k nárůstu zastavěných ploch a nádvoří, nejvíce v kraji Jihočeském (o více než 4 % proti roku 2010).

Rozšiřování ploch ekologického zemědělství ve všech krajích

V posledních letech je také zřetelný vliv ekologického zemědělství, které je moderní formou obhospodařování půdy bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a umělých látek. V roce 2015 byl v mezikrajském srovnání největší podíl na ekologicky obhospodařované půdě v ČR zaznamenán v Jihočeském kraji, a to 15 %; naopak nejmenší podíl vykazoval kraj Pardubický (2,8 %), za ním následovaly kraje Jihomoravský a Středočeský (po 4 %).

Růst podílu obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů

Dlouhodobě se v České republice zvyšuje i podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu. Stoprocentní pokrytí obyvatel zásobovaných vodou z veřejných zdrojů vykázaly v roce 2015 Hlavní město Praha a Karlovarský kraj. Ve srovnání let 2010 a 2015 stoupl podíl obyvatel zásobovaných vodou ve všech krajích ČR kromě Jihočeského kraje, kde došlo k poklesu o 0,3 procentního bodu.

Dlouhodobě nejdražší voda je v Ústeckém kraji

V České republice dlouhodobě klesala výroba i spotřeba vody, v roce 2015 se pokles zastavil. Cena vody (bez DPH) však neustále roste; nejdražší voda je v Ústeckém kraji. V roce 2015 zaplatili obyvatelé Ústeckého kraje v průměru za 1 m^3 fakturované pitné vody 42,50 Kč, zatímco v celé České republice 35,60 Kč, proti průměru republiky byla tak jednotková cena vody v roce 2015 v Ústeckém kraji vyšší o 6,90 Kč. Nejméně za vodu v loňském roce platili v Pardubickém kraji (31 Kč za 1 m^3).

V roce 2015 spotřebovaly nejvíce vody domácnosti v Hl. m. Praze (více než 106 litrů na osobu a den), naproti tomu ve Zlínském kraji byla denní spotřeba vody na obyvatele nižší než 76 litrů.

Graf 5.5 Průměrná cena za vodné a stočné podle krajů v letech 2010 a 2015

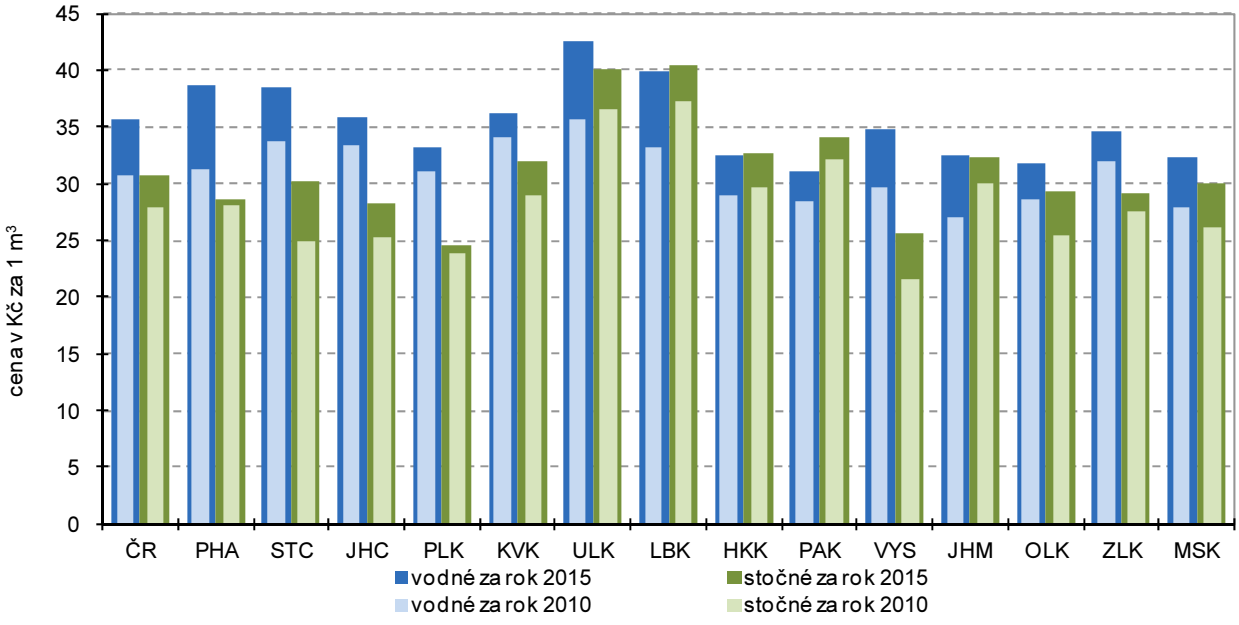

Postupné snižování měrných emisí, velké rozdíly mezi kraji však zůstávají

V posledních letech dochází v České republice k postupnému snižování měrných emisí znečišťujících látek, ať již stacionárních zdrojů (REZZO 1–3) nebo mobilních zdrojů (REZZO 4). Z územního hlediska však i nadále zůstávají nejhůře postižena území, která jsou nejblíže stacionárním zdrojům znečištění. Z krajů jsou na tom dlouhodobě vlivem emisí ze stacionárních zdrojů znečištění nejhůře kraje Ústecký a Moravskoslezský. Při zohlednění mobilních zdrojů se k oběma krajům přiřadilo i Hlavní město Praha a kraj Středočeský.

Produkce komunálního odpadu na obyvatele poklesla pouze v šesti krajích ČR

Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele v porovnání let 2010 a 2014 klesla v šesti krajích České republiky, nejvíce pak ve Středočeském kraji, a to téměř o 62 kg. Ve zbylých osmi krajích byl zaznamenán nárůst, přičemž nejvíce se produkce komunálního odpadu v porovnávaném období zvýšila v Kraji Vysočina – o 28 kg na jednoho obyvatele. V meziročním srovnání let 2013 a 2014 poklesla produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele celkem ve čtyřech krajích, a to ve Středočeském a Ústeckém kraji, v Hlavním městě Praze a v Královéhradeckém kraji.

Růst objemu investic na ochranu životního prostředí v 11 krajích republiky

Objem investic na ochranu životního prostředí podle místa investice v meziročním srovnání let 2010 a 2014 vzrostl celkem v jedenácti krajích ČR (nejvíce v Kraji Vysočina), naopak pokles investic byl zaznamenán v Hlavním městě Praze, Libereckém a Královéhradeckém kraji. Nejvíce prostředků na jednoho obyvatele bylo v roce 2014 investováno v Kraji Vysočina (5 513 Kč), Moravskoslezském (4 718 Kč) a Plzeňském kraji (4 344 Kč).

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí vzrostly ve všech krajích kromě Ústeckého

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí zjišťované podle sídla investora vzrostly v porovnání let 2010 a 2014 ve všech krajích České republiky s výjimkou Ústeckého, kde došlo ke snížení neinvestičních výdajů o více jak polovinu. Na 1 obyvatele bylo v roce 2014 nejvíce neinvestičních výdajů (podle sídla investora) vynaloženo v Hlavním městě Praze (11 tis. Kč), pětkrát méně bylo investováno v Kraji Vysočina.

Tabulková příloha

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
	Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel (‰)														
2010	1,0	2,0	2,2	0,8	0,7	0,7	0,4	2,0	0,8	0,8	0,5	1,3	0,3	0,1	-0,2
2011	0,2	1,5	1,5	0,0	-0,6	-0,2	-0,2	1,0	-0,6	-0,1	0,1	0,8	-0,4	-1,0	-1,3
2012	0,0	1,4	1,3	0,2	-0,4	-0,8	-0,9	0,5	-0,6	-0,0	-0,1	0,5	-0,6	-1,0	-1,1
2013	-0,2	1,4	1,0	-0,4	-1,0	-1,2	-1,5	0,3	-0,8	-0,6	-0,4	0,7	-0,8	-1,3	-1,4
2014	0,4	2,0	1,7	0,0	-0,2	-1,3	-0,7	0,2	-0,2	0,6	0,9	1,2	-0,1	-0,9	-0,9
2015	-0,0	1,9	1,2	-0,5	-0,8	-1,8	-1,1	0,3	-0,5	-0,3	0,3	0,6	-0,8	-0,8	-1,4
	Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel (‰)														
2010	1,5	4,5	11,7	0,9	-0,4	-1,3	-0,6	0,1	-0,1	0,8	-1,3	1,3	-0,8	-1,2	-3,2
2011	1,6	4,6	9,8	0,6	1,4	-1,9	-0,3	0,6	-0,7	0,4	-0,7	1,5	-0,2	-0,8	-2,0
2012	1,0	2,7	8,4	0,5	2,1	-3,9	-0,6	-0,5	-1,0	0,1	-1,3	1,5	-1,0	-1,3	-2,2
2013	-0,1	-4,3	7,1	0,5	2,3	-3,5	-0,5	-0,2	-1,0	-0,3	-1,5	0,6	-1,2	-1,1	-2,5
2014	2,1	10,7	8,2	0,9	3,0	-2,1	-0,7	0,3	-0,4	0,2	-1,5	1,2	-0,9	-0,9	-2,5
2015	1,5	4,8	7,6	1,4	3,4	-3,1	-0,3	1,5	0,2	-0,2	-1,2	1,3	-0,8	-0,2	-2,2
	Živě narození mimo manželství (%)														
2010	40,3	35,3	36,9	40,4	41,7	58,5	54,4	45,5	40,8	38,1	33,7	35,8	39,9	31,9	44,2
2011	41,8	36,6	38,0	42,5	43,8	58,3	56,1	47,4	42,4	39,8	35,7	36,7	43,0	32,8	46,5
2012	43,4	37,4	40,5	43,7	45,9	58,7	58,0	48,4	43,8	41,6	37,7	38,4	45,1	35,6	47,7
2013	45,0	38,7	42,2	45,7	46,4	60,7	59,3	49,8	47,1	44,3	38,9	39,6	45,7	37,4	49,8
2014	46,7	40,6	44,3	48,4	49,1	61,6	61,1	52,0	47,9	45,3	41,3	41,4	47,8	39,1	50,4
2015	47,8	41,2	45,7	48,3	49,4	62,6	62,3	53,7	49,7	47,2	42,2	43,1	48,2	40,6	52,2
	Index stáří k 31. 12. (%)														
2010[1)]	107,6	129,2	94,6	106,2	113,4	99,9	92,1	96,8	112,8	106,7	109,0	113,4	109,6	114,5	105,4
2011	110,4	129,7	95,9	109,8	116,6	103,4	96,0	100,7	116,5	110,0	112,6	116,1	112,9	117,8	108,6
2012	113,3	129,2	97,4	113,2	119,2	108,7	100,8	105,2	120,5	113,1	116,2	118,4	116,5	121,1	112,5
2013	115,7	128,3	98,8	116,0	121,8	113,4	105,1	109,1	123,6	116,1	119,6	120,2	119,5	123,6	116,0
2014	117,4	125,8	99,6	118,4	123,8	117,5	108,5	112,5	126,4	118,3	122,1	121,2	122,1	126,3	118,9
2015	119,0	123,8	100,5	120,4	125,3	121,9	111,7	115,8	129,3	120,6	124,2	122,0	123,9	128,6	121,5
	Naděje dožití mužů při narození (roky) - dvouleté období														
2010	74,3	76,3	74,3	74,8	74,9	72,7	72,3	74,4	75,2	74,8	75,1	74,7	74,0	73,5	72,6
2011	74,5	76,5	74,6	75,0	75,1	73,2	72,8	74,8	75,5	74,8	75,5	75,1	74,1	73,7	72,7
2012	74,8	77,0	74,9	75,1	75,2	74,0	73,0	75,3	75,6	74,9	75,6	75,2	74,3	74,4	73,3
2013	75,1	77,3	75,2	75,4	75,5	74,1	73,0	75,1	75,9	75,3	75,9	75,4	74,4	74,8	73,8
2014	75,5	77,5	75,7	75,8	76,0	74,1	73,6	75,1	76,2	76,1	76,2	76,0	74,9	75,1	74,1
2015	75,8	77,7	76,2	75,6	76,2	74,4	73,9	75,7	76,6	76,3	76,7	76,3	75,3	75,4	74,2
	Naděje dožití žen při narození (roky) - dvouleté období														
2010	80,4	81,2	80,2	80,4	80,1	79,3	78,6	80,1	80,8	80,5	81,1	81,1	80,3	80,9	79,7
2011	80,7	81,7	80,6	80,8	80,4	79,5	78,7	80,8	81,3	80,3	81,3	81,5	80,7	81,3	79,9
2012	80,8	81,8	80,6	81,0	80,8	79,7	79,0	80,8	81,5	80,7	81,2	81,7	81,0	81,4	79,7
2013	81,0	82,1	80,9	80,9	80,9	80,0	79,0	80,9	81,6	81,1	81,7	81,9	81,1	81,6	80,0
2014	81,4	82,5	81,3	81,2	81,3	80,3	79,3	81,5	81,8	81,6	82,4	82,0	81,9	81,5	80,6
2015	81,6	82,6	81,4	81,5	81,4	80,3	79,6	81,4	81,9	82,1	82,3	82,2	82,0	81,8	80,9
	Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)														
2010	4,0	11,8	4,6	2,4	4,4	6,4	3,7	3,8	2,7	2,3	1,6	3,1	1,5	1,4	1,8
2011	4,1	12,9	4,5	2,3	4,2	6,4	3,7	3,8	2,5	2,2	1,5	3,1	1,5	1,4	1,9
2012	4,1	13,1	4,4	2,3	4,2	6,1	3,7	3,8	2,4	2,2	1,5	3,1	1,5	1,4	1,9
2013	4,2	13,0	4,4	2,4	4,4	6,3	3,8	3,8	2,4	2,2	1,5	3,2	1,6	1,4	1,9
2014	4,3	13,2	4,6	2,4	4,5	6,3	3,9	3,9	2,4	2,2	1,5	3,3	1,6	1,4	2,0
2015	4,4	13,5	4,6	2,6	4,7	6,4	4,0	4,1	2,5	2,3	1,6	3,4	1,6	1,5	2,0

[1)] stav k 1. 1. 2011

Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
	Míra zaměstnanosti (%)														
2010	54,2	59,9	56,6	55,0	55,6	55,0	51,1	53,9	53,5	53,3	54,1	53,7	50,6	52,0	50,9
2011	54,4	59,2	56,9	55,4	56,3	54,8	51,9	53,3	53,3	54,3	53,5	53,4	51,7	53,0	51,4
2012	54,5	60,0	57,6	54,5	56,6	53,7	50,7	52,2	53,7	54,0	53,2	53,9	52,9	53,3	51,8
2013	55,2	60,2	57,6	54,6	57,3	55,0	52,2	52,9	53,7	55,0	54,3	55,8	51,2	55,0	52,1
2014	55,7	60,6	57,9	55,6	57,2	55,2	52,7	54,2	54,6	56,3	55,0	55,9	52,2	54,7	52,8
2015	56,4	60,2	59,0	56,2	58,7	56,8	52,8	55,4	55,4	57,3	54,7	57,1	53,7	56,2	53,2
	Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%)[1] (MPSV)														
2010	7,4	3,6	6,1	6,4	6,6	8,9	10,2	8,1	6,3	7,5	8,1	8,5	9,1	7,9	9,0
2011	6,8	3,6	5,6	5,8	5,7	8,0	9,8	7,3	5,7	6,5	7,2	7,6	8,3	7,0	8,3
2012	7,4	4,2	6,1	6,4	5,9	8,5	10,5	7,7	6,5	7,0	7,6	8,1	8,9	7,8	9,2
2013	8,2	5,1	6,9	7,1	6,4	9,3	11,5	8,5	7,3	7,4	8,1	8,9	9,8	8,3	10,5
2014	7,5	5,0	6,4	6,2	5,7	8,2	10,7	7,7	6,4	6,2	7,4	8,2	8,8	7,4	9,8
2015	6,2	4,2	5,4	5,1	4,6	7,1	8,9	6,4	5,0	5,1	6,2	7,0	7,0	6,0	8,6
	Podíl dlouhodobě nezaměstnaných k 31. 12. (%)[2] (MPSV)														
2010	2,4	0,8	1,7	1,5	1,9	3,3	4,1	2,8	1,5	2,2	2,5	2,8	3,1	2,8	3,6
2011	2,5	0,9	1,9	1,7	1,9	3,3	4,3	2,8	1,6	2,2	2,6	2,9	3,3	2,7	3,7
2012	2,7	1,1	2,1	1,8	1,9	3,3	4,6	2,9	1,9	2,2	2,6	3,0	3,5	2,7	3,8
2013	3,3	1,8	2,6	2,3	2,4	4,0	5,5	3,5	2,5	2,7	3,1	3,7	4,1	3,3	4,9
2014	3,4	2,0	2,7	2,2	2,2	4,1	5,6	3,4	2,5	2,4	3,1	3,7	4,1	3,0	5,1
2015	2,7	1,7	2,2	1,6	1,7	3,4	4,6	2,7	1,8	1,7	2,4	3,0	3,1	2,3	4,4
	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)														
2010	196,6	264,9	216,1	185,8	194,9	173,8	174,0	185,1	189,7	180,7	185,0	193,3	174,6	178,8	176,4
2011	197,0	262,0	214,9	187,6	196,7	176,3	175,8	182,6	188,7	183,0	188,5	191,1	178,1	182,1	178,6
2012	198,9	260,1	218,5	188,3	201,4	174,5	173,6	183,7	192,6	188,6	189,2	195,5	180,7	185,1	179,6
2013	198,6	260,9	213,9	186,7	203,4	177,4	173,6	184,0	192,9	187,2	190,8	199,0	177,9	184,4	178,4
2014	202,9	264,1	216,6	193,7	205,1	181,8	174,7	189,2	198,1	193,8	195,3	203,2	183,2	189,8	184,0
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Medián mezd (Kč)[3] (MPSV, MF)														
2010	22 608	28 392	23 386	20 479	22 634	20 110	21 860	22 289	21 174	20 721	21 059	22 139	21 423	20 666	21 883
2011	21 782	27 162	22 447	20 303	21 554	19 183	20 533	21 017	20 266	20 527	20 378	21 127	20 717	20 153	21 383
2012	21 997	27 182	22 576	20 455	21 752	19 327	20 999	21 672	20 958	20 598	20 644	21 447	20 594	20 036	21 838
2013	22 266	27 410	22 874	20 898	21 999	20 274	21 385	21 993	21 134	20 740	21 194	21 840	20 836	20 576	21 958
2014	22 844	27 750	23 579	21 675	23 175	20 690	21 686	22 772	21 750	21 413	21 757	22 392	21 651	21 094	22 377
2015	23 726	28 677	24 582	22 697	24 135	21 747	22 644	23 946	22 521	22 283	22 600	23 328	21 918	21 770	23 116
	Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč)[4] (MPSV)														
2010	10 138	10 855	10 198	10 024	10 088	9 944	10 057	10 064	10 009	9 913	9 853	10 016	9 837	9 910	10 218
2011	10 567	11 304	10 643	10 459	10 520	10 349	10 476	10 489	10 444	10 337	10 285	10 443	10 253	10 333	10 642
2012	10 793	11 560	10 882	10 680	10 740	10 554	10 697	10 708	10 667	10 557	10 504	10 662	10 465	10 555	10 868
2013	10 985	11 767	11 087	10 872	10 933	10 725	10 881	10 900	10 854	10 745	10 695	10 845	10 644	10 748	11 058
2014	11 090	11 878	11 207	10 985	11 038	10 817	10 979	11 005	10 955	10 853	10 804	10 950	10 744	10 852	11 157
2015	11 363	12 172	11 499	11 260	11 308	11 064	11 240	11 269	11 221	11 123	11 079	11 218	11 009	11 122	11 428
	Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%)[5] (ČSSZ)														
2010	19,1	10,6	16,5	19,3	22,4	21,0	22,0	17,7	18,9	22,6	24,5	17,9	20,7	19,6	22,6
2011	21,6	11,7	18,9	22,2	24,9	24,0	24,5	20,5	21,7	25,6	27,1	20,3	23,8	22,4	25,2
2012	22,5	12,2	19,7	23,3	25,8	24,9	25,4	21,4	22,8	26,6	28,3	21,2	24,9	23,5	26,2
2013	23,3	12,6	20,4	24,2	26,7	25,8	26,2	22,3	23,8	27,6	29,3	22,0	25,9	24,5	27,2
2014	24,1	13,0	21,0	25,2	27,4	26,5	27,0	23,1	24,8	28,7	30,3	22,7	26,9	25,4	28,2
2015	24,8	13,2	21,5	25,9	27,9	27,2	27,5	23,8	25,5	29,5	31,1	23,3	27,8	26,1	28,9

[1] podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let v evidenci úřadu práce na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

[2] podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

[3] od roku 2011 jsou zahrnuti dříve nesledovaní zaměstnanci podniků s 1–9 zaměstnanci, zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob

[4] bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

[5] včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
	Hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele (tis. Kč)														
2010	375,9	811,8	333,7	317,1	346,5	269,2	298,6	287,1	327,4	308,8	300,5	353,2	285,6	313,1	311,6
2011	383,2	808,5	345,6	319,6	353,5	272,8	301,4	293,6	330,3	320,2	315,8	361,1	296,1	323,6	328,4
2012	384,6	803,6	348,3	326,1	345,4	271,0	301,7	298,7	331,9	305,1	322,6	370,5	299,3	323,3	331,3
2013	387,9	807,5	347,2	331,5	361,5	270,9	300,9	300,6	333,7	312,2	326,2	385,6	299,5	329,3	323,1
2014	404,8	829,2	369,3	343,8	384,1	276,9	309,6	315,2	356,0	327,5	335,0	397,2	314,5	359,4	337,7
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Vývoj HDP - předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny, %)														
2010	102,3	102,3	101,4	101,1	105,2	98,3	96,8	104,7	103,6	104,9	101,6	102,8	104,1	102,0	103,7
2011	102,0	99,0	106,6	100,0	102,6	98,9	98,8	103,2	101,5	103,8	103,6	103,2	103,1	103,2	104,0
2012	99,1	99,6	99,1	100,5	95,7	98,6	99,5	99,6	98,0	93,2	100,2	101,3	99,3	97,4	99,5
2013	99,5	100,4	98,3	99,4	102,9	98,5	98,6	98,7	98,1	100,3	98,1	102,7	98,2	99,9	95,7
2014	102,0	101,8	102,6	101,1	104,0	100,3	100,4	101,6	103,8	102,4	100,0	101,2	102,8	105,6	101,1
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Zemědělská produkce na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy (tis. Kč)														
2010	29,2	33,4		26,6	26,6	16,2	24,4	18,8	32,7	31,6	31,3	34,1	29,1	27,4	25,7
2011	33,8	38,9		29,2	30,5	17,7	27,7	21,6	36,0	38,7	36,5	42,0	33,6	32,4	29,0
2012	34,7	40,7		31,5	31,7	17,8	28,6	22,5	37,5	41,1	38,2	37,3	33,7	34,3	30,3
2013	36,4	42,1		31,5	32,8	18,0	30,8	23,7	38,9	42,8	40,3	42,7	35,5	36,5	31,1
2014[1)]	39,0	44,1		32,7	36,6	21,9	33,7	24,9	43,2	49,1	43,6	41,1	38,8	38,5	34,8
2015	.	.		.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích[2)] (tis. fyzických osob)														
2010	749,7	73,9	90,9	41,5	50,5	20,7	52,5	40,1	37,1	41,8	44,1	63,2	40,6	44,4	108,6
2011	775,2	80,1	86,4	43,6	53,0	20,3	52,9	40,2	40,4	43,2	47,1	70,0	41,2	46,3	110,4
2012	776,0	82,2	88,5	44,3	54,0	19,6	52,2	40,4	39,8	43,1	46,4	67,7	40,0	46,3	111,5
2013	767,8	77,9	89,5	45,5	55,3	19,5	49,5	40,4	43,0	43,1	47,0	65,3	39,1	46,3	106,3
2014	782,7	78,9	92,1	45,6	57,6	19,5	50,4	41,7	43,9	44,8	47,3	67,1	40,9	48,2	104,7
2015	806,9	77,5	95,3	47,3	59,7	19,2	52,6	43,4	45,3	46,3	48,1	68,9	44,2	52,0	107,0
	Stavební práce podle místa stavby na 1 obyvatele (tis. Kč)														
2010	25,7	46,2	19,6	27,3	23,1	36,2	27,4	19,6	17,6	17,9	17,2	26,5	19,9	20,7	24,9
2011	24,3	43,9	18,1	35,4	22,1	24,4	27,2	18,8	15,1	16,2	19,6	22,1	16,8	16,9	25,0
2012	22,7	40,6	18,0	33,1	19,4	18,7	19,2	17,3	18,6	15,9	19,2	22,9	20,0	16,0	21,3
2013	20,9	38,0	15,5	30,4	17,5	16,7	20,3	15,3	14,0	14,5	17,4	22,0	18,7	15,8	19,0
2014	22,6	41,4	16,5	32,8	22,3	23,2	17,5	14,2	17,1	20,9	23,3	23,7	16,3	16,8	19,3
2015	25,4	42,4	19,4	36,5	22,1	22,7	19,0	20,8	22,4	24,0	23,8	30,6	21,0	15,7	21,6
	Dokončené byty na 1 000 obyvatel														
2010	3,5	4,9	5,9	3,4	3,3	2,8	1,3	2,9	3,3	3,2	3,4	3,9	2,6	2,4	2,3
2011	2,7	2,8	5,0	3,2	2,5	2,1	1,5	2,2	2,4	2,5	2,6	3,1	2,0	1,8	2,0
2012	2,8	3,2	4,6	3,1	2,5	1,8	1,5	2,9	2,5	2,5	2,5	3,2	2,3	1,9	2,2
2013	2,4	3,1	4,1	2,1	2,5	1,4	1,1	1,8	1,9	2,0	2,3	3,0	1,9	1,4	2,0
2014	2,3	3,9	3,2	2,0	2,4	1,1	0,9	1,6	1,9	1,9	2,0	2,8	2,2	1,4	1,6
2015	2,4	4,1	3,7	2,0	2,1	1,4	1,0	1,4	1,9	2,1	2,0	2,8	1,7	1,6	1,8
	Počet přenocování hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních[3)] na 1 000 obyvatel														
2010	3 509	9 684	1 343	4 252	2 420	13 715	1 049	5 021	5 654	1 859	1 655	1 765	2 207	2 656	1 393
2011	3 643	10 459	1 414	4 178	2 328	14 402	1 193	4 907	5 577	1 839	1 839	1 877	2 320	2 598	1 467
2012	4 118	11 613	1 645	4 956	2 681	15 792	1 404	5 854	6 089	2 008	2 285	2 242	2 476	2 959	1 641
2013	4 120	11 773	1 593	5 010	2 565	15 226	1 431	5 823	5 813	2 008	2 312	2 429	2 552	3 027	1 591
2014	4 081	11 790	1 502	5 074	2 552	15 015	1 440	5 092	5 565	1 981	2 256	2 539	2 512	3 160	1 595
2015	4 467	12 608	1 677	5 718	2 983	15 468	1 596	5 859	6 571	2 286	2 358	2 619	2 801	3 438	1 835

[1)] semidefinitivní výsledky

[2)] podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem na území kraje

[3)] na základě výsledků projektu MMR "Zkvalitnění informací o vybraných sektorech cestovního ruchu" došlo k revizi dat o kapacitách a návštěvnosti; údaje před rokem 2012 nejsou srovnatelné

Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Kraj Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
	Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1–4 (t/km^2)														
2010	2,0	2,7	2,0	0,9	0,9	2,8	10,8	0,6	1,2	2,7	0,3	0,4	0,7	1,1	4,0
2011	2,0	1,0	2,0	0,8	0,9	2,6	11,5	0,4	1,1	2,7	0,3	0,4	0,7	1,1	4,0
2012	2,0	0,8	1,9	0,8	0,9	2,8	10,6	0,5	1,1	2,6	0,4	0,3	0,7	1,2	3,8
2013	1,8	1,0	1,9	0,8	0,9	2,9	7,8	0,5	1,0	2,7	0,3	0,3	0,7	1,2	3,7
2014	1,6	0,5	1,8	0,7	0,9	2,9	6,9	0,4	0,9	2,6	0,3	0,3	0,7	1,1	3,5
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1–4 (t/km^2)														
2010	2,8	17,2	2,9	1,1	1,3	3,0	10,6	1,1	1,4	3,4	1,4	2,0	1,7	1,7	5,1
2011	2,6	15,1	2,7	1,1	1,2	2,6	9,8	1,1	1,4	3,2	1,4	1,9	1,7	1,6	4,7
2012	2,5	13,8	2,6	1,0	1,2	2,5	8,5	1,0	1,3	3,1	1,3	1,8	1,6	1,6	4,4
2013	2,3	13,4	2,4	1,0	1,2	2,2	7,4	1,0	1,4	3,0	1,3	1,7	1,6	1,5	4,5
2014	2,2	12,7	2,3	0,9	1,0	2,0	6,4	1,0	1,3	3,1	1,3	1,7	1,5	1,5	4,2
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele (kg)														
2010	1 942	5 676	1 195	1 799	1 850	556	1 737	656	904	710	643	2 014	848	1 674	2 126
2011	1 898	4 646	1 478	1 554	1 727	579	1 937	1 058	717	768	769	1 902	967	1 575	2 529
2012	1 897	4 827	1 478	1 899	1 627	538	1 766	1 116	681	827	733	1 934	1 117	959	2 499
2013	1 915	5 029	1 565	1 611	1 694	661	1 529	1 148	730	847	798	1 923	1 163	1 472	2 269
2014	1 923	5 023	1 344	1 765	2 253	517	1 615	1 017	770	1 352	1 013	1 901	1 018	1 217	2 145
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg)														
2010	317	297	416	342	239	301	307	282	267	.	302	296	307	298	335
2011	320	307	517	310	240	311	320	287	277	273	311	279	300	291	293
2012	308	304	375	311	243	285	318	276	274	294	326	277	318	300	318
2013	307	303	372	315	231	289	327	265	275	299	318	288	308	297	317
2014	310	301	355	325	252	307	318	271	272	303	329	295	312	308	325
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu (%)														
2010	15,9	16,0	11,6	17,5	18,6	14,2	13,5	13,3	18,4	.	16,7	12,5	14,3	16,5	15,8
2011	14,4	15,6	9,5	18,5	20,5	11,5	13,1	16,8	19,2	15,6	16,6	12,9	14,0	18,3	14,6
2012	13,9	16,3	10,7	14,4	18,3	12,8	11,5	13,5	17,1	13,5	16,2	12,3	13,5	17,2	13,4
2013	13,9	16,8	10,9	14,0	17,8	13,1	10,7	14,6	17,1	14,1	16,9	10,9	12,0	17,4	14,9
2014	14,3	16,5	11,7	13,6	17,7	13,1	12,2	13,8	17,0	14,2	16,9	11,8	13,3	18,9	14,9
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Specifické denní množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (l)														
2010	89,5	104,4	90,0	86,4	90,6	88,5	83,2	87,0	86,7	81,8	80,1	90,1	84,3	79,0	94,3
2011	88,6	105,2	89,3	85,7	83,4	84,3	81,7	86,5	82,7	80,9	79,8	91,3	83,7	78,5	94,4
2012	87,9	106,3	88,6	86,6	81,6	82,9	79,3	84,0	81,8	79,5	79,7	92,6	83,5	76,8	91,5
2013	87,2	111,4	85,5	86,2	80,5	81,8	79,0	82,0	78,1	77,1	79,0	91,2	81,7	76,2	90,7
2014	87,3	106,0	82,9	84,7	87,3	83,0	90,3	86,9	77,6	75,7	77,7	91,5	82,5	75,7	88,9
2015	87,9	106,0	83,5	85,4	87,6	83,4	89,1	86,5	79,9	77,8	79,3	92,4	82,2	75,6	90,8
	Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)														
2010	2 153	2 177	2 246	2 403	1 994	1 391	2 555	2 089	1 386	2 235	1 511	2 709	1 371	2 357	2 288
2011	2 364	1 598	1 965	2 330	2 678	2 255	3 009	3 445	1 959	2 283	2 518	1 607	1 423	2 207	4 056
2012	2 438	1 468	2 786	1 920	2 245	1 662	2 664	2 973	2 681	2 947	2 649	2 594	2 428	2 007	2 911
2013	2 576	1 549	2 687	2 303	2 322	1 558	4 198	2 173	2 536	3 363	2 687	2 174	1 902	2 080	3 676
2014	2 983	1 154	2 562	2 757	4 344	3 171	3 296	1 106	1 839	3 673	5 513	2 665	2 418	3 504	4 718
2015	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Moravskoslezského kraje v letech 2000–2015

	Měřicí jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
OBYVATELSTVO									
Obyvatelstvo[1)]	osoby	1 273 537	1 261 503	1 258 251	1 255 910	1 253 257	1 250 769	1 249 290	1 249 897
v tom ve věku: 0–14 let		218 424	211 385	205 424	199 135	193 811	188 240	183 386	180 903
15–64 let		897 987	893 110	894 831	897 268	897 394	895 746	894 360	893 112
65 a více let		157 126	157 008	157 996	159 507	162 052	166 783	171 544	175 882
Průměrný věk[1)]	roky	37,8	38,1	38,5	38,8	39,1	39,4	39,7	39,9
Sňatky		6 359	6 055	5 923	5 642	5 888	5 900	6 068	6 694
Rozvody		3 987	4 157	4 152	4 330	4 393	3 987	4 014	3 874
Živě narození	osoby	11 239	11 292	11 398	11 517	11 783	12 177	12 381	13 373
Zemřelí	osoby	12 830	12 986	13 066	13 347	13 005	12 991	12 657	12 668
Přistěhovalí	osoby	3 261	4 206	5 517	6 508	5 850	4 983	5 201	7 350
Vystěhovalí	osoby	5 062	6 292	7 101	7 019	7 281	6 657	6 404	7 448
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	-1 591	-1 694	-1 668	-1 830	-1 222	-814	-276	705
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	-1 801	-2 086	-1 584	-511	-1 431	-1 674	-1 203	-98
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	-3 392	-3 780	-3 252	-2 341	-2 653	-2 488	-1 479	607
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele	tis. Kč	111 756	119 163	122 812	124 561	132 837	143 564	149 628	159 438
Ekonomicky aktivní (pracovní síla)	tis. osob	619,4	616,2	618,9	615,0	611,7	622,0	610,0	604,6
Ekonomicky neaktivní (15 a více let)	tis. osob	437,8	436,1	436,2	443,8	449,9	442,1	454,1	464,1
Míra ekonomické aktivity	%	58,6	58,6	58,7	58,1	57,6	58,5	57,3	56,6
Uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce[1)]	osoby	94 609	94 226	101 214	106 304	105 486	96 528	85 422	65 816
Podíl nezaměstnaných osob[1)]	%	.	.	.	.	.	10,2	9,0	6,9
Prům. měsíční starobní důchod sólo[2)]	Kč	6 388	6 906	6 928	7 155	7 344	7 806	8 260	8 822
Lékaři na 1 000 obyvatel	osoby	3,3	3,4	3,5	3,6	3,6	3,6	3,6	3,7
Děti, žáci a studenti k 30. 9.	osoby								
mateřských škol		35 700	35 015	35 199	34 764	34 468	33 629	33 897	34 486
základních škol		146 150	141 475	136 457	131 061	124 812	118 178	111 887	107 018
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		.	.	.	67 594	68 389	68 722	68 960	67 629
vysokých škol[3)]		.	21 800	23 244	26 003	28 038	29 907	32 456	34 768
Zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel		32,7	29,9	29,8	29,6	27,9	28,1	29,4	31,5
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
Hrubý domácí produkt	mil. Kč	227 614	245 742	254 431	264 877	303 794	334 202	350 131	382 825
předchozí rok=100 (srovnatel. ceny)	%	101,4	102,8	101,8	102,8	104,4	108,2	105,2	103,4
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	.	1 761	1 410	2 416	2 213	2 182	2 382	2 765
Registrované ekonomické subjekty[1)]		202 599	208 271	215 190	223 771	227 427	229 242	231 783	235 648
Zemědělská produkce	mil. Kč	.	.	.	5 597	6 711	6 292	5 896	6 510
Počet zaměstnanců v průmyslu[4)]	fyz. os.	120 521	122 863	122 210	117 724	118 233	116 312	114 439	120 665
Stavební práce dle dodavatelských smluv podle místa stavby[5)]	mil. Kč	16 177	21 137	22 278	22 595	28 035	26 193	27 049	33 397
Dokončené byty		1 801	1 997	2 297	2 078	2 004	1 924	1 632	1 958
Hosté v hromadných ubyt. zařízeních	osoby	637 488	667 422	667 652	656 808	597 291	596 130	609 436	642 916
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)									
Zemědělská půda[1)]	ha	285 531	285 348	284 923	284 714	284 442	277 658	277 183	276 622
z toho orná půda		180 317	179 923	179 143	178 728	178 386	175 376	174 326	173 741
Nezemědělská půda[1)]	ha	269 883	270 093	268 612	268 806	269 064	265 046	265 515	266 078
z toho: lesní pozemky		196 524	196 602	196 038	196 139	196 257	192 678	192 725	192 923
zastavěné plochy a nádvoří		12 555	12 539	12 503	12 445	12 392	12 111	12 071	11 989
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	113,8	110,4	108,0	108,7	106,0	103,5	101,9	101,8
Produkce komunál. odpadu na 1 obyv.	kg	.	258	174	255	261	298	288	272
Pořízené investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	.	1 118	1 074	1 274	1 652	1 667	1 866	2 275

[1)] stav k 31. 12.

[2)] bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

[3)] studenti státního občanství ČR s místem výuky v kraji k 31. 12.

[4)] podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji; průměrný evidenční počet zaměstnanců

[5)] podniky s 20 a více zaměstnanci

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Měřicí jednotka	
									OBYVATELSTVO
1 250 255	1 247 373	1 243 220	[6] 1 230 613	1 226 602	1 221 832	1 217 676	1 213 311	osoby	Obyvatelstvo[1]
178 735	177 937	178 467	[6] 178 888	178 845	178 789	179 545	180 263		v tom ve věku: 0–14 let
890 578	883 792	875 959	[6] 857 430	846 615	835 577	824 734	813 948		15–64 let
180 942	185 644	188 794	[6] 194 295	201 142	207 466	213 397	219 100		65 a více let
40,2	40,4	40,7	[6] 40,9	41,2	41,5	41,8	42,0	roky	Průměrný věk[1]
6 198	5 594	5 519	5 141	5 199	4 985	5 289	5 541		Sňatky
3 964	3 488	3 596	3 420	3 159	3 279	3 153	3 050		Rozvody
13 402	13 238	13 099	11 807	11 787	11 603	11 999	11 866	osoby	Živě narození
12 974	13 245	13 293	13 384	13 148	13 284	13 117	13 550	osoby	Zemřelí
6 591	4 833	4 458	4 057	4 369	4 417	4 805	5 125	osoby	Přistěhovalí
6 661	7 708	8 417	6 572	7 019	7 506	7 843	7 806	osoby	Vystěhovalí
428	-7	-194	-1 577	-1 361	-1 681	-1 118	-1 684	osoby	Přirozený přírůstek/úbytek
-70	-2 875	-3 959	-2 515	-2 650	-3 089	-3 038	-2 681	osoby	Přírůstek/úbytek stěhováním
358	-2 882	-4 153	-4 092	-4 011	-4 770	-4 156	-4 365	osoby	Celkový přírůstek/úbytek
									SOCIÁLNÍ VÝVOJ
174 546	177 817	176 418	178 585	179 597	178 352	184 014	.	tis. Kč	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele
614,0	617,2	605,0	596,2	600,1	603,8	601,0	599,6	tis. osob	Ekonomicky aktivní (pracovní síla)
457,4	454,3	462,2	457,4	449,0	440,8	439,1	435,5	tis. osob	Ekonomicky neaktivní (15 a více let)
57,3	57,6	56,7	56,6	57,2	57,8	57,8	57,9	%	Míra ekonomické aktivity
57 455	80 581	82 776	75 019	81 099	89 976	83 877	72 573	osoby	Uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce[1]
6,1	8,9	9,0	8,3	9,2	10,5	9,8	8,6	%	Podíl nezaměstnaných osob[1]
9 694	10 084	10 218	10 642	10 868	11 058	11 157	11 428	Kč	Prům. měsíční starobní důchod sólo[2]
3,8	3,8	3,9	4,0	4,0	4,1	4,1	.	osoby	Lékaři na 1 000 obyvatel
								osoby	Děti, žáci a studenti k 30. 9.
35 599	36 808	38 136	39 333	40 298	40 845	40 755	40 267		mateřských škol
102 372	98 835	97 232	96 651	97 120	98 137	100 074	101 518		základních škol
66 411	64 759	61 113	57 438	53 950	51 274	49 326	47 625		středních škol vč. konzervatoří (denní studium)
37 346	39 760	39 443	37 842	36 124	34 843	31 313	28 225		vysokých škol[3]
32,5	33,1	31,9	34,5	33,1	35,0	30,5	25,0		Zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel
									EKONOMICKÝ VÝVOJ
402 777	378 993	387 858	404 750	406 945	395 437	411 950	.	mil. Kč	Hrubý domácí produkt
101,1	92,4	103,7	104,0	99,5	95,7	101,1	.	%	předchozí rok=100 (srovnatel. ceny)
2 661	3 030	3 114	4 941	4 578	4 743	5 176	.	mil. Kč	Výdaje na výzkum a vývoj celkem
240 486	241 103	245 290	248 824	244 750	[7] 248 500	250 028	250 213		Registrované ekonom. subjekty[1]
6 385	5 301	5 404	6 106	6 391	6 569	[8] 7 321	.	mil. Kč	Zemědělská produkce
125 793	110 635	108 575	110 350	111 496	106 296	104 737	107 026	fyz. os.	Počet zaměstnanců v průmyslu[4]
36 844	32 055	31 035	30 787	26 152	23 232	23 491	26 251	mil. Kč	Stavební práce dle dodavatelských smluv podle místa stavby[5]
2 453	2 984	2 898	2 523	2 698	2 404	1 943	2 187		Dokončené byty
640 128	585 694	527 380	572 306	[9] 698 746	698 211	703 009	775 047	osoby	Hosté v hromadných ubyt. zařízeních
									ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)
276 137	275 774	275 260	274 957	274 802	274 457	274 087	273 848	ha	Zemědělská půda[1]
173 119	172 539	171 988	171 549	170 630	170 199	169 811	169 298		z toho orná půda
266 508	266 909	267 422	267 748	267 909	268 250	268 628	268 916	ha	Nezemědělská půda[1]
193 047	193 245	193 379	193 522	193 679	193 773	193 926	194 021		z toho: lesní pozemky
11 996	12 001	11 904	11 826	11 797	11 793	11 800	11 781		zastavěné plochy a nádvoří
98,1	98,3	94,3	94,4	91,5	90,7	88,9	90,8	litr/den	Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele
302	325	335	293	318	317	325	.	kg	Produkce komunál. odpadu na 1 obyv.
1 925	2 160	2 288	4 056	2 911	3 676	4 718	.	Kč	Pořízené investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele

[6] údaje od roku 2011 navazují na výsledky SLDB 2011 podle místa trvalého pobytu

[7] od roku 2013 vlivem zpřesnění dat podle Registru osob nejsou údaje plně srovnatelné s předchozími roky

[8] semidefinitivní výsledky

[9] od roku 2012 revidované údaje na základě výsledků šetření MMR

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Moravskoslezský kraj – demografický vývoj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31. 12.	osoby	[4] 1 243 220	1 230 613	1 226 602	1 221 832	1 217 676	1 213 311
v tom: muži		[4] 609 068	602 904	601 049	599 243	597 349	594 412
ženy		[4] 635 671	629 722	627 202	624 680	622 373	618 899
z toho cizinci (bez azylantů)		22 570	22 786	23 117	23 702	23 924	24 493
Sňatky	počet	5 519	5 141	5 199	4 985	5 289	5 541
Rozvody	počet	3 596	3 420	3 159	3 279	3 153	3 050
Rozvody na 100 sňatků	počet	65,2	66,5	60,8	65,8	59,6	55,0
Živě narození	osoby	13 099	11 807	11 787	11 603	11 999	11 866
z toho mimo manželství	%	44,2	46,5	47,7	49,8	50,4	52,2
Úhrnná plodnost[1]	počet	1,474	1,380	1,406	1,414	1,492	1,504
Potraty	počet	4 531	4 455	4 223	4 293	3 963	3 922
z toho umělá přerušení těhotenství		2 993	2 861	2 646	2 696	2 414	2 389
Potraty na 100 narozených	počet	34,5	37,6	35,7	36,8	32,9	32,9
Zemřelí	osoby	13 293	13 384	13 148	13 284	13 117	13 550
z toho podle příčin smrti:							
nemoci oběhové soustavy		6 876	6 637	6 456	6 305	6 134	6 345
novotvary		3 327	3 371	3 306	3 280	3 272	3 172
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	-194	-1 577	-1 361	-1 681	-1 118	-1 684
Přistěhovalí	osoby	4 458	4 057	4 369	4 417	4 805	5 125
z toho z ciziny		1 359	1 214	1 377	1 442	1 820	1 925
Vystěhovalí	osoby	8 417	6 572	7 019	7 506	7 843	7 806
z toho do ciziny		2 368	738	1 148	1 468	1 409	1 403
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	-3 959	-2 515	-2 650	-3 089	-3 038	-2 681
z toho s cizinou							
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	-4 153	-4 092	-4 011	-4 770	-4 156	-4 365
Na 1 000 obyvatel středního stavu:							
živě narození	‰	10,5	9,6	9,6	9,5	9,8	9,8
zemřelí	‰	10,7	10,9	10,7	10,9	10,8	11,2
přirozený přírůstek/úbytek	‰	-0,2	-1,3	-1,1	-1,4	-0,9	-1,4
přistěhovalí	‰	3,6	3,3	3,6	3,6	3,9	4,2
vystěhovalí	‰	6,8	5,3	5,7	6,1	6,4	6,4
přírůstek/úbytek stěhováním	‰	-3,2	-2,0	-2,2	-2,5	-2,5	-2,2
celkový přírůstek/úbytek	‰	-3,3	-3,3	-3,3	-3,9	-3,4	-3,6
Mrtvorozenost	‰	1,8	3,5	2,8	4,1	3,9	3,9
Kojenecká úmrtnost	‰	2,7	2,5	2,2	3,3	1,8	2,7
Novorozenecká úmrtnost	‰	1,5	1,4	1,2	1,6	1,1	1,9
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0–14 let	osoby	[4] 178 467	178 888	178 845	178 789	179 545	180 263
	%	[4] 14,4	14,5	14,6	14,6	14,7	14,9
15–64 let	osoby	[4] 875 959	857 430	846 615	835 577	824 734	813 948
	%	[4] 70,5	69,7	69,0	68,4	67,7	67,1
65 a více let	osoby	[4] 188 794	194 295	201 142	207 466	213 397	219 100
	%	[4] 15,2	15,8	16,4	17,0	17,5	18,1
Průměrný věk k 31. 12.	roky	[4] 40,7	40,9	41,2	41,5	41,8	42,0
v tom: muži		[4] 39,0	39,3	39,6	39,9	40,2	40,4
ženy		[4] 42,2	42,5	42,7	43,0	43,3	43,5
Index stáří[2]	%	[4] 105,4	108,6	112,5	116,0	118,9	121,5
Index ekonomického zatížení[3]	%	[4] 42,5	43,5	44,9	46,2	47,6	49,1
Naděje dožití při narození (dvouleté období)	roky						
muži		72,6	72,7	73,3	73,8	74,1	74,2
ženy		79,7	79,9	79,7	80,0	80,6	80,9
Naděje dožití ve věku 65 let (dvouleté období)	roky						
muži		14,4	14,4	14,8	15,1	15,2	15,3
ženy		18,3	18,3	18,3	18,5	18,9	19,1

[1] počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

[2] počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

[3] počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

[4] stav k 1. 1. 2011

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Moravskoslezský kraj – sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL (VŠPS)							
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	1 067,2	1 053,6	1 049,1	1 044,6	1 040,1	1 035,2
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	18,9	19,1	18,3	17,4	17,1	17,1
střední bez maturity	%	37,1	38,4	37,0	36,5	36,3	35,8
střední s maturitou	%	31,6	30,5	31,7	31,5	32,6	31,8
vysokoškolské[1)]	%	12,4	12,0	12,9	14,6	14,0	15,3
Pracovní síla (ekonomicky aktivní obyvatelstvo)	tis. osob	605,0	596,2	600,1	603,8	601,0	599,6
v tom: zaměstnaní v NH		543,5	540,7	543,0	544,1	549,1	550,9
z toho ženy		233,1	233,3	238,3	238,9	241,3	242,9
nezaměstnaní		61,4	55,5	57,1	59,7	51,9	48,8
z toho ženy		28,5	29,3	28,7	33,0	27,3	24,8
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo ve věku 15 a více	tis. osob	462,2	457,4	449,0	440,8	439,1	435,5
Zaměstnaní v NH podle sektorů:							
primární (zemědělství, lesnictví, rybářství)	%	1,9	2,0	2,1	2,1	2,0	2,2
sekundární (průmysl a stavebnictví)	%	42,6	43,6	42,5	40,4	41,4	42,3
terciární (služby)	%	55,4	54,3	55,4	57,6	56,5	55,5
v zaměstnání:							
zaměstnanci[2)]	%	86,3	86,2	85,8	85,0	86,2	87,1
zaměstnavatelé	%	3,5	2,5	2,5	2,9	3,5	3,6
pracující na vlastní účet	%	9,8	10,5	11,1	11,7	11,1	10,3
Míra ekonomické aktivity	%	56,7	56,6	57,2	57,8	57,8	57,9
v tom: muži		66,2	65,2	65,4	65,4	65,8	66,0
ženy		47,7	48,4	49,4	50,6	50,2	50,3
Míra zaměstnanosti	%	50,9	51,4	51,8	52,1	52,8	53,2
v tom: muži		59,9	60,3	59,8	60,2	61,0	61,2
ženy		42,5	43,1	44,1	44,5	45,1	45,6
Obecná míra nezaměstnanosti	%	10,2	9,3	9,5	9,9	8,6	8,1
v tom: muži		9,6	7,8	8,5	8,0	7,4	7,2
ženy		10,9	11,2	10,8	12,1	10,2	9,3
NEZAMĚSTNANOST k 31. 12. (MPSV, evidence úřadů práce)							
Uchazeči o zaměstnání	osoby	82 776	75 019	81 099	89 976	83 877	72 573
z toho: ženy		39 333	36 443	38 432	42 376	40 245	35 079
absolventi škol a mladiství		5 224	4 435	4 940	5 814	3 909	3 325
osoby se zdravotním postižením		10 467	9 458	9 014	8 853	8 759	8 858
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti		21 621	15 729	13 757	15 515	14 671	13 571
dosažitelní		79 257	71 266	78 178	87 626	80 901	69 890
v tom podle věku:							
do 19 let		3 466	3 116	3 372	3 236	2 719	2 323
20–24 let		10 098	9 218	10 247	11 167	8 861	6 868
25–34 let		17 751	15 594	16 852	19 358	17 425	14 535
35–44 let		17 803	16 483	17 800	20 399	19 613	16 683
45–54 let		20 395	18 914	19 480	20 494	19 820	17 421
55 a více let		13 263	11 694	13 348	15 322	15 439	14 743
průměrný věk	roky	40,2	40,2	39,7	39,9	41,2	42,0
v tom podle dosaženého vzdělání:	osoby						
základní a bez vzdělání		23 676	22 556	24 442	26 858	25 407	22 887
střední bez maturity		38 048	33 641	36 481	40 382	37 420	31 396
střední s maturitou		17 202	15 058	15 897	17 813	16 506	13 973
vyšší odborné vč. nástavbového		343	350	363	466	416	395
vysokoškolské		3 507	3 414	3 916	4 457	4 128	3 922
z toho podle klasifikace zaměstnání:							
nemanuální pracovníci	osoby						
vysoce kvalifikovaní (třídy 1–3)		11 348	8 619	5 752	8 841	8 183	7 248
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		19 477	21 369	19 552	28 008	26 269	22 959
manuální pracovníci	osoby						
kvalifikovaní (třídy 6–8)		23 393	19 758	17 288	25 700	21 515	17 614
nekvalifikovaní (třída 9)		25 445	22 436	19 945	26 306	26 303	23 782

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Moravskoslezský kraj – sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
z toho podle délky evidence:	osoby						
do 3 měsíců		23 751	19 965	20 453	19 447	17 209	16 906
3–6 měsíců		13 725	11 999	13 777	14 055	11 605	10 010
6–12 měsíců		13 822	11 383	14 289	15 720	12 786	10 069
od 1 roku do 2 let		15 212	12 407	12 296	17 001	14 721	9 795
více než 2 roky		16 266	19 265	20 284	23 753	27 556	25 793
Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti	Kč	5 452	5 322	5 908	6 137	5 708	5 982
Podíl nezaměstnaných osob[4)]	%	9,05	8,31	9,17	10,47	9,80	8,56
v tom: muži		9,47	8,50	9,57	10,96	10,10	8,74
ženy		8,62	8,12	8,76	9,97	9,49	8,37
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob[4)]	%	3,6	3,7	3,8	4,9	5,1	4,4
Volná pracovní místa	počet	3 191	4 163	3 335	2 280	5 399	10 324
Uchazeči na 1 volné pracovní místo	počet	25,9	18,0	24,3	39,5	15,5	7,0
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
celkem	mil. Kč	219 594	220 129	220 590	218 289	224 446	.
na 1 obyvatele	Kč	176 418	178 585	179 597	178 352	184 014	.
průměr ČR = 100	%	89,8	90,6	90,3	89,8	90,7	.
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD[5)]							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	24 554	23 909	24 340	24 397	24 667	25 475
v tom: muži		27 407	26 696	26 950	27 118	27 281	28 157
ženy		20 721	20 374	20 909	20 964	21 420	22 145
Medián mezd	Kč	21 883	21 383	21 838	21 958	22 377	23 116
v tom: muži		24 026	23 705	23 706	24 091	24 528	25 361
ženy		19 083	18 611	19 326	19 206	19 685	20 311
ŠKOLSTVÍ (MŠMT)							
Děti, žáci a studenti k 30. 9.	počet						
mateřských škol		38 136	39 333	40 298	40 845	40 755	40 267
základních škol		97 232	96 651	97 120	98 137	100 074	101 518
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		61 113	57 438	53 950	51 274	49 326	47 625
vyšších odborných škol (denní studium)		1 728	1 781	1 847	1 818	1 774	1 637
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		46 027	44 871	43 196	41 905	38 597	35 656
s místem výuky v kraji		39 443	37 842	36 124	34 843	31 313	28 225
z toho v prezenčním studiu	%	66,3	67,3	69,4	69,7	69,6	68,6
Absolventi VŠ (občané ČR) s místem výuky v kraji	počet	9 180	9 343	9 700	8 971	8 671	7 834
ZDRAVOTNICTVÍ (ÚZIS, ČSÚ)							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	počet	4 859	4 924	4 944	4 977	5 052	.
z toho v nestátních zařízeních		4 246	4 299	4 324	4 354	4 432	.
na 1 000 obyvatel		3,9	4,0	4,0	4,1	4,1	.
Nemocnice							
lůžka	počet	6 528	6 282	6 013	5 838	5 830	.
hospitalizovaní pacienti	tis. osob	246,9	245,8	248,2	246,9	250,6	.
průměrná ošetřovací doba	dny	6,8	6,6	6,3	6,2	6,2	.
využití lůžek	dny	257,5	253,8	260,8	263,6	267,5	.
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	%	4,284	4,263	3,989	4,315	4,378	4,784
Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti	kalendář. dny	48,9	49,0	51,6	50,0	52,6	48,6
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA (MPSV)[6)]							
Počet vyplacených dávek celkem (vč. pěstounské péče)	v tis.	2 084	1 781	1 742	1 768	1 801	1 779
z toho přídavek na dítě		948	874	852	828	808	772
Výdaje na dávky celkem (vč. pěstounské péče)	mil. Kč	5 346	4 686	4 695	4 987	5 150	5 197
z toho přídavek na dítě		577	527	511	499	487	465
Výdaje na dávky státní sociální podpory (vč. pěstounské péče) na 1 obyvatele	Kč	4 295	3 802	3 823	4 075	4 222	4 276

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Moravskoslezský kraj – sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ZAŘÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB (MPSV)							
Lůžka v domovech pro seniory	počet	4 815	4 865	4 770	4 788	4 775	4 672
Lůžka v domovech se zvláštním režimem	počet	1 188	1 211	1 233	1 345	1 509	1 543
Lůžka pro osoby se zdravotním postižením	počet	1 479	1 388	1 363	1 292	1 210	1 164
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (MPSV, ČSSZ; stav v prosinci)							
Příjemci starobního důchodu celkem[7)]	počet	265 129	274 270	273 825	273 763	274 751	276 899
z toho: ženy		163 960	168 673	167 802	167 148	167 358	168 294
Příjemci starobního důchodu sólo (bez souběhu)	počet	194 187	202 576	201 875	201 893	202 832	204 915
Příjemci předčasného starobního důchodu[7) 8)]	počet	59 880	69 116	71 768	74 436	77 387	80 059
z toho ženy		36 885	41 792	43 218	44 571	46 249	47 744
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem (včetně souběhu)	%	22,6	25,2	26,2	27,2	28,2	28,9
v tom: muži		22,7	25,9	26,9	28,0	29,0	29,8
ženy		22,5	24,8	25,8	26,7	27,6	28,4
Průměrný měsíční starobní důchod sólo[9)]	Kč	10 218	10 642	10 868	11 058	11 157	11 428
v tom: muži		11 769	12 239	12 493	12 693	12 797	13 089
ženy		8 847	9 222	9 407	9 578	9 664	9 911
Podíl průměrného starobního důchodu sólo[9)] na mzdovém mediánu	%	46,7	49,8	49,8	50,4	49,9	49,4
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ (ČSSZ)							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	tis. Kč	2 479 381	2 396 364	2 154 528	2 294 037	2 521 967	2 732 859
z toho dávky:							
nemocenské		1 827 908	1 712 802	1 483 306	1 587 111	1 813 607	1 991 190
peněžitá pomoc v mateřství		607 345	611 838	594 365	610 363	609 426	622 995
ošetřovné		43 696	70 997	75 920	95 677	97 762	116 784
KRIMINALITA, NEHODY (Policejní prezidium ČR)							
Zjištěné trestné činy	počet	39 721	42 474	40 623	42 853	37 233	30 364
na 1 000 obyvatel		31,9	34,5	33,1	35,0	30,5	25,0
Objasněné trestné činy	počet	14 814	14 682	14 936	17 111	16 302	14 270
Usmrcené osoby při dopravních nehodách	počet	71	70	68	68	51	53

[1)] zahrnuje vyšší odborné vzdělání

[2)] zaměstnanci včetně členů produkčních družstev

[3)] podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

[4)] podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

[5)] Zdroj: MPSV ČR (Informační systém o průměrném výdělku) a MF ČR (Informační systém o platu a služebním příjmu); od roku 2011 jsou zahrnuti dříve nesledovaní zaměstnanci podniků s 1–9 zaměstnanci, zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob

[6)] data do roku 2012 podle výplatního místa, od roku 2013 podle místa trvalého bydliště příjemce

[7)] včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

[8)] předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

[9)] bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Moravskoslezský kraj – ekonomický vývoj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
MAKROEKONOMIKA							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	387 858	404 750	406 945	395 437	411 950	.
předchozí rok=100 (srovnatelné ceny)	%	103,7	104,0	99,5	95,7	101,1	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	311 598	328 364	331 321	323 090	337 741	.
průměr ČR = 100	%	82,9	85,7	86,2	83,3	83,4	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného	Kč	733 216	766 424	761 604	739 899	764 929	.
průměr ČR = 100	%	93,8	96,1	95,4	92,2	91,7	.
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	351 484	365 924	366 310	354 565	372 743	.
v tom sektory: primární	%	1,1	1,5	1,7	1,7	1,8	.
sekundární	%	47,4	48,6	48,3	47,4	48,2	.
terciární	%	51,4	49,9	50,1	50,9	50,0	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	99 363	104 681	104 631	99 016	.	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	Kč	79 826	84 925	85 187	80 901	.	.
průměr ČR = 100	%	9,3	9,8	9,9	9,7	.	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) podle místa pracoviště[1)]	osoby	528 982	528 102	534 326	534 447	538 547	.
z toho zaměstnanci		468 874	472 273	478 972	469 882	477 642	.
NÁKLADY PRÁCE							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance	Kč	30 301	31 427	32 151	31 876	32 456	.
v tom: přímé náklady		21 763	22 485	23 018	22 871	23 327	.
sociální požitky		357	359	338	334	330	.
sociální náklady a výdaje		7 979	8 357	8 586	8 449	8 559	.
personální náklady a výdaje		282	307	291	297	341	.
daně a dotace		-80	-81	-83	-75	-100	.
VĚDA A VÝZKUM							
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	3 114	4 941	4 578	4 743	5 176	.
z toho: mzdové		1 350	1 649	1 814	1 904	2 420	.
financované z veřejných zdrojů ČR		921	1 260	1 218	1 096	1 196	.
Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji celkem	přep. os.	3 459	3 965	4 742	3 793	4 280	.
z toho výzkumní pracovníci		1 817	2 057	2 613	1 948	2 152	.
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE[2)]							
Domácnosti mající: osobní počítač	%	56,7	60,8	63,9	66,9	69,4	.
přístup k internetu	%	53,1	58,0	62,5	65,9	68,4	.
REGISTR EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ[3)]							
Registrované subjekty k 31. 12.	počet	245 290	248 824	244 750	248 500	250 028	250 213
z toho fyzické osoby		197 069	199 637	194 177	198 462	[9)] 200 614	198 542
z toho živnostníci		185 892	188 574	182 854	172 991	176 470	175 606
z toho subjekty se zjištěnou aktivitou		126 653	131 392	133 529	129 575	126 325	125 520
z toho fyzické osoby		97 982	100 951	103 310	97 629	[9)] 96 558	95 165
z toho živnostníci		88 779	92 258	91 639	80 376	82 252	81 837
Vzniklé subjekty	počet	10 757	10 137	9 292	9 151	8 294	9 053
z toho fyzické osoby		7 797	7 546	6 715	6 458	[9)] 5 982	6 085
z toho živnostníci		7 145	7 301	6 482	5 710	5 488	5 123
ZEMĚDĚLSTVÍ							
Zemědělská produkce	mil. Kč	5 404	6 106	6 391	6 569	[10)] 7 321	.
z toho: rostlinná produkce		2 842	3 596	3 768	3 841	[10)] 4 070	.
živočišná produkce		2 211	2 128	2 199	2 325	[10)] 2 559	.
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	210 604	209 310	211 667	210 817	211 305	209 080
z toho orná		127 938	125 451	125 180	122 901	123 443	123 136
Sklizeň: obilovin	t	317 161	387 215	309 294	345 617	414 751	388 902
brambor	t	23 511	26 499	25 418	20 128	22 896	18 405
Stavy hospodářských zvířat k 1. 4.							
skot	počet	77 124	74 817	76 383	75 765	77 294	79 384
prasata	počet	76 470	61 712	51 880	52 386	56 360	43 967
drůbež	počet	1 689 636	1 321 781	1 047 744	1 108 341	1 284 655	1 277 632
Výroba jatečného skotu	t ž.hm.	8 485	8 919	8 274	7 942	8 604	9 083
Výroba jatečných prasat	t ž.hm.	12 595	9 976	9 100	9 584	10 332	8 360
Výroba jatečné drůbeže	t ž.hm.	16 250	9 209	11 471	12 520	12 145	11 277
Výroba mléka	tis. l	164 585	154 317	158 801	164 217	167 246	171 041
Snáška konzumních vajec	tis. ks	33 866	48 517	46 509	16 180	10 228	12 345

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Moravskoslezský kraj – ekonomický vývoj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
LESNICTVÍ							
Zalesňování	ha	2 022	1 838	1 565	1 652	1 567	1 524
Těžba dřeva	m^3 b. k.	1 776 008	1 355 107	1 354 007	1 434 365	1 673 939	1 771 730
z toho nahodilá živelní		1 029 391	374 482	246 082	195 528	492 548	295 114
PRŮMYSL[4)]							
Průměrný počet podniků	počet	232	233	233	231	226	234
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy	mil. Kč	389 973	447 235	470 662	444 392	471 415	507 027
na 1 zaměstnance	tis. Kč	3 592	4 053	4 221	4 181	4 501	4 737
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	108 575	110 350	111 496	106 296	104 737	107 026
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	25 438	26 530	27 532	27 240	27 766	28 413
ENERGETIKA (ERÚ)							
Výroba elektřiny brutto	GWh	6 793	6 636	5 831	6 427	.	6 787
podíl na ČR	%	7,9	7,6	6,7	7,4	.	8,1
Spotřeba elektřiny[5)]	GWh	9 413	9 372	9 034	8 989	7 631	7 649
podíl na ČR	%	13,3	13,3	12,8	12,8	13,6	13,5
Spotřeba elektřiny[5)] v domácnostech na 1 obyvatele	kWh	1 021	985	987	1 043	1 018	1 043
STAVEBNICTVÍ							
Průměrný počet podniků[6)]	počet	73	70	67	64	58	52
Základní stavební výroba[6)]	mil. Kč	11 523	12 170	10 642	9 096	8 847	9 846
na 1 zaměstnance	tis. Kč	1 309	1 384	1 295	1 236	1 318	1 619
Průměrný evidenční počet zaměstnanců[6)]	fyz. os.	8 803	8 792	8 220	7 357	6 711	6 080
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance[6)]	Kč	24 791	25 076	24 564	24 254	24 036	25 069
Stavební práce dle dodavatelských smluv podle místa stavby[7)]	mil. Kč	31 035	30 787	26 152	23 232	23 491	26 251
z toho pro veřejné zadavatele		14 735	11 172	9 770	9 596	9 731	11 256
VYDANÁ STAVEBNÍ POVOLENÍ							
Orientační hodnota povolených staveb	mil. Kč	40 645	31 080	30 009	26 668	23 143	21 448
z toho: budov (bytových a nebytových)		22 830	19 546	20 138	15 924	14 132	14 705
na ochranu životního prostředí		6 876	3 064	4 356	4 950	2 977	2 792
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	4 033	2 827	3 257	3 364	3 166	2 865
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty	počet	2 502	2 681	2 040	2 005	1 855	2 051
z toho v nových rodinných domech		1 750	1 797	1 460	1 328	1 218	1 443
Dokončené byty	počet	2 898	2 523	2 698	2 404	1 943	2 187
z toho v nových rodinných domech		1 899	1 939	1 831	1 618	1 405	1 400
Průměrná hodnota 1 m^2 obytné plochy bytu							
v novém rodinném domě	Kč	34 444	35 005	35 017	35 679	35 442	35 725
v novém bytovém domě	Kč	47 736	29 145	41 263	43 085	34 736	30 832
DOPRAVA (Ministerstvo dopravy)							
Osobní automobily včetně dodávkových k 31. 12.	počet	452 840	459 641	468 433	469 171	475 956	498 186
CESTOVNÍ RUCH[8)]							
Hromadná ubytovací zařízení (HUZ) k 31. 12.	počet	405	464	628	618	569	576
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	23 785	26 520	31 830	30 867	29 456	29 923
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	osoby	527 380	572 306	698 746	698 211	703 009	775 047
z toho ze zahraničí		101 332	111 263	153 028	157 223	160 275	180 045
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	4,3	4,2	3,9	3,8	3,8	3,9
z toho hostů ze zahraničí		3,6	3,5	3,4	3,6	3,4	3,6

[1)] odhad celkového počtu zaměstnaných podle metodiky ESA 2010 (Evropský systém účtů 2010)

[2)] tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2013 je vypočten z dat roku 2012, 2013 a 2014)

[3)] vlivem zpřesnění dat podle Registru osob (ROS) nejsou údaje před rokem 2013 plně srovnatelné.

[4)] podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

[5)] od roku 2014 spotřeba elektřiny v hodnotě netto, do roku 2013 v hodnotě brutto

[6)] podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

[7)] podniky s 20 a více zaměstnanci

[8)] na základě výsledků projektu MMR "Zkvalitnění informací o vybraných sektorech cestovního ruchu" došlo k revizi dat o kapacitách a návštěvnosti; údaje před rokem 2012 nejsou srovnatelné

[9)] od roku 2014 včetně zahraničních fyzických osob

[10)] semidefinitivní výsledky

Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Moravskoslezský kraj – životní prostředí

	Měřicí jednotk	2010	2011	2012	2013	2014	2015
PŮDA (ČÚZK)							
Zemědělská půda k 31. 12.	ha	275 260	274 957	274 802	274 457	274 087	273 848
z toho: orná půda		171 988	171 549	170 630	170 199	169 811	169 298
zahrady a ovocné sady		18 272	18 273	18 281	18 278	18 248	18 286
trvalé travní porosty		85 000	85 135	85 890	85 980	86 028	86 263
Nezemědělská půda k 31. 12.	ha	267 422	267 748	267 909	268 250	268 628	268 916
z toho: lesní pozemky		193 379	193 522	193 679	193 773	193 926	194 021
zastavěné plochy a nádvoří		11 904	11 826	11 797	11 793	11 800	11 781
VODOVODY A KANALIZACE							
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	94,3	94,4	91,5	90,7	88,9	90,8
Čistírny odpadních vod (ČOV)	počet	145	149	151	155	156	155
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	80,8	82,2	82,3	82,6	83,2	83,3
z toho na kanalizaci s koncovou ČOV		74,1	75,2	75,8	76,7	77,5	77,9
Podíl čištěných odpadních vod (bez srážkových)	%	90,6	96,3	96,9	97,6	97,7	96,8
Celková kapacita ČOV	m^3/den	519 827	519 685	518 126	529 202	529 003	518 374
Produkce kalů z ČOV	t sušiny	20 922	20 387	18 238	18 868	20 825	20 185
OVZDUŠÍ (ČHMÚ)							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1–4)	t/km^2	1,24	1,05	1,00	0,99	0,92	.
v tom: **stacionární zdroje (REZZO 1–3)**		1,12	0,93	0,89	0,89	0,81	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,12	0,11	0,11	0,10	0,10	.
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1–4)	t/km^2	3,98	3,97	3,77	3,66	3,46	.
z toho **stacionární zdroje (REZZO 1–3)**		3,98	3,97	3,77	3,66	3,45	.
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1–4)	t/km^2	5,08	4,74	4,43	4,47	4,18	.
v tom: **stacionární zdroje (REZZO 1–3)**		3,86	3,57	3,33	3,41	3,19	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,21	1,17	1,10	1,06	0,99	.
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4)	t/km^2	28,27	27,72	26,75	28,08	25,78	.
v tom: **stacionární zdroje (REZZO 1–3)**		26,36	26,06	25,23	26,68	24,48	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,91	1,66	1,52	1,40	1,30	.
ODPADY							
Produkce podnikového odpadu celkem[1)]	t	2 646 374	3 117 500	3 069 579	2 776 959	2 615 899	.
z toho: zpracovatelský průmysl	t	1 160 822	1 482 920	1 251 064	1 344 764	1 182 783	.
zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	t	231 974	203 030	282 826	201 432	161 571	.
stavebnictví	t	666 118	847 364	842 404	594 172	593 808	.
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele	kg	2 126	2 529	2 499	2 269	2 145	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	335	293	318	317	325	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu	%	15,8	14,6	13,4	14,9	14,9	.
Odděleně sbírané složky komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	54	43	43	47	49	.
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	2 288	4 056	2 911	3 676	4 718	.
Investice na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	2 682 562	4 793 904	3 248 330	4 382 195	5 691 147	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	22,4	30,9	31,1	38,8	56,7	.
nakládání s odpadními vodami	%	48,8	43,0	43,5	37,6	31,1	.
nakládání s odpady	%	6,0	10,6	7,3	6,1	5,3	.
Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	5 342 496	6 619 645	6 647 914	6 901 617	6 917 597	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	9,7	9,6	10,8	9,7	9,2	.
nakládání s odpadními vodami	%	21,7	20,0	20,4	20,2	18,7	.
nakládání s odpady	%	63,1	65,0	62,9	62,7	64,7	.

[1)] podle sídla podniku

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Moravskoslezského kraje v roce 2010 a 2015

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy					
			Bruntál	Frýdek-Místek	Karviná	Nový Jičín	Opava	Ostrava –město
Obyvatelstvo k 31. 12.	2010[1)]	1 243 220	97 369	212 100	270 412	152 524	177 236	333 579
	2015	1 213 311	93 718	213 260	253 518	151 762	176 742	324 311
z toho cizinci (bez azylantů)	2010	22 570	821	2 992	5 849	1 535	1 583	9 790
	2015	24 493	935	3 602	6 253	1 800	1 649	10 254
v tom ve věku (%)								
0–14 let	2010[1)]	14,4	14,6	14,6	13,8	15,0	14,7	14,1
	2015	14,9	14,5	15,3	14,1	15,5	15,3	14,7
15–64 let	2010[1)]	70,5	71,6	70,3	70,7	70,6	70,3	70,1
	2015	67,1	67,1	67,1	67,5	67,0	67,1	66,8
65 a více let	2010[1)]	15,2	13,8	15,1	15,5	14,4	15,0	15,8
	2015	18,1	18,4	17,7	18,4	17,4	17,5	18,5
Průměrný věk k 31. 12.	2010[1)]	40,7	40,4	40,5	41,0	40,0	40,5	41,0
	2015	42,0	42,2	41,7	42,5	41,4	41,7	42,2
Index stáří[2)]	2010[1)]	105,4	94,4	102,5	112,3	95,0	101,2	112,5
	2015	121,5	127,3	115,7	130,6	112,3	114,2	125,8
Index ekonomického zatížení[3)]	2010[1)]	42,5	40,3	42,9	42,2	42,1	42,7	43,2
	2015	49,1	48,9	49,0	48,2	49,2	49,0	49,8
Přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel:	2010	-3,3	-2,7	2,9	-10,0	-0,3	0,6	-5,5
	2015	-3,6	-9,1	1,3	-9,5	0,3	-0,4	-4,1
přirozenou měnou	2010	-0,2	-0,1	0,5	-0,8	1,1	-0,8	-0,3
	2015	-1,4	-3,1	-1,1	-2,9	0,9	-0,2	-1,6
stěhováním	2010	-3,2	-2,6	2,5	-9,2	-1,4	1,3	-5,2
	2015	-2,2	-6,0	2,4	-6,6	-0,6	-0,1	-2,5
Naděje dožití při narození (v období 2011–2015)								
muži		74,2	73,5	74,4	73,0	74,5	74,4	73,4
ženy		80,9	79,9	80,8	79,3	80,9	81,0	80,3
Neumístění uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce celkem k 31. 12.	2010	82 776	9 092	10 710	20 940	9 235	11 067	21 732
	2015	72 573	7 652	8 119	19 501	5 679	8 868	22 754
z toho (%):								
ženy	2010	45,2	44,9	44,3	48,0	43,6	43,0	44,8
	2015	48,3	48,2	49,4	48,6	48,2	45,8	48,8
absolventi škol a mladiství	2010	6,3	6,5	7,3	6,1	5,0	7,9	5,6
	2015	4,6	4,2	5,8	3,9	5,0	5,9	4,2
osoby se zdravotním postižením	2010	12,6	16,3	15,2	11,1	14,7	11,6	11,0
	2015	12,2	14,4	16,8	10,4	15,6	11,7	10,7
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	2010	26,1	30,8	33,2	19,0	30,1	31,4	23,1
	2015	18,7	21,7	27,8	13,9	27,7	24,0	14,3
dosažitelní	2010	95,7	95,4	94,3	96,6	97,2	96,0	95,0
	2015	96,3	95,9	98,7	97,0	94,2	95,0	96,0
ve věku 55 a více let	2010	16,0	16,0	17,0	14,9	17,8	15,4	16,1
	2015	20,3	20,8	22,9	19,5	24,6	20,3	18,9
evidovaní 12 a více měsíců	2010	38,0	37,2	28,7	44,6	35,5	32,5	40,6
	2015	49,0	48,8	36,6	53,9	37,8	41,8	55,1
Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%)[4)]	2010	9,05	12,45	6,77	10,58	8,34	8,52	8,84
	2015	8,56	11,56	5,60	10,96	5,25	7,09	10,06
v tom: muži	2010	9,47	13,02	7,08	10,47	9,12	9,33	9,34
	2015	8,74	11,83	5,56	11,08	5,37	7,61	10,27
ženy	2010	8,62	11,86	6,46	10,70	7,54	7,71	8,34
	2015	8,37	11,29	5,64	10,85	5,12	6,55	9,85
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob k 31. 12. (%)[5)]	2010	3,6	4,9	2,1	4,9	3,0	2,9	3,8
	2015	4,4	5,9	2,1	6,1	2,1	3,1	5,8
Lékaři na 1 000 obyvatel	2010	3,9	3,2	3,7	3,1	3,2	3,3	5,5
	2014	4,1	3,4	3,8	3,5	3,3	3,4	5,9
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	2010	4,284	3,667	4,568	4,451	4,294	4,011	4,282
	2015	4,784	4,206	5,131	5,214	4,699	4,660	4,649
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%)[6)]	2010	22,6	26,9	21,6	21,4	27,2	23,1	20,7
	2015	28,9	33,9	27,9	28,4	34,0	30,3	25,5
v tom: muži	2010	22,7	29,1	22,7	17,2	30,6	26,0	21,0
	2015	29,8	36,7	29,3	25,9	37,3	33,6	25,9
ženy	2010	22,5	25,6	20,9	24,3	25,2	21,5	20,5
	2015	28,4	32,2	26,9	30,1	31,9	28,3	25,2

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Moravskoslezského kraje v roce 2010 a 2015

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy					
			Bruntál	Frýdek-Místek	Karviná	Nový Jičín	Opava	Ostrava –město
Zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel	2010	31,9	22,8	21,0	29,8	20,8	18,2	55,5
	2015	25,0	19,7	17,9	24,9	17,5	16,7	39,2
z toho násilné a mravnostní	2010	2,4	2,7	1,6	2,8	1,9	1,4	3,2
	2015	2,3	2,6	1,7	2,7	1,6	1,8	2,9
Dopravní nehody na 1 000 obyvatel	2010	6,3	5,3	6,6	5,0	6,5	5,2	8,1
	2015	7,3	7,9	7,3	5,4	7,2	7,4	8,7
Soukromí podnikatelé (živnostníci) celkem na 1 000 obyvatel k 31. 12.	2010	148,6	152,1	146,2	125,6	153,7	164,3	157,0
	2015	144,7	152,6	147,2	119,0	150,6	161,4	149,2
z toho:								
se zjištěnou ekonomickou aktivitou	2010	71,4	79,3	74,1	54,3	74,1	81,4	74,8
	2015	67,4	74,8	72,2	51,3	68,7	75,6	69,8
subjekty vzniklé v roce	2010	5,7	5,3	6,0	5,4	5,8	6,0	5,8
	2015	4,2	4,4	4,6	4,0	3,9	4,4	4,2
Stavební práce dle dodavatelských smluv podle místa stavby[7] na 1 obyvatele (tis. Kč)	2010	24,9	7,9	31,2	20,0	20,2	12,6	38,6
	2015	21,6	13,2	20,7	13,5	11,8	20,9	35,9
Počet bytů na 1 000 obyvatel:								
zahájených	2010	2,0	1,0	3,4	1,2	2,3	2,1	2,0
	2015	1,7	1,5	2,7	2,1	1,5	1,8	1,0
dokončených	2010	2,3	1,5	3,4	1,3	2,5	2,3	2,7
	2015	1,8	2,0	2,4	1,4	1,7	2,1	1,5
Hromadná ubytovací zařízení:								
lůžka	2012	31 830	7 090	9 728	2 354	4 192	3 169	5 297
	2015	29 923	6 409	9 032	2 200	4 081	3 149	5 052
lůžka na 1 000 obyvatel	2012	25,9	73,7	45,9	9,0	27,6	17,9	16,1
	2015	24,6	68,1	42,4	8,6	26,9	17,8	15,5
hosté	2012	698 746	118 694	210 146	44 140	84 132	54 274	187 360
	2015	775 047	[9] 129 631	[9] 231 540	44 955	[9] 89 140	68 141	211 640
Podíl na celkové výměře k 31. 12. (%):								
orná půda	2010	31,7	19,3	17,6	34,7	47,8	50,5	31,3
	2015	31,2	19,0	17,3	34,3	47,3	49,4	31,0
zastavěné plochy a nádvoří	2010	2,2	1,0	1,9	4,9	2,0	2,0	7,1
	2015	2,2	1,0	1,9	4,9	2,0	2,0	6,9
Měrné emise (t/km^2) (REZZO 1–3):								
tuhých znečišťujících látek[8]	2010	0,8	0,2	1,2	1,2	0,3	0,2	5,4
	2014	0,6	0,1	0,8	0,8	0,3	0,2	3,5
oxidu siřičitého	2010	4,0	0,4	4,3	12,9	0,5	0,3	31,3
	2014	3,5	0,3	4,1	8,2	0,3	0,3	29,2
oxidů dusíku	2010	3,9	0,3	3,2	14,8	0,5	0,3	32,1
	2014	3,2	0,2	2,8	11,6	0,4	0,3	26,8
oxidu uhelnatého	2010	26,4	2,9	59,8	16,0	5,7	3,6	155,7
	2014	24,5	2,3	57,0	14,0	5,5	3,3	141,5

[1] stav k 1. 1. 2011

[2] počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

[3] počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

[4] podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

[5] podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

[6] data za prosinec; starobní důchod vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

[7] podniky s 20 a více zaměstnanci

[8] nezahrnují emise TZL, NH_3 a VOC ze stavebních činností, chovů hosp. zvířat, aplikace min. hnojiv a nesledovaných zdrojů použití rozpouštědel

[9] hodnota s nižší, omezenou spolehlivostí